

بیت

شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

بیت

شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

RELIGION

آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور فرانسه / گردآورنده ؛ دفتر نوسازی و تحول معاونت توسعه و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه - تهران: شرکت چاپ و انتشارات؛ سازمان اوقاف و امور خیریه. ۱۶۴ ص.

ISBN: 978 - 964 - 422 - 704 - 2

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

چاپ اول: ۱۳۹۶.

۱. وقف - فرانسه. ۲. خیریه - فرانسه. الف. دفتر نوسازی و تحول معاونت توسعه و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه. ب. ایران. شرکت چاپ و انتشارات؛ سازمان اوقاف و امور خیریه. ج. آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور فرانسه.

۲۹۷/۳۷۲

BP۱۹۳/۲/۱۳۹۵

۱۳۹۵

۴۶۳۶۹۲۸

کتابخانه ملی ایران

**آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور
فرانسه**

**Management system of endowment and charitable affairs in
France**

تهیه و تألیف: دفتر نوسازی و تحول معاونت توسعه و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه

تهران ۱۳۹۶

آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور

فرانسه

Management system of endowment and charitable affairs in France

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

چاپ اول: بهار ۱۳۹۶
شمارگان: ۲۰۰ نسخه

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار
دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه است

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۲-۷۰۴-۲
ISBN: 978 - 964 - 422 - 704 - 2

چاپخانه، انتشارات، پخش و فروشگاه:

کیلومتر ۵ جاده مخصوص کرج، نیش سه راه شیشه مینا، تهران ۱۳۹۷۸۱۵۳۱۱
تلفن: (چهار خط) ۴۴۵۱۳۰۰۲، نمابر: ۴۴۵۱۴۴۲۵، انتشارات و فروشگاه: ۴۴۵۲۹۶۰۱
تلفن پخش: ۴۴۵۱۴۴۱۱، تلفکس پخش: ۴۴۵۱۴۴۲۵

سازمان اوقاف:

تهران، خ نوفل لوشاتو، ساختمان مهر طبقه اول، دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی
شماره تماس: ۶۴۸۷۱۱۰۸ و ۶۴۸۷۱۱۴۹
سایت سازمان: www.mfso.ir

**آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور
فرانسه**

**Management system of endowment and charitable affairs in
France**

تهیه و تألیف: دفتر نوسازی و تحول معاونت توسعه و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه

تهران ۱۳۹۶

شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

آشنایی با نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور

فرانسه

Management system of endowment and charitable affairs in
France

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: [ای] شرکت چاپ و انتشارات
وابسته به سازمان اوقاف و امور خیریه

چاپ اول: بهار ۱۳۹۶
شمارگان: ۲۰۰ نسخه

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار
دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی سازمان اوقاف و امور خیریه است

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۲-۷۰۴-۲
ISBN: 978 - 964 - 422 - 704 - 2

چاپخانه، انتشارات، پخش و فروشگاه:

کیلومتر ۵ جاده مخصوص کرج، نیش سه راه شیشه مینا، تهران ۱۳۹۷۸۱۵۳۱۱
تلفن: (چهار خط) ۴۴۵۱۳۰۰۲، نمابر: ۴۴۵۱۴۴۲۵، انتشارات و فروشگاه: ۴۴۵۲۹۶۰۱
تلفن پخش: ۴۴۵۱۴۴۱۱، تلفکس پخش: ۴۴۵۱۴۴۲۵

سازمان اوقاف:

تهران، خ نوفل لوشاتو، ساختمان مهر طبقه اول، دفترنوسازی و تحول معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی

شماره تماس: ۶۴۸۷۱۱۴۹ و ۶۴۸۷۱۱۰۸

سایت سازمان: www.mfso.ir

فهرست مطالب

مقدمه ۱۳

پیشگفتار ۱۵

فصل اول

۱- اطلاعات کلی کشور فرانسه ۲۱

۱-۱- مقدمه ۲۱

۲-۱- اطلاعات جغرافیایی ۲۱

۱-۲-۱- تقسیمات کشوری ۲۲

۳-۱- اطلاعات اقتصادی ۲۳

۴-۱- اطلاعات سیاسی اجتماعی ۲۴

۱-۴-۱- جمعیت و پراکندگی سنی ۲۵

۵-۱- اطلاعات فرهنگی مذهبی ۲۸

فصل دوم

۲- مفهوم وقف و امور خیریه در کشور فرانسه ۳۱

۱-۲- مقدمه ۳۱

۲-۲- مفهوم وقف در حقوق فرانسه ۳۱

۳-۲- انواع سازمان‌های غیرانتفاعی در فرانسه ۳۵

۱-۳-۲- انجمن‌ها ۳۵

۱-۳-۲-۱- انجمن‌های خیرخواهانه ۳۷

۲-۳-۲-۱- مراحل تشکیل انجمن ۳۹

۲-۳-۲- بنیادها ۴۰

۴۰	۲-۳-۱- بنیادهای عام‌المنفعه
۴۲	۲-۳-۲- بنیادهای وابسته (زیرمجموعه)
۴۲	۲-۳-۳- بنیادهای شرکتی
۴۲	۲-۳-۴- بنیادهای تحقیقاتی
۴۳	۲-۳-۵- بنیادهای مشارکتی
۴۳	۲-۳-۶- بنیادهای دانشگاهی
۴۴	۲-۳-۷- بنیادهای همکاری‌های علمی
۴۴	۲-۳-۸- بنیادهای بیمارستانی
۴۴	۲-۳-۳- صندوق‌های موقوفه
۴۵	۲-۳-۴- ساختار قانونی بنیادها براساس نوع موقوفه اختصاص یافته
۴۶	۲-۴- اداره سازمان‌های غیرانتفاعی
۴۶	۲-۵- قوانین مالیاتی
۴۷	۲-۶- نحوه اداره بنیادها
۴۸	۲-۶-۱- شورای اداری
۴۸	۲-۶-۲- حسابرسی
۴۹	۲-۷- فعالیت انجمن‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی در فرانسه
۴۹	۲-۷-۱- فعالیت‌های کلی
۴۹	۲-۷-۲- فعالیت‌های اقتصادی
۴۹	۲-۷-۳- فعالیت‌های سیاسی
۵۰	۲-۸- موضوعات فعالیت انجمن‌های خیریه در فرانسه
۵۰	۲-۸-۱- خدمات اجتماعی
۵۱	۲-۸-۲- عدالت و قانون
۵۱	۲-۸-۳- آموزش و تحقیقات
۵۱	۲-۸-۴- محیط‌زیست، طبیعت و حیوانات
۵۲	۲-۸-۵- سلامت

فصل سوم

۵۵	۳- روند توسعه و وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور فرانسه
۵۵	۳-۱- مقدمه
۵۵	۳-۲- روند توسعه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه
۵۷	۳-۳- وضعیت موجود بنیادها، صندوق‌ها و انجمن‌های خیریه در فرانسه
۶۶	۳-۴- مقایسه وضعیت کشور فرانسه در حوزه امور خیریه با دیگر کشورهای اروپایی

- ۳-۵- چالش‌های موجود در راه توسعه بنیادها و صندوق‌ها در فرانسه ۶۸
- ۳-۶- نگاهی گذرا بر اماکن مذهبی در فرانسه ۶۹

فصل چهارم

- ۴- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور فرانسه ۷۳
- ۴-۱- مقدمه ۷۳
- ۴-۲- انواع کنشگران فعال در حوزه وقف و امور خیریه ۷۳
- ۴-۲-۱- سیاست‌گذار ۷۴
- ۴-۲-۲- تنظیم‌گر ۷۵
- ۴-۲-۳- تسهیل‌گر ۷۸
- ۴-۲-۴- ارائه‌دهنده خدمات ۸۰
- ۴-۳- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه ۸۱
- ۴-۳-۱- پارلمان فرانسه ۸۲
- ۴-۳-۲- شورای دولتی فرانسه ۸۳
- ۴-۳-۳- وزارت کشور فرانسه ۸۶
- ۴-۳-۴- وزارت اقتصاد، دارایی و صنعت فرانسه ۸۸
- ۴-۳-۵- وزارت امور خارجه و توسعه بین‌المللی فرانسه ۸۹
- ۴-۳-۶- کمیته منشور اخلاقی ۹۱
- ۴-۳-۷- بنیاد فرانسه ۹۲
- ۴-۳-۱-۱- فعالیت‌های بنیاد فرانسه ۹۳
- ۴-۳-۷-۲- محیط‌زیست ۹۴
- ۴-۳-۷-۳- ارتقای نوع‌دوستی ۹۶
- ۴-۳-۷-۴- کمک به آسیب‌پذیران ۹۷
- ۴-۳-۷-۵- توسعه علم و دانش ۹۷
- ۴-۳-۷-۶- اهداف و مأموریت‌های کمیته ۹۸
- ۴-۳-۷-۷- شرایط عضویت در کمیته ۹۹
- ۴-۳-۷-۸- محدودیت عضویت و اثر آن بر خودگردانی و استقلال کمیته ۹۹
- ۴-۳-۷-۹- حقوق و الزامات اعضای کمیته در قبال کمیته منشور اخلاقی ۱۰۰
- ۴-۳-۸- سازمان بخشندگی فرانسه ۱۰۰
- ۴-۳-۸-۱- مأموریت‌ها ۱۰۱
- ۴-۳-۹- انستیتو فرانسه ۱۰۱
- ۴-۳-۱۰- مرکز بنیادهای فرانسه ۱۰۲

- ۴-۳-۱۰-۱- چشم انداز و مأموریت های مرکز..... ۱۰۳
- ۴-۳-۱۱- سایت آبروو..... ۱۰۳
- ۴-۳-۱۲- فرانس بنیوولا..... ۱۰۵
- ۴-۳-۱۳- خیریه دوستان بنیاد فرانسه..... ۱۰۵
- ۴-۳-۱۴- انجمن ASSO1901..... ۱۰۶
- ۴-۳-۱۵- سایت مایا..... ۱۰۷
- ۴-۳-۱۶- مرکز تحقیقات و مطالعات بشردوستانه..... ۱۰۷
- ۴-۳-۱۷- انستیتو تحقیقات و اطلاعات فعالیت های داوطلبانه..... ۱۰۹
- ۴-۳-۱۸- رصدخانه بنیاد فرانسه..... ۱۰۹
- ۴-۳-۱۹- رصدخانه..... ۱۰۹
- ۴-۳-۲۰- آژانس توسعه فرانسه..... ۱۱۰
- ۴-۳-۲۱- بنیاد نیکولاس هالوت..... ۱۱۱
- ۴-۳-۲۲- بنیاد تحقیقات پزشکی..... ۱۱۳
- ۴-۳-۲۳- انجمن اسلامی الغدیر..... ۱۱۴
- ۴-۳-۲۴- انجمن بین المللی معلولان..... ۱۱۴

فصل پنجم

- ۵- قوانین و برنامه های توسعه وقف وامور خیریه در کشور فرانسه..... ۱۲۱
- ۵-۱- مقدمه..... ۱۲۱
- ۵-۲- قوانین..... ۱۲۱
- ۵-۳- برنامه استراتژیک فرانسه در حوزه کمک های بشردوستانه..... ۱۲۲
- ۵-۳-۱- قلمرو فعالیت های بشردوستانه فرانسه..... ۱۲۳
- ۵-۳-۲- اهداف کوتاه مدت و میان مدت بشردوستانه فرانسه..... ۱۲۳
- ۵-۳-۱-۲- اقدامات داخلی: بازده اداری و مالی..... ۱۲۳
- ۵-۳-۲-۲- اقدامات داخلی: ایجاد مشارکت در سطوح ملی و بین المللی..... ۱۲۴

فصل ششم

- ۶- جمع بندی..... ۱۲۹
- منابع..... ۱۴۱

پیوست

۱. قانون انجمن های فرانسه..... ۱۴۵
۲. قانون بشردوستی، انجمن ها و بنیادها..... ۱۵۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱) تقسیمات کشوری فرانسه ۲۲
- شکل ۲-۱) نمودار رشد تولید ناخالص داخلی سرانه فرانسه، ایران و جهان از ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ .. ۲۳
- شکل ۳-۱) شماتیک مدل ساختار سیاسی کشور فرانسه ۲۵
- شکل ۴-۱) نمودار رشد جمعیت فرانسه از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۴ ۲۶
- شکل ۵-۱) نمودار ساختار سنی شهروندان فرانسه در سال ۲۰۱۵ ۲۷
- شکل ۳-۱) رشد بنیادها و صندوق‌ها در فرانسه از ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴ برحسب ساختار قانونی ۵۹
- شکل ۳-۲) نسبت بنیادهای جدید براساس تاریخ تأسیس ۵۹
- شکل ۳-۳) میزان دارایی بنیادها در فرانسه ۶۰
- شکل ۳-۴) تفکیک بنیادهای فرانسه برحسب جنس فعالیت ۶۰
- شکل ۳-۵) سهم منابع درآمد بنیادها در فرانسه ۶۲
- شکل ۳-۶) سهم هریک از مؤسسان بنیادها در سال ۲۰۱۳ ۶۳
- شکل ۳-۷) سهم بنیادهایی که از طریق وصیت شکل گرفته‌اند در سال ۲۰۰۹ و ۲۰۱۳ ۶۳
- شکل ۳-۸) تفکیک سهم فعالیت بنیادها براساس میزان مخارج آن‌ها ۶۵
- شکل ۳-۹) نسبت بخشندگان به ازای جمعیت هر کشور در اروپا ۶۷

- شکل ۳-۱۰) میزان کمک‌های اهدایی در سال ۲۰۱۲ برحسب میلیون یورو ۶۷
- شکل ۳-۱۱) میزان کمک‌های اهدایی در سال ۲۰۱۲ برحسب میلیون یورو ۶۸
- شکل ۴-۱) نگاهت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور فرانسه ۸۲
- شکل ۴-۲) سایت آبزروو ۱۰۴
- شکل ۴-۳) سایت فرانس بنیوولا ۱۰۵
- شکل ۴-۴) تصویر از امکانات جستجو در پایگاه داده انجمن‌های فرانسه ۱۰۶
- شکل ۴-۵) تصویری از امکانات و اطلاعات موجود در پایگاه مایا ۱۰۷
- شکل ۴-۶) قلمرو کشورهای تحت پوشش کمک‌های آژانس توسعه فرانسه در سال ۲۰۱۵ .. ۱۱۱
- شکل ۴-۷) تصویری از سایت بنیاد نیکولاس هالوت ۱۱۲
- شکل ۴-۷) سایت بنیاد تحقیقات پزشکی ۱۱۴
- شکل ۴-۸) تصویری از سایت انجمن اسلامی الغدیر ۱۱۵
- شکل ۴-۹) تصویری از سایت انجمن بین‌المللی معلولان ۱۱۷
- شکل ۴-۱۰) تصویری از سایت انجمن بین‌المللی معلولان ۱۱۷

فهرست جدول ها

- جدول ۱-۱) درصد گروه‌های مختلف سنی برحسب جنسیت ۲۷
- جدول ۱-۳) تعداد و درصد بنیادها برحسب ساختار قانونی از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴ ۵۸
- جدول ۲-۳) تفکیک مخارج بنیادها در سال ۲۰۱۳ ۶۲
- جدول ۳-۳) تفکیک سهم بنیادها براساس حوزه فعالیت ۶۴
- جدول ۴-۳) سهم گروه‌های ذینفع از فعالیت‌های بنیادها ۶۵
- جدول ۱-۴) تعداد انجمن‌ها و بنیادهای دریافت کننده کمک ۹۲

مقدمه

از دیرباز سنت حسنه وقف در همه ادیان آسمانی و جوامع بشری مورد توجه و اهتمام وافر قرار داشته است. دین مبین اسلام نیز همچون سایر ادیان الهی اهتمام ویژه‌ای به ترویج وقف در بین مسلمین دارد، به گونه‌ای که پیشوایان اسلام ناب همگی از جمله واقفین و متولیان موقوفات بوده‌اند. در طی قرون متمادی نهاد وقف نقطه اتکا و مهمترین بستر تعالی نهاد دین و یکی از زیرساخت‌های کلیدی فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی اداره جوامع اسلامی بوده است. با توجه به اهداف بلند انقلاب اسلامی در راستای ایجاد جامعه اسلامی ایرانی و تمدن بین‌الملل اسلامی، احیاء نهاد وقف و شکوفایی هر چه بیشتر موقوفات از ضروریات اساسی‌ای است که مورد تاکید مکرر مقام معظم رهبری قرار دارد.

در این راستا سازمان اوقاف و امور خیریه به عنوان حکمران نهاد وقف بر آن شد تا با مطالعه نظام مدیریت وقف و امور خیریه سایر کشورها، مقدمات آشنایی و بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های سایر ملل، و توسعه ارتباطات بین‌المللی در حوزه وقف، به ویژه ارتباطات با کشورها و ملت‌های مسلمان را فراهم نماید. لذا از سال گذشته معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی سازمان اقدام به تعریف و راهبری پروژه پژوهشی «شناخت وضعیت نظام مدیریت وقف و امور خیریه پانزده کشور اسلامی و پانزده کشور غیراسلامی» نمود که نتایج آن در قالب بیش از سی کتاب مستقل منتشر شد و در همایش هفته وقف سال جاری توسط جناب آقای دکتر صالحی امیری، وزیر محترم فرهنگ و ارشاد

اسلامی، جناب آقای دکترستاری، معاون محترم علم و فناوری ریاست جمهوری و حجت الاسلام والمسلمین محمدی، نماینده ولی فقیه و ریاست محترم سازمان اوقاف و امور خیریه رونمایی گردید.

اجرای این پروژه مرهون تلاش افراد متعددی است که در اینجا لازم می دانم از زحمات همه آن ها به ویژه مدیرکل دفتر نوسازی و تحول اداری، جناب آقای دکتر غلامعلی رحیمی و کارشناسان این دفتر، آقایان اسماعیل خارستانی و علی علاءالدینی که نقش کارفرمایی این مطالعات را برعهده داشتند، و جناب آقای محمدمهدی جعفری که مدیریت اجرای این پروژه را برعهده داشت، و همکاران ایشان، آقای علیرضا رحیمی و خانم نفیسه میرزاخانی تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین مراتب سپاس خود را از زحمات بی دریغ جناب آقای حسین آب نیکی - مشاور عالی ریاست سازمان اوقاف و امور خیریه - که نظارت بر این پروژه را برعهده گرفت و در جهت ارتقای کیفی آن تلاش نمود اعلام می دارم.

معاون توسعه مدیریت و پشتیبانی

سازمان اوقاف و امور خیریه

زمستان ۱۳۹۵

پیشگفتار

مطالعه نظام مدیریت وقف و امور خیریه کشورهای جهان از شهریورماه سال ۱۳۹۴ به منظور آشنایی با پیشینه، روند توسعه وضعیت و عملکرد فعلی کشورها در این حوزه، نگاشت نهادی مجموعه‌های فعال در بخش وقف (شامل معرفی نهادها و روابط ما بین آن‌ها) و برنامه‌های آتی این کشورها با هدف استفاده از تجربیات موفق و پرهیز از تجربیات ناموفق، با لحاظ اقتضائات منحصربه‌فرد کشورهای مورد مطالعه، در دستور کار قرار گرفت و عملیاتی گردید.

به منظور تحقق اهداف مدنظر، شرح خدمات این پروژه در قالب چهار فاز ذیل طراحی و اجرا گردید:

- فاز صفر: تدوین طرح و چارچوب اولیه
 - فاز اول: تعیین شاخص‌های انتخاب کشورهای مدنظر و انتخاب و نهایی سازی کشورها
 - فاز دوم: گردآوری، تحلیل و جمع‌بندی گزارش مطالعات انجام شده مرتبط
 - فاز سوم: جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات هریک از کشورهای مدنظر
 - فاز چهارم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی مطالعه
- فاز صفر به تدوین چهارچوب کلان، تفصیلی و محدوده پروژه و جزئیات هریک از مراحل و فعالیت‌ها اختصاص یافت. در فاز اول شاخص‌هایی جهت انتخاب کشورهای هدف مطالعه، تعیین گردید و مبتنی بر این شاخص‌ها، کشورهای مدنظر

جهت مطالعه، مشخص شدند. این شاخص‌ها به‌گونه‌ای انتخاب شدند که کشورهای همسایه، کشورهای اسلامی فعال در حوزه وقف و امور خیریه، کشورهای موفق در حوزه وقف و امور خیریه در دنیا و نیز کشورهای مشابه جمهوری اسلامی ایران از جهت وضعیت فرهنگی، اجتماعی و دینی مورد مطالعه قرار گیرند.

فاز دوم با عنوان «گردآوری، تحلیل و جمع‌بندی مطالعات انجام‌شده» به جمع‌آوری و تحلیل مطالعات موجود در کشور در خصوص نظام مدیریت وقف و امور خیریه سایر کشورها اختصاص یافت. هدف این فاز بهره‌برداری از اطلاعات و پژوهش‌های مرتبط انجام‌شده موجود در کشور و همچنین پرهیز از نادیده گرفتن مطالعات پیشین بود.

فاز سوم نیز به ترتیب به جمع‌آوری اطلاعات پیرامون نظام وقف و امور خیریه کشورهای منتخب از منابع مکتوب، اینترنتی و سایر منابع در دسترس، و تجزیه و تحلیل اطلاعات و جمع‌بندی مطالب اختصاص یافت. در نهایت طی فاز چهارم جمع‌بندی و نتایج حاصل از مطالعه همه کشورها و نتیجه‌گیری کلی مطالعه انجام و ارائه گردید.

مجموعه کشورهایایی که در این پروژه هدف مطالعه قرار گرفتند شامل پانزده کشور اسلامی و پانزده کشور غیراسلامی می‌باشد که با توجه به شاخص‌های مدنظر سازمان، همچون همسایگی و ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی مشابه با جمهوری اسلامی ایران، برخورداری از نظام مدیریت و فعالیت‌های درخور تامل در حوزه وقف و امور خیریه، وجود ارتباطات بخش وقف و امور خیریه بین جمهوری اسلامی ایران و کشور مورد مطالعه و مواردی از این دست، انتخاب شدند.

یکی از کشورهای غیراسلامی منتخب کشور فرانسه است. رتبه بالا در رتبه‌بندی‌های معتبر دنیا در حوزه وقف و امور خیریه، برخورداری از نظام مدیریت ساختار یافته، شفافیت در ارائه اطلاعات موسسات خیریه و برنامه استراتژیک توسعه وقف و امور خیریه از جمله دلایل انتخاب فرانسه به‌عنوان یکی از کشورهای هدف مطالعه می‌باشد. پژوهش حاضر حاصل گزارش بررسی ساختار و وضعیت نظام وقف و امور خیریه کشور فرانسه می‌باشد و در آن وضعیت جغرافیایی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و تاریخی کشور فرانسه، مفهوم وقف و امور خیریه، روند توسعه و وضعیت موجود بخش

وقف و امور خیریه، نگاشت نهادی بخش وقف و امور خیریه و برنامه‌های توسعه‌ای این بخش در کشور فرانسه طی فصول یک الی پنج به اجمال بررسی شده است.

در مراحل انجام مطالعه ابتدا منابع فارسی موجود در کشور بررسی شد و سه مقاله فارسی با عناوین «فرهنگ وقف و شبه وقف و بخشش در بین ادیان و ملت‌ها»، «تحول نهاد وقف و دورنمای آینده آن» و «وقف در حقوق فرانسه» یافت شد که در نگارش مفهوم وقف و امور خیریه در فصل دوم و روند تاریخی توسعه وقف در فصل سوم از آن‌ها استفاده شد. باقی مطالب بیان شده در این پژوهش از زبان‌های انگلیسی و فرانسوی به فارسی ترجمه شده است.

به منظور مطالعه قوانین مرتبط با وقف و امور خیریه و انواع سازمان‌های غیرانتفاعی و ساختارهای قانونی این سازمان‌ها در کشور فرانسه از اطلاعات موجود در سایت شورای بنیادها به نشانی <http://www.cof.org/content/france> استفاده شد.

در فصل سوم به منظور بررسی وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور فرانسه آمارها و اطلاعات لازم از گزارشی با عنوان «بنیادها و صندوق‌های موقوفه در فرانسه از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴» که توسط بنیاد فرانسه و رصدخانه این بنیاد منتشر شده است، استخراج گردید.

در فصل چهارم به منظور بررسی ساختار وقف و امور خیریه و کنشگران اصلی در این بخش ابتدا از اطلاعات موجود در سایت بنیاد فرانسه که یکی از مهم‌ترین کنشگران در زمینه هدایت و جهت‌دهی بنیادهای خیریه در فرانسه است، استفاده شد. از طریق اطلاعات موجود در این سایت به نشانی www.fondationdefrance.org سایر نهادهای کلیدی همچون کمیته منشور اخلاقی، رصدخانه بنیاد فرانسه و ... شناسایی گردید.

اسامی خیریه‌ها و بنیادهای بزرگ و شاخص فرانسه از طریق لیست اعضای کمیته منشور اخلاقی استخراج گردید زیرا برای عضویت در این کمیته ضوابط و استانداردهای بسیار سخت‌گیرانه‌ای وجود دارد و عضویت در آن به معنای قرار داشتن در رتبه بهترین سازمان‌های غیرانتفاعی است.

در نهایت در فصل پنجم اهداف بیان شده در برنامه استراتژیک فعالیت‌های

بشردوستانه فرانسه برای دوره پنج ساله ۲۰۱۲-۲۰۱۷ که توسط وزارت امور خارجه فرانسه به عنوان متولی امور بشردوستانه در سطح بین المللی با مشارکت دیگر فعالان این عرصه تهیه شده است، مورد بررسی قرار گرفت.

در مجموع تلاش بر این بوده است که در تدوین این گزارش از مراجع معتبر و به روز دنیا بهره گرفته شود و با برقراری ارتباط با نهادهای مربوطه داخلی و خارجی، محتوای گزارش از دقت بالایی برخوردار گردد. انشاء الله با نقد و نظرات متخصصین مرتبط و تعریف و اجرای مطالعات و پژوهش های تکمیلی مثمر تر واقع گردد. در پایان لازم می دانم از محضر همه خوانندگان گرامی استدعا نمایم تا با ارائه دیدگاه های ارزشمندشان ما را در ادامه این روند و تکمیل مطالعات انجام شده یاری فرمایند.

مشاور عالی سازمان اوقاف و امور خیریه

و ناظر پروژه

افصل اول |

اطلاعات کلی کشور فرانسه

۱- اطلاعات کلی کشور فرانسه

۱-۱- مقدمه

به منظور آشنایی و مطالعه روندهای اجتماعی و فرهنگی مربوط به یک کشور، آشنایی با ویژگی‌های کلی آن کشور ضروری است؛ در این گزارش همان‌طور که پیش‌ازین اشاره گردید، به بررسی روند تغییر کمک‌های خیریه و وقف و سازوکارهای مربوط به آن پرداخته می‌شود. مطالعات گسترده‌ای در زمینه مؤلفه‌های تأثیرگذار در زمینه کمک‌های خیریه و وقف در کشورهای مختلف دنیا انجام شده است که از آن میان می‌توان به مذهب، سن افراد و درآمد آن‌ها اشاره نمود.

به همین جهت در این فصل به بررسی ویژگی‌های بارز کشور فرانسه پرداخته می‌شود که در پنج بخش اطلاعات جغرافیایی، اطلاعات اقتصادی، اطلاعات سیاسی-اجتماعی، اطلاعات فرهنگی-مذهبی و در نهایت جایگاه این کشور در حوزه وقف و کمک‌های خیریه می‌باشد.

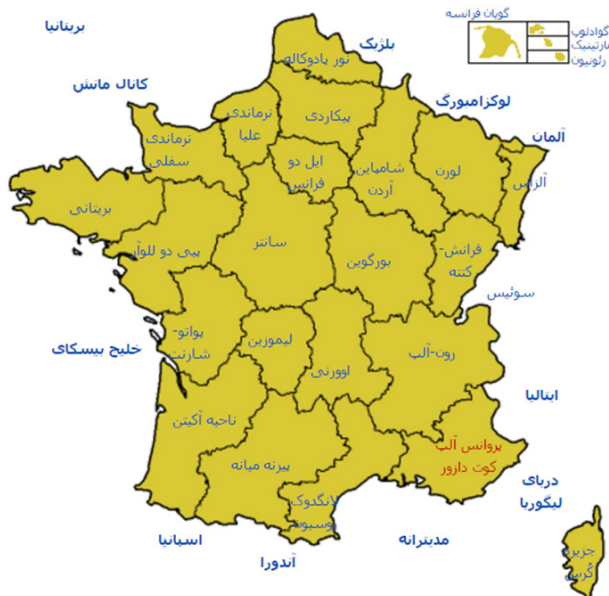
۱-۲- اطلاعات جغرافیایی

کشور فرانسه با مساحت ۶۴۳,۸۰۱ کیلومتر مربع بزرگ‌ترین کشور منطقه اروپای غربی است که با کشورهای بلژیک، لوکزامبورگ، آلمان، سوئیس، ایتالیا، موناکو، آندورا و اسپانیا مرز زمینی مشترک دارد و کانال منش آن را به انگلیس وصل می‌کند. این کشور چهار منطقه تحت حاکمیت در گوشه و کنار دنیا دارد. این چهار منطقه بازمانده‌هایی از مناطقی است که فرانسه پیش از جنگ‌های جهانی تحت سلطه داشت.

کشور فرانسه به لحاظ اقلیمی دارای سه نوع آب و هوای اقیانوسی (نواحی غربی)، مدیترانه‌ای (نواحی جنوبی) و قاره‌ای (نواحی مرکزی و شرقی) می‌باشد. توده جنگلی به تنهایی ۲۶٪ درصد خاک این کشور را می‌پوشاند که در رده سوم پوشش جنگلی اتحادیه اروپا، پس از سوئد و فنلاند قرار می‌گیرد. مساحت جنگل‌های فرانسه از سال ۱۹۴۵ به میزان ۳۵٪ افزایش یافته است و این میزان طی ۲۰۰ سال دو برابر شده است [۱].

۱-۲-۱- تقسیمات کشوری

بر اساس آخرین تقسیمات کشوری فرانسه به ۲۲ ناحیه تقسیم و از ۹۶ شهرستان تشکیل شده است که زیر نظر دولت مرکزی اداره می‌شوند و تحت نظارت شورای انتخابی محلی فعالیت می‌کنند. همچنین هر ناحیه به کانتون‌ها و بخش‌هایی تقسیم شده و هر بخش از شورای شهر و شهردار خاص خود برخوردار است.

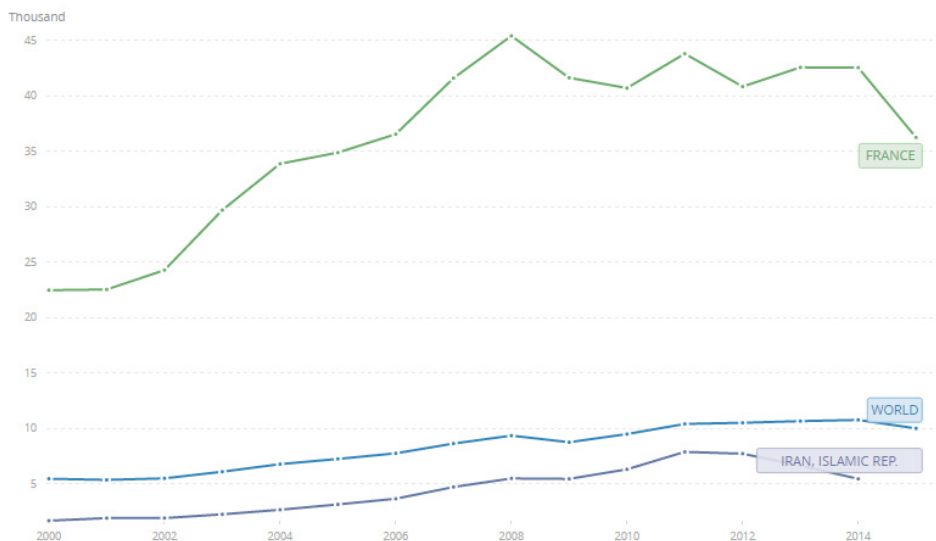
شکل (۱-۱) تقسیمات کشوری فرانسه

۳-۱- اطلاعات اقتصادی

پس از اواخر قرون وسطا، فرانسه تبدیل به یکی از قدرت های برتر در منطقه اروپا شد به طوری که در قرون ۱۹ و ۲۰ دارای کلونی ها و مناطق تحت استعمار بسیاری بود. در هر دو جنگ جهانی اول و دوم فرانسه بخش زیادی از ثروت و قدرتش را از دست داد اما با این حال امروز فرانسه ششمین کشور صنعتی دنیاست.

فرانسه در مرحله گذار از یک اقتصاد مدرن و مرفه همراه با مالکیت و مداخله عمیق دولت به یک اقتصاد مبتنی بر مکانیزم بازار است. دولت سوسیالیست، بسیاری از شرکت های بزرگ، بانک ها و بیمه ها را خصوصی اعلام کرد اما چندین شرکت عمده از جمله ایفرانس، فرانس تله کام، رنو و تالس در اختیار دولت است و در برخی از امور به ویژه انرژی، حمل و نقل عمومی و صنایع دفاعی دولت حاکمیت دارد.

بر اساس آمار بانک جهانی در سال ۲۰۱۵ تولید ناخالص داخلی فرانسه ۲/۴۲ تریلیون دلار، جمعیت آن در حدود ۶۶/۸ میلیون نفر، درآمد ناخالص داخلی سرانه ۴۰,۶۰۰ دلار، نرخ بیکاری ۱۰/۵ درصد و امید به زندگی ۸۲ سال بوده است [۲].

شکل ۱-۲) نمودار رشد تولید ناخالص داخلی سرانه فرانسه، ایران و جهان از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵

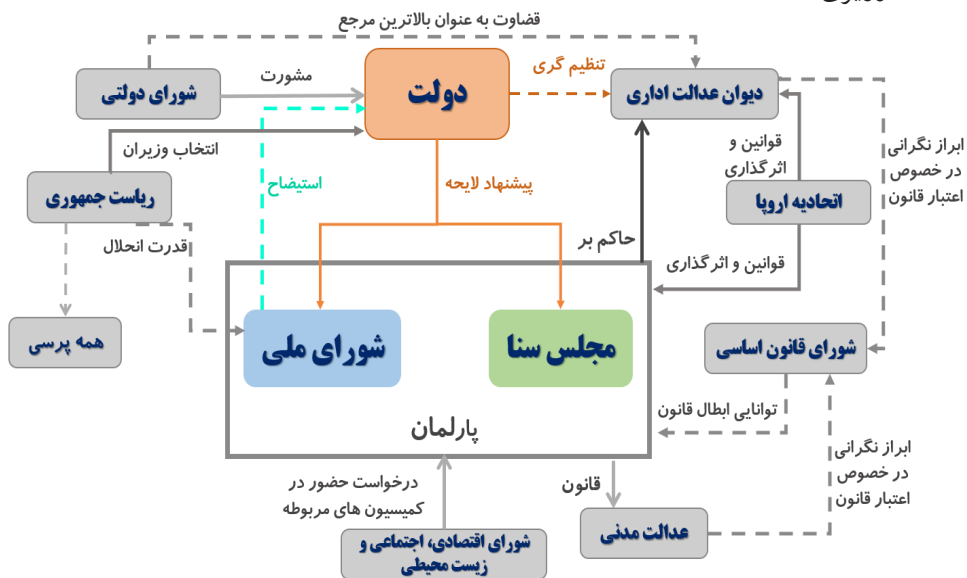
از جمله مهم‌ترین صنایع فرانسه می‌توان به صنایع فلزکاری، ماشین‌آلات، شیمیایی، وسایط نقلیه، مواد غذایی و مشروبات، منسوجات و البسه، هواپیماسازی، کشتی‌سازی، پتروشیمی، الکتریکی، اتمی و جنگ‌افزار اشاره کرد. گندم، جو، سیب‌زمینی، چغندر قند، سیب، ذرت، برنج، انگور، ماهی، گاو و خوک نیز مهم‌ترین محصولات کشاورزی و دامپروری این کشور را تشکیل می‌دهند.

در عرصه‌هایی چون فرهنگ، علوم بنیادی، صنعت و فناوری، هنر، نظامی، اقتصاد و سیاست، فرانسه یکی از کشورهای مهم و تأثیرگذار جهان می‌باشد. این کشور دارای رتبهٔ پنجم در بین سایر کشورها از نظر بودجه و هزینه‌های نظامی است. همچنین از نظر ذخایر هسته‌ای، رتبهٔ سوم را داراست. از نظر اقتصادی، دارای پنجمین اقتصاد بزرگ جهانی و از نظر برابری قدرت خرید دارای رتبهٔ هفتم جهانی است. در سال ۲۰۱۳ فرانسه با ۸۴٫۷ میلیون بازدیدکننده عنوان پر بازدیدترین کشور جهان را به خود اختصاص داد. در زمینهٔ استانداردهای بین‌المللی، فرانسه را می‌توان از کشورهای پیشرو دانست. استانداردهای بالایی زندگی، تحصیلات، سلامت، امید به زندگی، آزادی و شاخص بالایی توسعه انسانی فرانسه را از جمله کشورهای ایده‌آل برای زندگی معرفی می‌کند. فرانسه همچنین از کشورهای مؤسس سازمان ملل متحد بوده و یکی از پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل نیز می‌باشد. فرانسه همچنین در چندین گروه و نهاد بین‌المللی دیگر چون گروه هشت، گروه بیست، ناتو، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، سازمان تجارت جهانی و اتحادیهٔ لاتین عضویت دارد. این کشور همچنین از کشورهای پیشرو در تأسیس اتحادیهٔ اروپا بوده است.

۱-۴- اطلاعات سیاسی اجتماعی

در فرانسه رئیس‌جمهور در رأس حکومت قرار دارد و با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود. دوره ریاست جمهوری در فرانسه پنج سال است. قانون اساسی فعلی این کشور بر اساس فرماندومی در ۲۸ سپتامبر ۱۹۵۸ تأیید و اجرایی شد که تأکید بسیاری بر تقویت رابطه شاخه اجرایی (دولت) با شاخه قانون‌گذاری (مجلس) دارد. شاخه اجرایی خود شامل دو قسمت می‌شود، قسمت اول ریاست جمهوری و قسمت دوم مقام

نخست وزیر است.

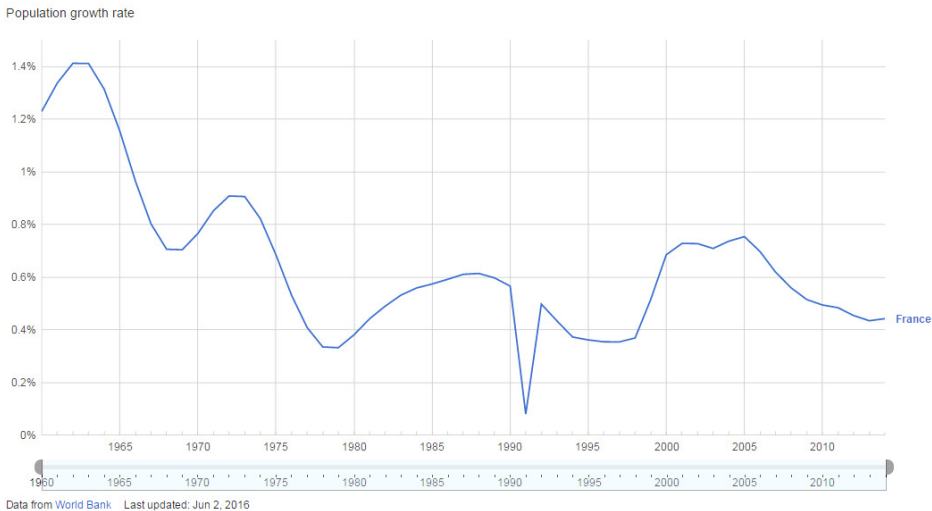

شکل ۱-۳) شماتیک مدل ساختار سیاسی کشور فرانسه

مجلس فرانسه نیز از دو قسمت تشکیل شده، شورای ملی و مجلس سنا. شورای ملی شامل نمایندگان محلی می شود که با رأی مستقیم مردم برای دوره های پنج ساله انتخاب می گردند. این شورا قدرت انحلال کابینه دولت را دارد. مجلس سنا شامل سناتورهایی است که هر شش سال یکبار و به صورت غیرمستقیم و توسط نمایندگان مجلس ملی، شورای عمومی ایالات و شورای شهرداری ها انتخاب می شوند. قدرت قانون گذاری سنا محدود است و در صورت اختلاف میان شورای ملی و سنا، نظر نهایی را شورای ملی خواهد داد. در فرانسه دو گروه عمده سیاسی وجود دارد که خط مشی این کشور را در زمینه های مختلف تعیین می کنند: راست و چپ. در شکل ۱-۳ مدل شماتیک ساختار سیاسی کشور فرانسه ترسیم شده است.

۱-۴-۱- جمعیت و پراکندگی سنی

بنا بر گزارش بانک جهانی، نمودار رشد جمعیت فرانسه بین سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ در شکل ۱-۴ نشان داده شده است. همان طور که در شکل مشخص است، جمعیت

شکل ۱-۴) نمودار رشد جمعیت فرانسه از سال ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۴

فرانسه در سال ۲۰۱۵، تقریباً در حدود ۸/۶۶ میلیون نفر می‌باشد درحالی‌که جمعیت ایران در سال ۲۰۱۵، ۷۹,۱۰۹,۲۷۲ نفر بوده است.

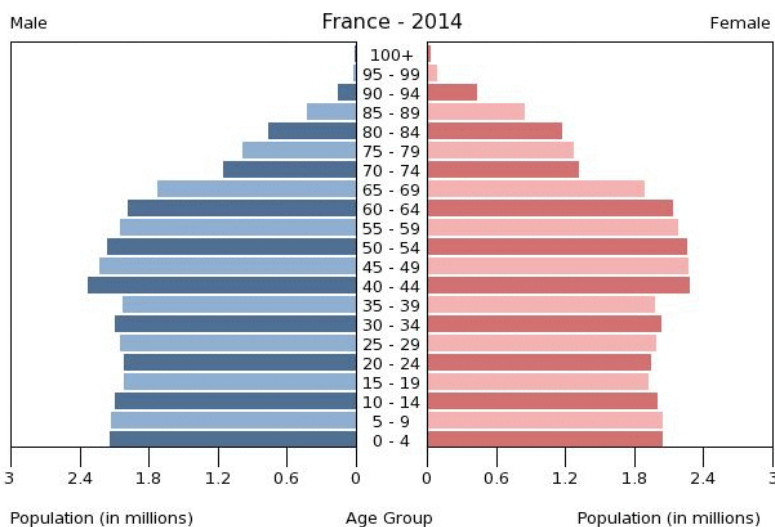
سن افراد می‌تواند در میزان کمک‌های خیریه مذهبی تأثیرگذار باشد اما رابطه مشخصی بین سن افراد و کمک‌های غیرمذهبی مشاهده نشده است. از جمله عواملی که سبب می‌شود میزان کمک‌های خیریه در میان افراد با سن بالاتر افزایش یابد، بالاتر بودن گرایش‌های مذهبی این افراد نسبت به افراد جوان‌تر است، از سوی دیگر افراد در سنین بالا کمتر نگران آینده مالی فرزندان خود هستند و راحت‌تر می‌توانند از اندوخته خود به دیگران کمک نمایند. همچنین مطالعات نشان می‌دهد که افراد با نزدیک شدن به پایان زندگی و یاد مرگ بیشتر به دیگران فکر می‌کنند و به کمک به آن‌ها می‌اندیشند. در برخی مطالعات، مشاهده شده است که زنان به دلیل حس همدلی و تمایلات مذهبی و اجتماعی، تمایل بیشتری به کمک‌های خیریه نشان می‌دهند، و در عین حال مردان با وجود اینکه تمایل کمتری به کمک کردن ابراز می‌کنند، در عمل کمک‌های بیشتری می‌کنند؛ به‌رغم این مسائل جنسیت نمی‌تواند به عنوان یک متغیر مستقل و منفرد در میزان بخشندگی افراد سنجیده شود بلکه متغیرهایی نظیر درآمد افراد، نظر سایر

افراد خانواده نسبت به کمک کردن و سایر متغیرهای عنوان شده در این فصل نیز تأثیرگذار می‌باشند [۳].

درصد گروه‌های سنی مختلف در کشور فرانسه در سال ۲۰۱۴ مطابق جدول زیر بوده است [۴]:

جدول ۱-۱) درصد گروه‌های مختلف سنی بر حسب جنسیت

درصد	گروه سنی (سال)	ردیف
۱۸/۷	۱۴-۰	۱
۱۱/۹	۲۴-۱۵	۲
۳۸/۶	۵۴-۲۵	۳
۱۲/۵	۶۴-۵۵	۴
۱۸/۳	۶۵ و بالاتر	۵
۱۰۰	جمعیت کل	۶

Source: CIA World Factbook

شکل ۱-۵) نمودار ساختار سنی شهروندان فرانسه در سال ۲۰۱۵

۱-۵- اطلاعات فرهنگی مذهبی

فرانسه کشوری سکولار است که در آن آزادی اندیشه و مذهب ذیل اعلامیه حقوق انسان و شهروند تصویب شده در ۱۷۸۹، محترم شمرده می‌شوند. جمهوری فرانسه بر پایه لائیسیته بنا شده است و آزادی دین‌ها (از جمله ندانم‌گرایی و خداناباوری) تضمین شده‌اند. قانون جدایی کلیسا و سیاست در فرانسه در ۱۹۰۵ به تصویب رسید و در آغاز جمهوری سوم (۱۹۴۰-۱۸۷۱) به اجرا گذاشته شد.

با آنکه در گذشته بیشترین جمعیت فرانسه را کاتولیک‌ها تشکیل می‌دادند، امروزه کمتر از نیمی از مردم آن کشور خود را کاتولیک می‌دانند. براساس جدیدترین آمار که متعلق به آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا یا همان CIA در سال ۲۰۱۵ است، در حدود ۶۳-۶۶٪ مردم فرانسه مسیحی، ۲۳-۲۸٪ بدون مذهب، ۷-۹٪ مسلمان، ۱٪ یهودی و ۰٫۵-۱٪ دارای سایر مذاهب هستند.

افصل دوم |

**مفهوم وقف و امور خیریه
در کشور فرانسه**

۲- مفهوم وقف و امور خیریه در کشور فرانسه

۱-۲- مقدمه

در فصل گذشته، اطلاعاتی کلی درباره کشور فرانسه بیان شد. پیش از ورود به بررسی ساختار وقف و امور خیریه در فرانسه، لازم است قوانین و ساختارهای قانونی در حوزه وقف و امور خیریه در این کشور مشخص گردد.

نهادی را که مادر فرهنگ خود «وقف» می‌نامیم در فرهنگ فرانسه با عنوان «بنیاد» شناخته می‌شود. «بنیاد» در برخی از فرهنگ‌های حقوقی فرانسه چنین تعریف شده است: «بنیاد عبارت است از اختصاص دادن دائمی بخشی از اموال با اهداف خیرخواهانه و بشردوستانه» اهداف خیرخواهانه شامل تأسیس یا گسترش بیمارستان، دانشگاه، خوابگاه دانشجویی، خوابگاه بی‌سرپناهان، یتیم‌خانه، کمک به ایتام و مستمندان و بیماران بی‌بضاعت، اعطاء جایزه علمی، ادبی یا هنری و غیره می‌شود. مالک اموال به وسیله بنیاد می‌تواند شخصیت حقوقی جدیدی ایجاد کند که مستقلاً در جهت برآوردن اهداف نیک وی باشد.

در این فصل مفهوم وقف در حقوق فرانسه و انواع ساختارهای قانونی سازمان‌های غیرانتفاعی به خصوص بنیادها و نحوه اداره و نظارت بر آن‌ها و اهداف خیرخواهانه و... شرح داده شده است.

۲-۲- مفهوم وقف در حقوق فرانسه

در قانون کشور فرانسه نوعی از تصرفات مالی وجود دارد که شبیه به وقف اولادی است. قانون اجازه داده است که پدر، مالی را به فرزندش ببخشد و یا به نفع او وصیت کند تا در

حال حیات از آن منتفع شود و بعد از مرگ به اولاد یا برادرش منتقل شود. قانون فرانسه از این عمل حقوقی تحت عنوان «هبه منتقله» نام می‌برد و احکام ویژه‌ای برای آن مقرر می‌دارد. علاوه بر «وقف اولادی» به وقف خیری و مصارف آن نیز در قانون فرانسه تصریح شده و این نوع وقف را چنین تعریف کرده است: «اختصاص دادن مال معینی از دارایی و سرمایه برای همیشه، به عمل خیر، اعم از آنکه عام باشد یا خاص».

اهداف چنین وقفی عبارت است از:

الف) انجام عمل مخصوصی مانند مراسم دعا برای آرامش روح متوفی و یا ایجاد کرسی ویژه‌ای در معبد برای متوفی و خانواده‌اش تا ثواب این اعمال به شخص متوفی برسد.

ب) انجام عملی برای اهداف عمومی؛ مانند احداث بیمارستان، نوانخانه یا مدرسه.

این وقف‌های عام به دو صورت تحقق می‌یابد:

۱. گاهی وقف، با انشای واقف محقق نمی‌شود؛ بلکه یک شخصیت حقوقی نظیر دولت یا مدیریک مؤسسه عام‌المنفعه مانند بیمارستان باید با اجازه قانون آن را تنفیذ نماید؛ مثلاً اگر مبلغی پول به بیمارستانی اختصاص یابد، یا از عواید ملک موقوفه‌ای کرسی ویژه‌ای در مدرسه‌ای ایجاد گردد، اگر مدیر مدرسه و یا بیمارستان، عمل واقف را مجاز بدانند، وقف محقق می‌شود وگرنه باطل می‌گردد. البته در این صورت ورثه واقف می‌توانند علیه مدیر مدرسه و یا بیمارستان طرح دعوا نمایند که چرا مانع تحقق وقف می‌شوند و آنان نیز می‌توانند درخواست الغای وقف و تعویض آن را مطرح کنند.

۲. گاهی مالک می‌تواند مؤسسه خیریه‌ای را به وجود آورد و آن را شخصاً اداره کند و از مقامات مربوطه نظیر اداره ثبت اشخاص حقوقی، تقاضا کند که «شخصیت حقوقی» برای آن قائل شوند. این نوع مؤسسات پس از احراز شخصیت حقوقی می‌توانند بخشش‌های دیگران را بپذیرند [۳۲].

در حقوق فرانسه چون مالکیت از مفاهیم وابسته به شخص است و جمع اموال

نمی‌تواند شخصیت حقوقی به وجود آورد، برای تحقق هدف‌های خیر مالک یا باید مال را به شخصیت‌های حقوقی موجود و یا ابتدا با اجازه از دولت، بنیادی را باشخصیت حقوقی به وجود آورد و آنگاه مال مورد نظر را به این شخصیت هبه کند زیرا وقف مستقیم امکان ندارد. با این شرایط، واقف می‌تواند از راه هبه یا وصیت تملیکی به تأسیس بنیاد مورد نظر بپردازد. نخستین مرحله با مشکل مهمی مواجه نیست؛ زیرا مالک می‌تواند آنچه را مایل است، به مصرف مورد نظر اختصاص دهد و به شخصیتی که از نظر اجتماعی مفید شناخته شده است ببخشد. از این پس، بنیاد خیریه تحقق می‌یابد و اموال انتقال یافته به آن دارایی شخص حقوقی محسوب می‌شود و زندگی حقوقی مستقل می‌یابد. ولی پیمودن این راه با مانع عملی روبه‌روست: نخست این‌که بنیادها به طور معمول به سرمایه فراوان نیاز دارند و مؤسس باید در زمان حیات از تمام یا بخش مهمی از دارایی خود محروم بماند؛ کاری که به طور متعارف اشخاص از آن پرهیز می‌کنند. دیگر اینکه احتمال دارد مؤسس پیش از تحصیل فرمان اعطای شخصیت به بنیاد، فوت کند. این حادثه هبه را باطل می‌سازد و نقشه‌های طرح شده را در هم می‌ریزد. راه آسان‌ترین است که انتقال دارایی مؤسس به وسیله وصیت انجام پذیرد؛ چون محروم ساختن وارث، به مراتب، ساده‌تر از گذشتن از تمام یا بخش مهم دارایی در زمان حیات است. به همین جهت، بیشتر مردم وصیت را ترجیح می‌دهند؛ ولی رویه قضایی اشکال کرده است که چون شخص حقوقی در زمان مرگ موصی هنوز ایجاد نشده است، نمی‌تواند موصی له واقع شود. با وجود این، اندیشه‌های حقوقی با آن به مخالفت برخاسته و بند ۲ از ماده ۹۰۲ را ناظر به شخصیت انسان می‌دانند نه شخصیت حقوقی. بعضی نیز بر راه غیرمستقیم (وصیت به شخصیت‌های موجود) ایراد گرفته‌اند؛ این جمع که، عقایدشان به دلیل تعارض با مصالح اجتماعی و مخالفت رویه قضایی، در فرانسه مهجور مانده است، خرده گرفته‌اند که واسطه انتقال موصی به به شخص حقوقی، در واقع موصی له نیست. زیرا اموال موصی را از او می‌گیرد و به بنیاد می‌رساند. پس او را باید وصی شمرد که مأمور اداره دارایی است نه مالک آن. بدین گونه، از زمان فوت تا زمان تملیک به بنیاد، اموال موضوع آن، بدون مالک می‌ماند و چنین طفره‌ای را حقوق

نمی پذیرد. علاوه بر آن، این جریان به منزله تملیک به عامل و نماینده شخصی است که خود اهلیت تملک ندارد. جهت موصی نیز نامشروع است؛ زیرا بدین وسیله می خواهد برخلاف نهی قانون (ماده ۹۱۱) به شخصی که اهلیت ندارد، مالی را ببخشد.

این ایرادها را موافقان رویه قضایی پاسخ گفته اند و سرانجام، مصلحت عمومی را بر منطق حقوقی ترجیح داده اند:

۱. این ایراد که واسطه انتقال دارایی به شخص حقوقی در واقع موصی له نیست و مالک اموال نمی شود، در صورتی مورد پیدا می کند که تعهد موصی له درست به اندازه تملیک باشد و او ناچار شود همه آنچه را به دست آورده است به شخص حقوقی انتقال دهد. در این فرض نیز، در مالکیت او نباید تردید کرد. شرایطی که بر موصی له تحمیل می شود، هر اندازه سنگین باشد، در زمره دیون او درمی آید و از حق عینی که بر اموال تملک شده پیدا کرده است نمی کاهد. به همین جهت، خطر اصلی در استفاده از این راه غیرمستقیم، وثیقه قرار گرفتن این اموال برای دیون اوست که احتمال دارد به وسیله طلبکاران ضبط شود و موصی له فرصت اجرای تعهد در برابر شخص حقوقی را نیابد. همچنین احتمال تفریط موصی به وسیله او یا ورثه اش (در صورت فوت پیش از تملیک) خطر دیگری است که تحقق آرمان موصی را تهدید می کند.

۲. درباره وصیت همراه تعهد، برخلاف تملیک به عامل شخص بی اهلیت، هیچ گونه تصنع و صورت سازی به چشم نمی خورد و موصی از راهی مشروع و قانونی استفاده می کند. به ویژه آنکه موصی به مقدمه چینی دست نمی زند که مالی را به شخص مجهول تملیک کند؛ بلکه سببی می سازد که شخص حقوقی بتواند، پس از احراز شخصیت و اهلیت، موصی به را به دست آورد. درباره نامشروع بودن جهت وصیت نیز، به گونه ای که عنوان شده است، همین پاسخ کافی است. چراکه اجرای هدف موصی سرانجام به تملک شخص بی صلاحیت نمی انجامد. هدف موصی، از نظر گریز از رویه محاکم که وصیت به نفع شخص حقوقی آینده را باطل شمرده اند، نامشروع است؛ ولی دادگاه ها در این باره سخت گیری نمی کنند و بارها وصیت همراه با تعهد تملیک به بنیادهایی که در آینده به وجود می آید را نافذ شناخته اند.

باید افزود که هرگاه هدف از ایجاد مؤسسه‌ای، نگهداری و تیمار کودکان و بیماران و ازکارافتادگان باشد و دست‌کم ده تن را بپذیرد، قانون ۱۴ ژانویه ۱۹۳۳ تسهیلاتی برای ایجاد آن قائل شده است؛ چنین مؤسسه یا انجمنی اهلیت قبول هبه و وصایایی را که به سود هدف خیر می‌شود، دارد [۳۳].

۲-۳- انواع سازمان‌های غیرانتفاعی در فرانسه

قانون فرانسه دو نوع ساختار قانونی برای سازمان‌های غیرانتفاعی و غیردولتی تعیین نموده است: انجمن‌ها و بنیادها. در فرانسه به اشتباه اغلب انجمن و بنیاد معادل یکدیگر تلقی می‌شوند و به جای یکدیگر به کار می‌روند، در حالی که میان این دو نوع ساختار تفاوت‌هایی وجود دارد:

– انجمن از طریق "گردهم‌آمدن گروهی از افراد برای نیل به یک هدف غیرانتفاعی" شکل می‌گیرد، در حالی که یک بنیاد بر اساس "اختصاص بازگشت‌ناپذیر دارایی (منقول یا غیرمنقول) برای اجرای یک عمل غیرانتفاعی عام‌المنفعه" ایجاد می‌گردد.

– انجمن‌ها می‌توانند حامی منافع یک گروه کوچک مانند یک خانواده، یک نهاد تخصصی، دانش‌آموزان یک مدرسه و... باشند، در حالی که بنیادها الزاماً باید به منافع عمومی اختصاص یابند.

– یک انجمن با پراکندگی اعضای آن منحل می‌شود، در حالی که یک بنیاد می‌تواند پس از مؤسسان اصلی به حیات خود ادامه دهد.

– انجمن‌ها بر اساس اصول دموکراتیک اداره می‌شوند (هر نفر = یک رأی)، در حالی که بنیادها توسط یک هیئت‌مدیره یا کمیته‌ای از متخصصان اداره می‌شوند.

۲-۳-۱- انجمن‌ها

قانون‌گذاری برای سازمان‌های غیرانتفاعی که در فرانسه با عنوان "انجمن‌ها"^۲ شناخته می‌شود، نتیجه مستقیم جدایی حکومت از کلیسا در اوایل قرن بیستم بوده

1. Funds and foundations in France from 2001 to 2014
2. associations

است. پیش از این زمان، تشکیل گروهی موقتی یا ساختاریافته از مردم غیرممکن بود، زیرا در یک سو کلیسای کاتولیک و در سوی دیگر احزاب سیاسی و گروه‌های حرفه‌ای در قالب اتحادیه‌های تجاری، انجمن‌های صنفی صنعتی و تجاری یا سندیکاها، لیبرال قرار داشتند. در قرن نوزدهم حکومت فرانسه بر این باور بود که منافع بخش خصوصی با منافع دولتی در تضاد قرار دارد و هیچ راهی برای کمک یک سازمان به حکومت برای اداره بهتر کشور وجود ندارد.

با گذشت یک قرن، دولت لیبرال روی کار آمد که تحلیلی بسیار متفاوت نسبت به این موضوع داشت. دولت جدید همچنان بر این باور بود که گروه‌های خصوصی (غیردولتی) نمی‌توانند موجب بهبود زندگی مردم شوند. اما برای اولین بار طی سال‌ها، دولت از آتئیست‌های ضد روحانیت تشکیل شده بود و هدف آن‌ها جدایی حکومت از کلیسا بود. آنان بر این عقیده بودند که با شکل‌گیری آسان انجمن‌ها، قدرت و نفوذ کلیسای کاتولیک و روحانیون کاهش خواهد یافت، در حالی که مردم فرانسه به راحتی می‌توانند نگرانی‌ها و علائق خود را بیرون از محدوده سیاسی بیان کنند. قانون سال ۱۹۰۱، امکان تأسیس یک انجمن یا سازمان غیرانتفاعی با نام "انجمن فرهنگی"^۱ متشکل از حداقل دو نفر یا بیشتر را فراهم نمود. قانون مکمل در سال ۱۹۰۵ امکان تأسیس یک کلیسا توسط حداقل دو نفر را ایجاد نمود. این سازمان غیرانتفاعی، "انجمن عبادت"^۲ نام داشت که دارای قوانین بیشتری نسبت به نوع اول بود.

در فرانسه انجمن‌ها بر مبنای دو رویکرد کاملاً متفاوت می‌توانند شکل گیرند: رویکرد اول: انجمن باید بر اساس یک هدف تعیین شده و یک پروژه که موجب جذب مردم شود، شکل گیرد و هدف آن فراتر از سود شخصی اعضای مؤسس انجمن باشد. بنابراین اساسنامه یکی از مهم‌ترین لوازم برای تأسیس چنین انجمن‌هایی است. بر اساس تعریف، انجمن‌ها نمی‌توانند به فعالیت دیگری غیر از آنچه در اساس‌نامه اظهار شده، بپردازند.

رویکرد دوم: انجمن باید دموکراتیک باشد بدان معنا که هر انجمن می‌تواند برای نیل به اهداف شخصی خود تشکیل شود. ابتدا هیچ قانون و محدودیتی برای فعالیت و

1. Association culturelle
2. Association cultuelle

عملکرد این انجمن‌ها در فرانسه وجود نداشت زیرا فرض شده بود تنها مردم خوب علاقه‌مند به تشکیل انجمن هستند. اما به مرور زمان این نگرش تغییر کرد و در حال حاضر به لحاظ قانونی و مالی، تفاوت بزرگی میان یک انجمن خیرخواهانه و یک انجمن تخصصی (حرفه‌ای) وجود دارد.

بر مبنای دورویکرد فوق، انجمن‌ها در فرانسه به دو گروه عمده تقسیم می‌شوند: انجمن‌های خیرخواهانه و انجمن‌های تخصصی. تاکنون در حدود ۱,۵۰۰,۰۰۰ انجمن در فرانسه ثبت شده‌اند.

۲-۳-۱-۱- انجمن‌های خیرخواهانه

مبنای تشکیل انجمن‌های خیرخواهانه، بخشش بلاعوض پول یا وقت به یک سازمان بدون هیچ منفعت شخصی مستقیم یا غیرمستقیم است. برای آنکه یک انجمن خیریه تلقی شود باید شرایط زیر را رعایت نماید:

– انجمن باید دارای یک هدف باشد و فعالیت آن به گونه‌ای باشد که بازار به صورت عادی قادر به حل صحیح آن نباشد.

– مدیران یا مؤسسان انجمن نباید هیچ نوع سود شخصی (مستقیم یا غیرمستقیم) دریافت نمایند. استفاده شخصی از ملک یا دارایی‌ها و وسایل انجمن مانند کامپیوتر، دستگاه کپی و غیره نیز غیرمجاز است.

– فعالیت انجمن باید کاملاً در راستای اهداف تعیین شده انجمن باشد.

– مدیریت انجمن نباید الزاماً از استانداردهای تجاری پیروی کند و باید هدف خیرخواهانه کاملاً شفاف و واضح باشد.

– اگر انجمن در پایان سال سودی کسب نمود، باید این سود را جهت پیشبرد اهداف انجمن دوباره سرمایه‌گذاری نماید و اعضای انجمن نمی‌توانند هیچ منفعتی از آن ببرند. در صورتی که هر کدام از شرایط فوق رعایت نشود، انجمن به عنوان یک انجمن تخصصی تلقی می‌شود و به شکل یک بخش تجاری با آن برخورد می‌شود.

انجمن‌های تخصصی ملزم به پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و مالیات شرکت^۱ بر

1. corporate tax (impôts société)

اساس میزان سود کسب شده در پایان هر سال مالی هستند. منابع مالی انجمن‌ها از طریق حق عضویت، کمک اعضا و خیرین و کمک ادارات دولتی فرانسه تأمین می‌شود. انجمن‌های تخصصی برای ارائه خدمات خود از تمامی افراد از جمله اعضا پول دریافت می‌کند [۶].

دسته‌بندی انجمن‌ها در فرانسه بسیار گسترده است. برخی از انواع انجمن‌های خیرخواهانه در فرانسه به قرار زیر است:

• انجمن‌های حمایتی

این انجمن‌ها به ارائه برخی خدمات کمکی و پشتیبانی می‌پردازند که در بازار آزاد موجود هستند، اما طوری این خدمات را ارائه می‌دهند که به صورت رقابتی نباشد. برای مثال:

- آشپزخانه‌هایی که به نیازمندان غذای رایگان می‌دهند مانند رستوران
- پناهگاه‌هایی برای مسکن دادن به بی‌خانمان‌ها مانند یک هتل
- برنامه‌هایی برای مبارزه با بی‌سوادی همانند مدارس و مراکز آموزشی

• انجمن‌های ورزشی

اعضای انجمن برای انجام یک بازی ورزشی دور هم جمع می‌شوند. این انجمن هیچ سود دیگری به جز دارا بودن مناسب‌ترین امکانات برای ورزش اعضای انجمن ندارد.

• حمایت و پشتیبانی از منافع شخصی

مثالی از این انجمن‌ها:

- افرادی که از یک بیماری مشترک رنج می‌برند، کنار یکدیگر جمع می‌شوند و برای بهبود شرایط اعضا تلاش می‌کنند.
- گروه‌های مصرف‌کنندگان
- افرادی که به دلیل زندگی در یک مکان با شرایط خاصی مواجه هستند (برای مثال نزدیک فرودگاه)
- افرادی که اتفاق مشابهی برای آنان رخ داده است (مانند فروشندگان و مشتریان یک

شرکت ورشکسته)

– مالکان یک ساختمان

۲-۳-۱-۲- مراحل تشکیل انجمن

• توافق برای تشکیل انجمن

افکچوسوسیاتیز^۱ یک اصطلاح قانونی لاتین به معنی آن است که دو نفر یا بیشترین عقیده مشترک را به اشتراک بگذارند و برای رسیدن به هدف انجمن متعهد می شوند.

• تنظیم اساسنامه

هر انجمن باید دارای اساسنامه دقیق همراه با جزئیات شامل روند دموکراتیک اداره انجمن، اهداف آن، قدرت و وظایف هیئت مدیره و کمیته اجرایی باشد. تمامی مؤسسان انجمن باید این سند را امضا کنند.

• مکان

انجمن باید دارای یک دفتر مشخص باشد و مکان آن باید به طور شفاف بیان شود. انجمن می تواند برای خود یک مکان را اجاره یا خریداری نماید و یا در یک مکان مهمان شود. تمامی مدارک قانونی باید در این مکان نگه داری شوند و کاملاً برای اعضا قابل دسترس باشند.

• اولین جلسه هیئت مدیره

اعضای مؤسس یک انجمن که در رده اول اعضای هیئت مدیره محسوب می شوند، در اولین جلسه خود بر روی هویت اعضای کمیته اجرایی، واگذاری مسئولیت به یک فرد برای ثبت نام انجمن، قبول مسئولیت تمامی وظایفی که بر عهده انجمن است، تهیه اظهارنامه برای ثبت و اعلام تشکیل انجمن در روزنامه رسمی، و تعیین مقدار عوارضی که باید توسط اعضای انجمن پرداخت گردد، تصمیم گیری می نمایند.

• ثبت نام

تنها عاملی که باعث رد درخواست ثبت نام یک انجمن در فرانسه می شود، نقص

مدارک لازم است. این آزادی برای تأسیس هر نوع انجمن یکی از نشانه‌های حقوق اساسی دموکراتیک در فرانسه است.

مدارک لازم جهت ثبت نام انجمن:

– اساسنامه: حداقل دو نسخه اصلی.

– اجاره‌نامه یا سند محل استقرار انجمن

– صورتجلسه اولین نشست هیئت مدیره: تکمیل فرم برای چاپ اعلامیه تشکیل انجمن در روزنامه رسمی

– پرداخت هزینه خرید این فرم به مبلغ ۲۶,۵ یورو

– کپی مدرک شناسایی رئیس هیئت مدیره

• افتتاح یک حساب بانکی

انجمن‌ها پس از ثبت رسمی می‌توانند در یک بانک حسابی با نام انجمن افتتاح نمایند. نام افرادی که برای برداشت از این حساب حق امضا دارند، باید در اساسنامه قید شود.

۲-۳-۲- بنیادها

غالباً مفهوم بنیادها با انجمن‌ها اشتباه گرفته می‌شوند زیرا انجمن‌ها پرتعدادتر و شناخته‌شده‌تر هستند. با وجود آنکه بنیادها و انجمن‌ها مکمل یکدیگر در بخش غیرانتفاعی هستند اما همانطور که در ابتدای فصل بیان شد، هرکدام هدف خاص خود را دارند. برای مثال در یک پروژه مشترک میان یک انجمن و بنیاد، بنیاد وظیفه جمع‌آوری و مدیریت اموال، دارایی‌ها و اختصاص آن‌ها به توسعه فعالیت‌های عام‌المنفعه است. سه نوع بنیاد اصلی در قانون فرانسه تعریف شده است: ۱) بنیادهای عام‌المنفعه^۱، ۲) بنیادهای وابسته^۲، ۳) بنیادهای شرکتی^۳ (دارای شخص حقوقی)؛ پنج نوع بنیاد دیگر نیز وجود دارند که کمتر رایج هستند: بنیادهای تحقیقاتی، بنیادهای مشارکتی، بنیادهای دانشگاهی، بنیادهای بیمارستانی و بنیادهای همکاری علمی.

1. public utility foundations

2. sheltered foundations

3. corporate foundations

۲-۳-۱- بنیادهای عام‌المنفعه^۱

یک یا چند شخص حقیقی و یا هر نهاد حقوقی می‌تواند یک بنیاد عام‌المنفعه تأسیس نماید. حتی اتباع کشورهای دیگر نیز حق تأسیس بنیادهای عام‌المنفعه در فرانسه را دارا هستند، اما قوانین تنظیم‌گر این نوع بنیادهای خارجی بیشتر وابسته به کشور مبدأ است.

در قوانین فرانسه یک بنیاد عام‌المنفعه باید به اندازه کافی دارای موقوفاتی باشد که اهداف آن بنیاد را برآورده سازد. اگرچه در قانون مقدار حداقلی برای دارایی (موقوفه) بنیادها تعیین نشده است، اما در عمل مقدار یک میلیون یورو به عنوان حداقل دارایی لازم برای ضمانت یک درآمد پایدار و با ثبات از طریق سرمایه‌گذاری لازم است. این موقوفه می‌تواند از طریق یک بخشش یا ارثیه تأمین شود. برای آنکه یک بنیاد با عنوان عام‌المنفعه شناخته شود باید از شورای دولتی^۲ و وزارت کشور^۳ فرانسه مجوز لازم را دریافت نماید. ابتدا شورای دولتی فرانسه فرم تقاضا برای دریافت عنوان عام‌المنفعه بودن را بررسی می‌کند و پس از آن نظر خود را به نخست‌وزیری اعلام می‌نماید. نخست‌وزیری نیز مسئول صدور حکم عام‌المنفعه بودن است. یک بنیاد عام‌المنفعه همچنین پیش از انحلال و تقسیم اموال خود باید از شورای دولتی فرانسه مجوز کسب نماید. در فرانسه حدود ۱۵۰۰ بنیاد عام‌المنفعه وجود دارد.

طبق ماده ۹۱۰ قانون مدنی فرانسه نهادهایی که در جهت منافع عمومی هستند برای صلاحیت پذیرش هدایا و وصایا باید به وسیله بخشنامه دولتی، رسماً مجوز داشته باشند. نهادهای حقوق عمومی و دولتی احتیاج به این مجوز ندارند؛ مگر برای پذیرفتن اموال غیرمنقول، یا در صورتی که وراثت مخالف اجرای وصیت باشند، که در صورت اخیر دادگاه‌ها با رعایت نظر وراثت، در وقف تعدیلاتی نموده و در مبلغ سرمایه وقف تخفیف داده، سهمی برای وراثت باقی می‌گذارند. ولی نهادهای حقوقی خصوصی، حتی انجمن‌های غیرانتفاعی نیز احتیاج به مجوز اخذ پذیرش دارند. در مواردی که اخذ

1. Public Utility Foundations (Fondations reconnues d'utilité publique)

2. Conseil d'Etat

3. Ministry of the Interior

مجوز ضرورت دارد چنانچه نهادی بدون اخذ مجوز، بخششی را (به صورت هبه یا وصیت) بپذیرد، آن بخشش محکوم به بطلان است. صدور اجازه یادشده منوط به عوامل زیادی است از قبیل: ماهیت بنیاد، اهداف مورد نظر آن، نظروراث و رعایت حقوق آنان، اهمیت مال مورد بخشش و...

مبنای صلاحیت اخذ مجوز، اهلیت استیفا است، نه اهلیت تمتع، لذا انجمن‌های غیررسمی نمی‌توانند هدایا را بپذیرند، نه از آن جهت که اهلیت تمتع ندارند، بلکه چون فاقد شخصیت حقوقی هستند.

۲-۳-۲- بنیادهای وابسته (زیرمجموعه)

این نوع بنیادها زیرمجموعه‌ای از بنیادهای عام‌المنفعه به شمار می‌روند و خود دارای عنوان قانونی نیستند. این بنیادها از قانون حداقل دارایی (موقوفات) لازم برای تأسیس بنیاد و تعهدات مالی سالانه معاف هستند. از سوی دیگر این بنیادها برای مدیریت دارایی‌های خود به نهاد میزبان^۱ وابسته هستند، اما خود دارای هیئت مدیره هستند که نماینده‌ای از نهاد میزبان در آن حضور دارد. در گذشته تنها دو نهاد می‌توانستند میزبان بنیادهای وابسته باشند: بنیاد فرانسه^۲ و مؤسسه فرانسه^۳، اما اکنون در حدود ۳۰ مؤسسه میزبان شکل گرفته‌اند.

۲-۳-۳- بنیادهای شرکتی

نهادهای تجاری شامل شرکت‌های خصوصی و دولتی، تعاونی‌ها، و غیره قادر به تأسیس بنیادهای شرکتی هستند. این بنیادها باید حداقل برای مدت پنج سال تأسیس شوند و مؤسس می‌تواند این دوره را برای حداقل سه سال دیگر تمدید کند. حداقل سرمایه‌ای که این نوع بنیادها باید در بلندمدت اختصاص دهند، ۱۵۰,۰۰۰ یورو است. مؤسسان می‌توانند این مقدار را به صورت قسطی در پنج سال تأمین نمایند. این بنیادها حق دریافت ارثیه و هیچ نوع بخششی از عموم مردم را ندارند و تنها کارمندان شرکت تجاری مؤسس آن بنیاد حق اهدای کمک به آن بنیاد را دارند. در حدود ۲۷۰ بنیاد

1. host institution

2. Fondation de France

3. Institut de France

شرکتی در فرانسه موجود هستند.

۲-۳-۲-۴- بنیادهای تحقیقاتی

تاکنون چارچوب قانونی و مالیاتی برای این نوع بنیادها در فرانسه تدوین نشده است و این بنیادها توسط قوانین مربوط به بنیادهای عام‌المنفعه به اضافه برخی موارد خاص اداره می‌شوند. اهداف یک بنیاد تحقیقاتی می‌تواند شامل این موارد باشد: رهبری و ارتقای تحقیقات علمی یا انتشار اطلاعات علمی و فناوری باشد. بودجه عمومی می‌تواند بیش از ۵۰٪ بودجه این بنیادها را تشکیل دهد.

۲-۳-۲-۵- بنیادهای مشارکتی^۱

این بنیادها براساس قانون شماره ۱۱۹۹-۲۰۰۷ درباره حقوق و مسئولیت‌های دانشگاه‌ها به وجود آمدند. ماده ۷۱۹-L-۱۳ قانون آموزش بیان می‌کند که مؤسسات عمومی با اهداف علمی، فرهنگی و تخصصی می‌توانند یک نهاد غیرانتفاعی با عنوان بنیاد مشارکتی تشکیل دهند. این نوع بنیادها با قوانین حاکم بر بنیادهای شرکتی اداره می‌شوند با این تفاوت که این بنیادها دارای ظرفیت قانونی گسترده‌تری هستند و مجاز به دریافت ارثیه و کمک‌های مردمی هستند.

۲-۳-۲-۶- بنیادهای دانشگاهی^۲

این بنیادها نیز براساس قانون شماره ۱۱۹۹-۲۰۰۷ درباره حقوق و مسئولیت‌های دانشگاه‌ها به وجود آمدند. ماده ۷۱۹-L-۱۲ قانون آموزش بیان می‌کند که مؤسسات عمومی با اهداف علمی، فرهنگی و تخصصی می‌توانند در ذیل مؤسسه خود یک یا چند بنیاد دانشگاهی بدون شخصیت حقوقی تشکیل دهند. این مؤسسات با اختصاص موقوفه برای تأمین منفعت عمومی و فعالیت‌های غیرانتفاعی می‌توانند این کار را انجام دهند. بنیادهای دانشگاهی در واقع بنیادهای وابسته محسوب می‌شوند و زیر نظر قوانین بنیادهای عام‌المنفعه اداره می‌شوند. این بنیادها مجاز به دریافت ارثیه و کمک‌های اهدایی هستند. برای تأسیس این نوع بنیادها نیاز به کسب مجوز از وزارت کشور یا

1. Partnership Foundations(Fondations partenariales)

2. University Foundations(Fondations universitaires)

شورای دولتی فرانسه نیست.

۲-۳-۷- بنیادهای همکاری‌های علمی^۱

قانون شماره ۴۵۰-۲۰۰۶ فرانسه زمینه را برای تشکیل بنیادهای همکاری‌های علمی به منظور ایجاد مراکز تحقیقاتی و تحصیلات تکمیلی فراهم نمود. ماده ۳۴۴-L-۱۱ قانون تحقیقات بیان می‌دارد که بنیادهای همکاری‌های علمی توسط قوانین بنیادهای عام‌المنفعه اداره می‌شوند.

۲-۳-۸- بنیادهای بیمارستانی^۲

قانون بیمارستان‌ها در جولای سال ۲۰۰۹ یک نوع جدید از بنیادها را که تسهیل‌گر پیوند میان بیمارستان‌ها و صنعت هستند به منظور ارتقای پروژه‌های تحقیقاتی متداول تعریف نمود. این بنیادها نیز همچون انواع دیگر در ذیل قوانین بنیادهای عام‌المنفعه اداره می‌شوند.

۲-۳-۳- صندوق‌های موقوفه^۳

صندوق‌های موقوفه بر اساس قانون شماره ۷۷۶-۲۰۰۸ نوسازی اقتصاد در فرانسه تعریف شدند. یک صندوق موقوفه یک نهاد غیرانتفاعی قانونی است که مسئولیت دریافت، مدیریت و سرمایه‌گذاری دارایی‌ها و صرف درآمد حاصل از آن را برای انجام مأموریت‌ها و فعالیت‌های عام‌المنفعه دارد. تمایز صندوق‌های موقوفه تعریف شده در این قانون با بنیادهای تعریف شده قبلی در نگاه لیبرال‌تر آن به منفعت عمومی نسبت به نگاه سکولارپیش از آن است که نظارت مسئولان دولتی بر بنیادها را الزامی می‌دانست. صندوق‌های موقوفه آزادانه بدون سرپرستی هیچ نهاد دولتی می‌توانند فعالیت کنند و نیازی به وجود یک مسئول دولتی در هیئت مدیره آن‌ها نیست.

تأسیس این صندوق‌ها به راحتی تأسیس یک انجمن است و هیچ‌گونه مدل استاندارد برای اساسنامه آن‌ها وجود ندارد. برخلاف آنچه از نام صندوق‌های موقوفه به ذهن می‌آید، این صندوق‌ها نیاز به دارایی بلندمدت ندارند و برای تشکیل آن‌ها

1. Scientific Cooperation Foundations(Fondations de cooperation scientifique)

2. Hospital Foundations

3. Endowment funds(fonds de dotation)

مقدار حداقل سرمایه اولیه و مسئولیت اداری تعریف نشده است. مؤسسان صندوق‌های موقوفه می‌توانند اشخاص حقیقی یا حقوقی باشند. صندوق به وسیله یک هیئت مدیره متشکل از حداقل ۳ نفر اداره می‌شود. این صندوق‌ها مجاز به دریافت ارضیه و کمک‌های اهدایی هستند اما نمی‌توانند بودجه عمومی دریافت کنند مگر در شرایط خاص و با مسئولیت مشخص. از تاریخ دسامبر ۲۰۱۳، تعداد ۱,۶۲۵ صندوق موقوفه در زمینه‌های مختلف محیط زیست، فرهنگ، هنر و مسائل اجتماعی در فرانسه شکل گرفته‌اند.

۲-۳-۴- ساختار قانونی بنیادها بر اساس نوع موقوفه اختصاص یافته

سه مدل مالی برای تشکیل یک صندوق یا بنیاد وجود دارد:

– صندوق‌ها و بنیادهای جاری^۱ (در گردش): در این مدل وجود یک سرمایه اولیه برای مصرف فوری (چه بعد از مصرف جایگزین شود یا نه) برای تشکیل صندوق یا بنیاد کافی است و صندوق‌ها و بنیادها هدایای دریافتی را در کوتاه-مدت مصرف می‌کنند. بنیادهای شرکتی، بنیادهای مشارکتی، وابسته، دانشگاهی و صندوق‌های موقوفه می‌توانند این مدل را برای فعالیت خود برگزینند.

– بنیادها یا صندوق‌های موقوفه قابل توسعه^۲: این ساختار موقوفه‌ای که یک منبع درآمد را برای نیات عام‌المنفعه مورد انتخاب بنیاد شکل می‌دهد، اما به آن بنیاد این فرصت را می‌دهد تا منابع اختصاص داده شده را با نرخ مشخصی در قانون مصرف کنند. بنیادهای وابسته، صندوق‌های موقوفه و به ندرت بنیادهای عام‌المنفعه و همکاری‌های علمی از این نوع ساختار استفاده می‌کنند.

– بنیادها یا صندوق‌های موقوفه دائمی^۳: در این ساختار موقوفه اصلی غیرقابل مصرف است و تنها درآمد حاصل از آن برای منافع عمومی باید مصرف شود. بنیادهای عام‌المنفعه و همکاری‌های علمی غالباً از این نوع ساختار استفاده می‌کنند، بنیادهای وابسته و صندوق‌های موقوفه نیز حق انتخاب این مدل را دارند.

بنیادهای فرانسوی جدای از ساختار قانونی‌شان از لحاظ عملکرد به دو دسته

1. Flow funds and foundations
2. Expendable endowment funds or foundations
3. Permanent endowment funds or foundations

تقسیم می‌شوند:

– بنیادهای تأمین مالی یا توزیع کننده^۱ که به حمایت مالی از پروژه‌های خارج از بنیاد خود از طریق توزیع کمک مالی میان انجمن‌ها و یا اعطای کمک هزینه تحصیلی به دانشجویان، محققان و غیره می‌پردازند.

– بنیادهای عملیاتی^۲ که مستقیماً به فعالیت‌های غیرانتفاعی از قبیل مدیریت موزه‌ها، خانه‌های بازنشستگان، بیمارستان‌ها و... توسط تیم‌های حقوق‌بگیر می‌پردازند.

۲-۴- اداره سازمان‌های غیرانتفاعی

در قانون فرانسه هیچ‌گونه محدودیتی برای سازمان یا اشخاص اداره کننده یک سازمان غیرانتفاعی وجود ندارد. به عنوان نمونه یک سازمان یا بنیاد فرانسوی می‌تواند توسط یک سازمان انتفاعی یا یک خیریه آمریکایی تأسیس و کنترل شود اما آن سازمان نمی‌تواند مالک آن باشد.

۲-۵- قوانین مالیاتی

به طور کلی، سازمان‌های غیرانتفاعی مجاز به دریافت هرگونه کمک مالی و هدیه هستند و هیچ‌گونه مالیات بردرآمدی به این نوع هدایا و کمک‌ها تعلق نمی‌گیرد. معافیت از مالیات بر ارزش افزوده تنها مشمول برخی از انواع کالاها و فعالیت‌ها می‌شود. تخفیف مالیات بر ارزش افزوده نیز تنها مشمول برخی کالاها از جمله محصولات پزشکی و دارویی و تجهیزات مورد نیاز معلولان می‌گردد. نهادهای قانونی از طریق اعطای کمک به سازمان‌های غیرانتفاعی می‌توانند مشمول اعتبارات مالیاتی^۳ تا بیش از ۵/۰٪ از درآمد سالانه خود شوند، در حالی که اشخاص می‌توانند تا بیش از ۲۰٪ از درآمد سالانه خود را مشمول اعتبارات مالیاتی شوند [۲۸].

مسئولان مالیاتی شرایط یک انجمن برای اعطای امتیازات مالیاتی را از طریق بررسی سه سؤال زیر تحلیل می‌کنند:

1. Distributive, backing or funding foundations
2. Operating foundations
3. tax credits

- آیا مدیریت انجمن ذی نفع است یا خیر؟
- آیا انجمن دارای شرکتی است که در بخش تجاری رقابت می‌کند؟
- در صورتی که انجمن در بخش تجاری رقابت می‌کند، آیا نحوه فعالیت و مدیریت انجمن مشابه با شرکت‌ها و بنگاه‌های تجاری است؟
- برای بررسی این موضوع چهار فاکتور باید مدنظر قرار گیرد:
- محصولات و خدماتی که انجمن ارائه می‌دهد در داد و ستدهای پرسود موجود نباشد یا به صورت رضایت بخشی ارائه نگردد.
- خدمات یا محصولات ارائه شده به افرادی برسد که در حالت عادی قادر به دسترسی به آن نیستند مانند بیکاران، خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند.
- قیمت خدمات یا کالاهای ارائه شده کمتر از بازار باشد.
- و انجمن از تبلیغات تجاری استفاده نکند. (میان تبلیغات و آگاهی عمومی در اینجا تفاوت وجود دارد)
- در قانون سال ۱۹۰۱ انجمن‌ها، اشاره‌ای به الزامات حسابرسی نشده است اما توصیه می‌شود انجمن‌ها دارای یک حسابرسی شفاف برای بازرسی‌های احتمالی توسط مسئولان دولتی یا مالیاتی و غیره باشند. برخی انجمن‌ها ملزم به ارائه اطلاعات مالی یا ضوابط حسابرسی می‌شوند:
- انجمن‌های عام‌المنفعه
- انجمن‌هایی که یارانه‌های دولتی بیش از ۱۵۳,۰۰۰ یورو دریافت می‌کنند
- انجمن‌هایی که بیش از ۷۵,۰۰۰ یورو یا ۵۰٪ از بودجه خود را از شهرداری‌ها تأمین کنند یا شهرداری‌ها ضامن وام برای آن‌ها شدند
- انجمن‌های که دارای فعالیت اقتصادی هستند [۷].

۲-۶- نحوه اداره بنیادها

اداره کردن هر بنیادی طبق اساسنامه و شرایط خاص آن صورت می‌گیرد و بنیادها با ضوابط خاصی زیر نظر شورای اداری فعالیت می‌کنند. این ضوابط همیشگی و یکنواخت نیست.

۲-۶-۱- شورای اداری

این شورا حداکثر از دوازده نفر تشکیل می‌شود که یک سوم آنان نمایندگان واقف، و ثلث دیگر نمایندگان دولت، وزارت کشور یا وزارت ذی ربط بوده و یک سوم دیگر اشخاص بی طرفی هستند که برای پیگیری اهداف بنیاد موقوفه صلاحیت داشته باشند، که البته این ثلث اخیر غالباً به صورت ناظر حضور دارند. شورای اداری از میان خودشان، رئیس و سایر مجریان را انتخاب می‌نمایند. واقف نمی‌تواند خود عضو شورا باشد؛ مگر به صورت افتخاری. فعالیت اعضا داوطلبانه و بدون دستمزد است، اما مخارجی که در این زمینه متحمل می‌شوند بازپرداخت می‌گردد. در صورتی که واقف به وسیله وصیت بنیاد موقوفه‌ای تشکیل داده، ولی پیش بینی امور شورا را نکرده باشد، وصی عهده دار تشکیل شورای اداری می‌گردد، شورا باید گزارش مالی و گزارش فعالیت‌های بنیاد را سالانه ارائه دهد.

۲-۶-۲- حسابرسی

حسابرسی بنیاد موقوفه مثل حسابرسی امور تجاری است. یک مأمور حسابرسی مأموریت می‌یابد تا دقیقاً مانند هر شرکت تجاری دیگر دفاتر بنیاد موقوفه را تفحص و بررسی نماید. ناظر وزارت کشور یا وزارت ذی ربط می‌تواند شخصی را برای نظارت بر فعالیت‌های بنیاد موقوفه مأمور نماید تا اطمینان حاصل شود که بنیاد در مسیر صحیح و در راستای نیات واقف عمل می‌نماید. در عمل، دولت به ندرت ناظری تعیین می‌کند، زیرا اولاً با توجه به حضور نمایندگان دولت در شورای اداری بنیاد و با توجه به نظارت غیرمستقیم بهره‌وران و ذی نفعان بنیاد، اعتماد به خودی خود حاصل می‌شود و ثانیاً با توجه به کمبود کارکنان لازم و پیچیدگی‌های مالی، دولت ترجیح می‌دهد به نظارت خویش از طریق نمایندگان در شورای اداری اکتفا نماید.

شورای اداری می‌تواند به دلیل کمبود و فقدان منابع مالی و یا از بین رفتن دلیل وجودی بنیاد، تصمیم به انحلال آن بگیرد. در نهایت، انحلال باید به وسیله شورای

دولتی تأیید گردد، زیرا انحلال بنیاد موقوفه مانند ایجاد آن احتیاج به بیانیه شورای دولتی دارد.

شورای دولتی در موارد بسیار نادری به دلیل فقدان منابع مالی بنیاد موقوفه و یا فقدان خصوصیت عام المنفعه بودن، بنیادی را منحل نموده است. برخی از موقوفات بدون آنکه منحل شوند فقط وجود خارجی داشته و بدون هیچ فعالیتی راکد مانده‌اند.

۲-۷-۷- فعالیت انجمن‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی در فرانسه

۲-۷-۱- فعالیت‌های کلی

نکته قابل توجه دربارهٔ تشکیل انجمن‌های خیریه در فرانسه و تفاوت اصلی آن با دیگر کشورها در آن است که در فرانسه یک انجمن خیرخواهانه برای ثبت نام و انجام مراحل قانونی مقید به یک سری موضوعات محدود و از پیش تعیین شده توسط دولت و نهاد متولی امور خیریه نیست و قادر به انجام هر نوع فعالیتی است که مغایر با قانون، مسائل اخلاقی، یا تمامیت ارضی و اتحاد فرانسه نباشد و در جهت تأمین منافع عموم مردم باشد. درحالی‌که در کشوری مانند استرالیا خیریه‌ها محدود به ۱۲ موضوع مشخص‌اند و در زمان ثبت نام باید هدف خود را یکی از آن ۱۲ موضوع بیان کنند.

۲-۷-۲- فعالیت‌های اقتصادی

انجمن‌ها می‌توانند در هر نوع فعالیت تجاری حضور داشته باشند و تفاوتی میان فعالیت اقتصادی مرتبط و غیرمرتبط وجود ندارد. اما در صورتی یک انجمن می‌تواند غیرانتفاعی باقی بماند و از امتیازات مالیاتی استفاده کند که فعالیت‌های اقتصادی آن بر فعالیت‌های غیرانتفاعی آن غالب نگردد و میزان گردش مالی حاصل از آن بیش از ۶۰,۰۰۰ یورو در سال نشود.

۲-۷-۳- فعالیت‌های سیاسی

انجمن‌های رسمی و انجمن‌ها و بنیادهای عام‌المنفعه می‌توانند فعالیت سیاسی داشته باشند. نوع خاصی از انجمن‌ها می‌توانند از احزاب سیاسی و کمپین‌های انتخاباتی حمایت مالی کنند. این‌گونه انجمن‌های سیاسی برای یک دوره زمانی محدود

تأسیس می‌شوند و فعالیت آن‌ها محدود به اهداف قید شده است.

۲-۸- موضوعات فعالیت انجمن‌های خیریه در فرانسه

با این حال که قانون فرانسه موضوعات خاصی را برای فعالیت خیریه‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی تعیین نکرده است اما عمده موضوعات فعالیت انجمن‌های خیریه در فرانسه به شرح ذیل است:

۲-۸-۱- خدمات اجتماعی

- کودکان، نوجوانان و جوانان
- اقدامات اجتماعی، حمایت و مشاوره به خانواده‌ها
- نجات کودکان
- حمایت از کودکان قربانی خشونت
- مراکز اجتماعی، اقامتگاه‌هایی برای کارگران جوان
- خانه‌هایی برای نگه‌داری کودکان و نوجوانان
- آموزش کارهای اجتماعی
- مبارزه با سوءاستفاده از کودکان
- ایجاد سرپناه
- کمک به بیکاران
- کمک به افراد در خطر
- کمک به قربانیان خشونت خانگی
- کمک به معلولان
- مبارزه با بدهکاری بیش از حد
- مبارزه با بی‌سوادی
- ایجاد شغل برای مجرمان
- خانه‌های سالمندان
- مراقبت از بیماران

– مراقبت در منزل

– خدمات و تسهیلات سلامت

۲-۸-۲- عدالت و قانون

– کمک‌های قانونی برای دست یافتن به حق

– کمک‌های قضائی

– حمایت از حقوق قربانیان

– حقوق زنان

– حقوق کودکان

– دفاع از حقوق بازماندگان جنگ

– حقوق اقلیت‌ها

– حقوق مهاجران

– مبارزه با تبعیض

– مبارزه برای صلح

– دفاع از حقوق شهروندان

۲-۸-۳- آموزش و تحقیقات

– مدیریت تسهیلات

– تحقیقات فرهنگی، آموزشی، زیست‌محیطی، علمی و...

– آموزش برای اشتغال

۲-۸-۴- محیط‌زیست، طبیعت و حیوانات

– حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی

– آموزش‌های محیط‌زیستی

– مبارزه با آفات و آلودگی

– فعالیت‌های باغداری

– مطالعه و حفاظت از گیاهان وحشی

۲-۸-۵- سلامت

- مراقبت و کمک به قربانیان تصادفات و بیماری‌ها
- مبارزه با آلرژی‌ها
- فعالیت‌های فرهنگی، هنری و ورزشی مرتبط با سلامت
- آگاهی و مبارزه با بیماری‌های نادر
- آگاهی درباره ایدز، مبارزه و پیشگیری
- مبارزه با سیگار، اعتیاد به الکل و مواد مخدر
- اهدای عضو و اهدای خون
- حقوق مصرف‌کنندگان مراقبت‌های پزشکی
- آموزش‌های سلامت عمومی و پیشگیری
- توانبخشی
- تحقیقات پزشکی
- روش‌های درمانی نامتعارف (طب سوزنی، هومیوپاتی و...)

افصل سوم |

**روند توسعه و وضعیت موجود
وقف و امور خیریه در کشور فرانسه**

۳- روند توسعه و وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور فرانسه

۳-۱- مقدمه

در این فصل ابتدا روند تاریخی توسعه وقف و بنیادها و انجمن‌های خیریه در فرانسه شرح داده شده است. پس از آن وضعیت موجود بنیادها شامل تعداد بنیادها، میزان هزینه‌ها، حوزه‌های فعالیت و... توضیح داده شده است. در ادامه وضعیت بخشندگی در فرانسه با دیگر کشورهای اروپایی مقایسه شده و در انتها چالش‌های موجود در راه توسعه بنیادها ذکر شده است.

۳-۲- روند توسعه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه

در گذشته وقف غالباً به نحوی از انحاء با کلیسا مرتبط بوده است، به عبارت دیگر، وقف برای کلیسا و صومعه‌ها، یا برای متولیان کلیسا، روحانیون و پارسایان، یا یتیم‌خانه‌ها و مدارس تحت نظر کلیسا، یا در جهت آموزش و تعلیمات مذهبی صورت می‌گرفته است.

این نوع وقف را «وقف امور خیریه»^۱ نامیده‌اند که در حقوق رم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و به قالب حقوقی درآمد، سپس به وسیله دستگاہ حقوقی قدیم فرانسه تکامل یافته است. قرون وسطی، دوران درخشش اوقاف، مخصوصاً اوقاف مذهبی در جهت کلیسا بود؛ ولی دیری نپایید که دشمنی با نهاد وقف آغاز گردید تا آنجا که در انقلاب کبیر فرانسه (۱۷۸۹م) انقلابیون، نهاد وقف را حذف و ساقط نمودند. برای

ریشه‌یابی این خصومت باید تفحصی در تاریخ آن روزگاران نمود.

سوءاستفاده صاحب‌منصبان کلیسا از قدرت و هدایا و وصایای مردم به حدی بود که به‌عنوان نمونه یک پدر روحانی، که طبق قانون کلیسا حق ازدواج نداشت، مقدار زیادی از اموال کلیسای منطقه تحت نفوذش را قانوناً برای فرزند نامشروعش وصیت نمود! عملکرد منفی کلیسا بی‌شک یکی از زمینه‌های اصلی خصومت با این‌گونه هدایا و وصایا بود.

اما علت این خصومت را باید روحیه فردگرایی^۱ و اقتصاد لیبرالی قرن هجدهم دانست که زمینه فکری و فلسفی این خصومت را کامل می‌کرد، زیرا از جهت سیاسی، تمرکز این اموال در دست کلیسا و سازمان‌های خیریه وابسته به آن، قدرت سیاسی دولتمردان و انقلابیون را تضعیف می‌نمود و از جهت اقتصادی نیز از این اموال به «اموال راکد» و بدون تحرک تعبیر می‌شد که به دلیل عدم قابلیت نقل و انتقال و دادوستد اصل سرمایه، موجب خاموش ماندن بخشی از فعالیت‌های اقتصادی می‌شد. با توجه به این زمینه‌ها، انقلاب فرانسه، نهاد حقوقی وقف را ملغی و حذف نمود. لذا در قانون مدنی فرانسه (۱۸۰۴م) که مدتی پس از انقلاب تدوین گردید، هیچ سخنی از وقف به میان نیامده است.

برخی از حقوقدانان معتقدند که نویسندگان قانون مدنی فرانسه از این رو نامی از وقف به میان نیاورده‌اند که گمان می‌کرده‌اند وقف نوعی بخشش ساده، در زمان حیات، و یا نوعی وصیت ساده، برای پس از فوت است و با طرح مبحث «هبه» و «ارث» نیازی به ذکر آن نیست.

این وقفه از عصر انقلاب تا اواخر قرن نوزدهم ادامه داشت. سپس بار دیگر استقبال مردم از تأسیس بنیاد وقف و امور خیریه، موجب گسترش حقوقی آن گردید. در این میان رویه قضائی نیز ضمن ایفای نقش مناسب خویش، تسهیلات لازم حقوقی را برای نهادینه کردن وقف فراهم آورد. بعد از جنگ جهانی دوم آهنگ توسعه مخصوصاً در مسائل مالی و مالیاتی شدت یافت و در نتیجه قوانین مختلفی در زمینه بنیادهای

1. Individualisme

خیریه تصویب گردید.

در فرانسه، بنیادهای خیریه رشد چندانی نیافت و یکی از مهم‌ترین دلایل آن دشمنی فردگرایان پس از انقلاب، با وجود شخصیت‌های حقوقی است که می‌توانستند یک هدف سیاسی یا مذهبی را تعقیب کنند. قانون‌گذاران فرانسه هنوز هم نتوانسته‌اند خود را از پیش‌داوری‌های زمان انقلاب ۱۷۸۹ درباره خطرهای وجود شخصیت‌های حقوقی برهانند و آن را در کنار دولت بشناسند. در قرن هجدهم، روح فردگرایی و اقتصاد آزاد، با بنیادهای خیریه نامساعد می‌نمود. چراکه این سازمان‌ها از سرعت انتقال و گردش دارایی‌ها می‌کاست. به همین جهت، انقلاب همه بنیادها را از بین برد. این دشمنی به تدوین‌کنندگان قانون مدنی فرانسه نیز به میراث رسید. به علاوه، آنان با این فکر که دارایی بتواند از شخص جدا شود و به دلیل اختصاص یافتن به هدف معین، اصالت باید مخالف بودند. به پندار آنان، مؤسسان چنین بنیادهایی باید تنها از قالب‌های موجود حقوقی استفاده کنند؛ اموالی را که مایل‌اند به مصرف خاص برسد، به وسیله هبه یا وصیت به شخصیت‌های حقوقی موجود تملیک کنند و تحقق هدف خود را به صورت شرط بر متهدب یا موصی له تحمیل نمایند. تنها شورای دولتی است که خود را پایبند به سنت‌ها و رویه‌ها و متون مواد نمی‌بیند و در راه ایجاد این‌گونه مؤسسات تسهیلاتی فراهم می‌آورد.

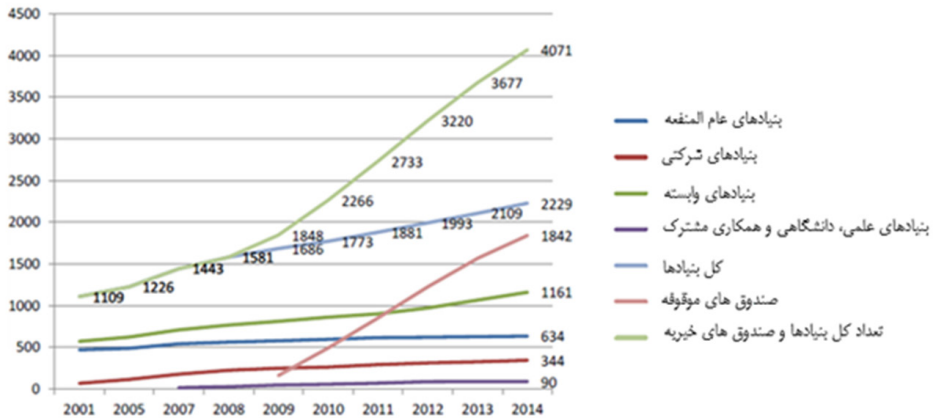
۳-۳- وضعیت موجود بنیادها، صندوق‌ها و انجمن‌های خیریه در فرانسه

با وجود کم‌رنگ بودن بخش بشردوستانه در فرانسه، امروزه فرانسه به یک مرحله تصمیم‌گیری رسیده است. از سال ۲۰۰۱ تاکنون تعداد بنیادها در فرانسه دو برابر شده است و با تصویب قانون تشکیل صندوق‌های موقوفه در سال ۲۰۰۸، طی پنج سال حدود ۲۰۰۰ صندوق موقوفه شکل گرفته‌اند. همان‌طور که در جدول زیر مشاهده می‌شود، تعداد بنیادها و صندوق‌ها از ۱،۱۰۹ عدد در سال ۲۰۰۱، با رشد ۲۶۷٪ به ۴،۰۷۱ در سال ۲۰۱۴ رسیده است.

جدول ۳-۱) تعداد و درصد بنیادها برحسب ساختار قانونی از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴

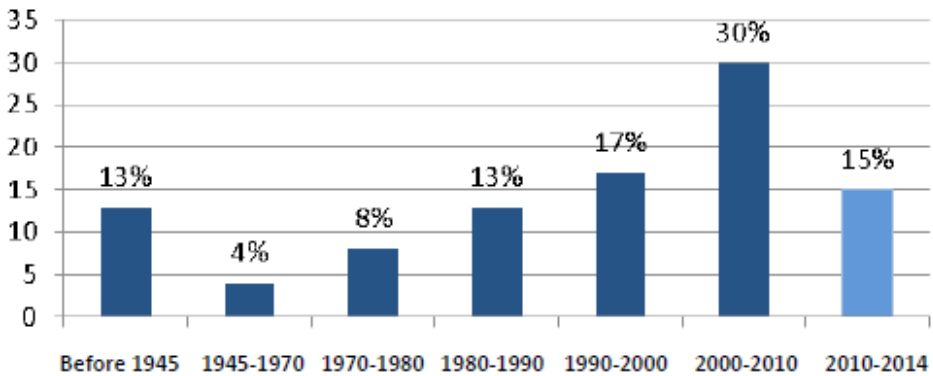
سال	۲۰۰۱		۲۰۰۹		۲۰۱۳		۲۰۱۴				
	تعداد	% بنیادها	تعداد	% بنیادها	تعداد	تعداد	% بنیادها	% صندوقها و بنیادها			
بنیادهای عام‌المنفعه	۴۷۱	%۴۲	۵۷۸	%۳۴	۶۲۸	۶۳۴	%۲۸	%۱۵			
بنیادهای شرکتی	۶۷	%۶	۲۵۰	%۱۵	۳۲۵	۳۴۴	%۱۶	%۹			
بنیادهای وابسته	۵۷۱	%۵۲	۸۱۱	%۴۸	۱۰۶۷	۱۱۶۱	%۵۲	%۲۹			
بنیادهای همکاری‌های علمی	-	-	۲۵	%۲	۴۰	۴۱	%۲	%۲			
بنیادهای همکاری مشترک	-	-	۷	%۰					۲۰	۲۰	%۱
بنیادهای دانشگاهی	-	-	۱۵	%۱					۲۹	۲۹	%۱
کل بنیادها	۱۱۰۹	%۱۰۰	۱۶۸۶	%۱۰۰	۲۱۰۹	۲۲۲۹	%۱۰۰				
صندوقها	-	-	۱۶۲	-	۱۵۶۸	۱۸۴۲	-	%۴۵			
تعداد کل صندوقها و بنیادها	۱۱۰۹	-	۱۸۴۸	-	۳۶۷۷	۴۰۷۱	-	%۱۰۰			

در شکل ۳-۱ رشد بنیادها از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴ به تفکیک ساختار قانونی آن‌ها نشان داده شده است. دیده می‌شود که رشد بنیادها به طور خاص ناشی از تشکیل تعداد زیادی بنیاد وابسته در پنج سال اخیر بوده است.

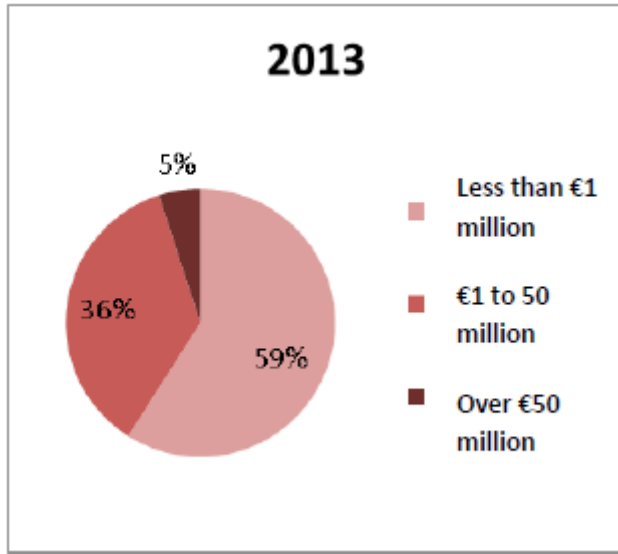
شکل ۳-۱) رشد بنیادها و صندوق ها در فرانسه از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۴ برحسب ساختار قانونی آنها

بنیادها در فرانسه یک بخش بسیار جوان محسوب می شوند به طوری که ۷۵٪ آنها از سال ۱۹۸۰ به بعد شکل گرفته اند. در دو دهه اخیر رشد بنیادها نسبت به قبل پرشتاب تر بوده است. ۱۷٪ بنیادها بین سال های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰، ۳۰٪ بین سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰، و ۱۵٪ آنها از سال ۲۰۱۰ به بعد شکل گرفته اند.

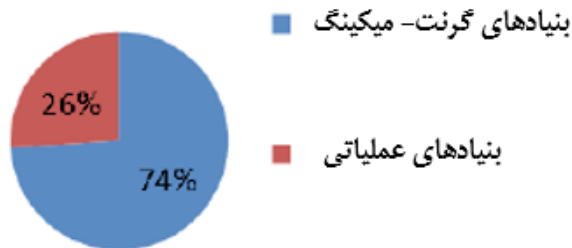
شکل ۳-۲) نسبت بنیادهای جدید بر اساس تاریخ تأسیس

در سال ۲۰۱۳ بیش از ۲۰۰ بنیاد دارای ۱۰ تا ۵۰ میلیون یورو دارایی و در حدود ۵۰ بنیاد دارای بیش از ۲۰۰ میلیون یورو سرمایه بودند.

شکل ۳-۳ میزان دارایی بنیادها در فرانسه

سهم عظیمی از بنیادها در فرانسه گرنت-میکینگ و مابقی آنها بنیادهای عملیاتی هستند.

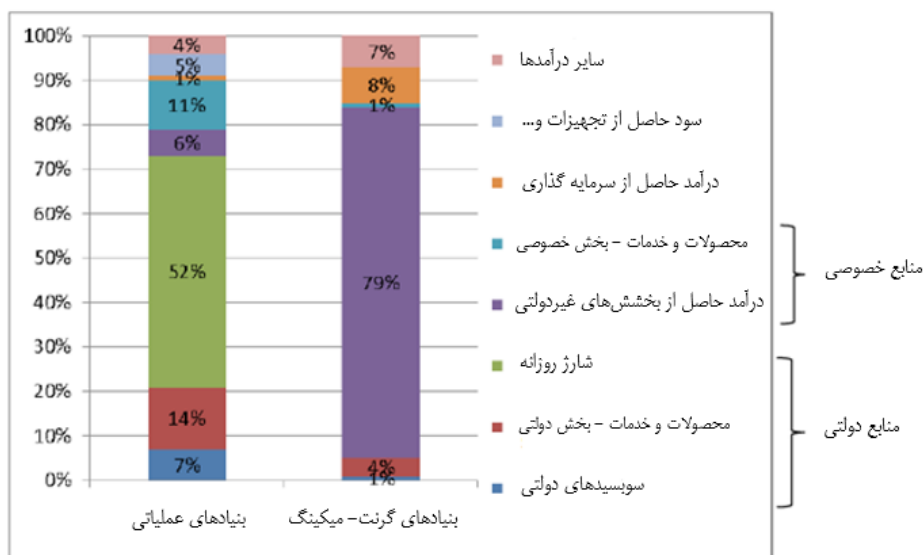

شکل ۴-۳ تفکیک بنیادهای فرانسه برحسب جنس فعالیت

اگرچه بخش عظیمی از درآمد بنیادها از راه کمک‌های مالی بخش خصوصی تأمین می‌گردد، اما همچنان کمک‌های دولتی یک سوم بودجه این بخش را تأمین می‌کند. بنیادهای عملیاتی ۷۳٪ بودجه خود را از بخش دولتی دریافت می‌کنند. بیش از نیمی از منابع مالی بنیادهای عملیاتی به ویژه بنیادهای عام‌المنفعه از شارژ روزانه^۱ تأمین می‌شود. در فرانسه شارژ روزانه جزء لاینفکی از مؤسسات اجتماعی یا پزشکی - اجتماعی است بدان معنی که تمامی یا بخشی از هزینه خدمات ارائه شده به یک فرد مصرف‌کننده توسط دولت پرداخت می‌شود. (مانند بیمه)

بنیادهای گزنت میکینگ ۷۹٪ منابع خود را از بخش خصوصی دریافت می‌کنند. بنیادهای شرکتی و وابسته هیچ نوع کمک دولتی دریافت نمی‌کنند. بنیادهای مربوط به تحصیلات تکمیلی و تحقیقات مقدار قابل توجهی بودجه دولتی دریافت می‌کنند (در حدود ۲۴٪ کل منابع دریافتی). برخلاف بنیادهای عام‌المنفعه (خدمات همگانی) این بنیادها شارژ روزانه دریافت نمی‌کنند و درآمد آن‌ها اغلب از محل خدمات و یارانه‌ها است. بنیادهای عملیاتی در حدود ۵٪ از منابع خود را از سود حاصل از تجهیزات یا ساختمان‌های خود تأمین می‌کنند. سود حاصل از سرمایه‌گذاری درصد کمی از درآمد بنیادها را تشکیل می‌دهد، اما همین منبع در بنیادهای گزنت میکینگ (۸٪) به طور قابل توجهی بیشتر از بنیادهای عملیاتی (۱٪) است. این منابع سال به سال متغیر هستند زیرا تعداد زیادی از بنیادها به خرید و فروش سهام و اوراق قرضه می‌پردازند.

بخش قابل توجهی از مخارج بنیادهای عملیاتی (۸۰٪) صرف مدیریت بنیاد و مخارج پرسنل می‌شود. این نوع مخارج بخشی از مأموریت‌های اجتماعی بنیادها محسوب می‌شود (کمک هزینه به محققان و پرسنل).

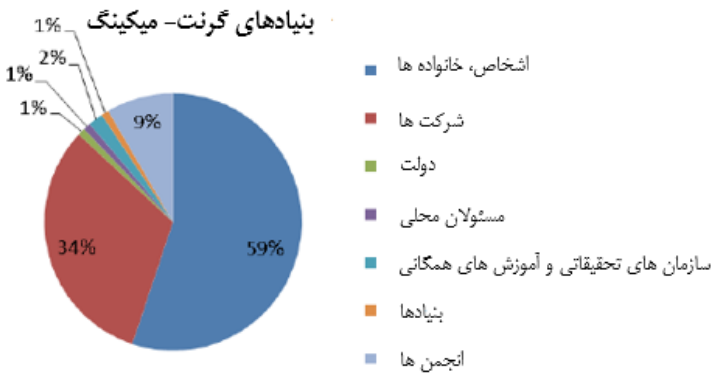
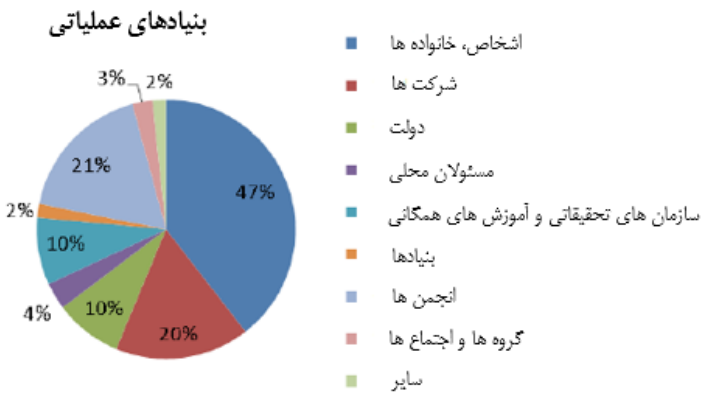

شکل ۳-۵) سهم منابع درآمد بنیادها در فرانسه

جدول ۳-۲) تفکیک مخارج بنیادها در سال ۲۰۱۳

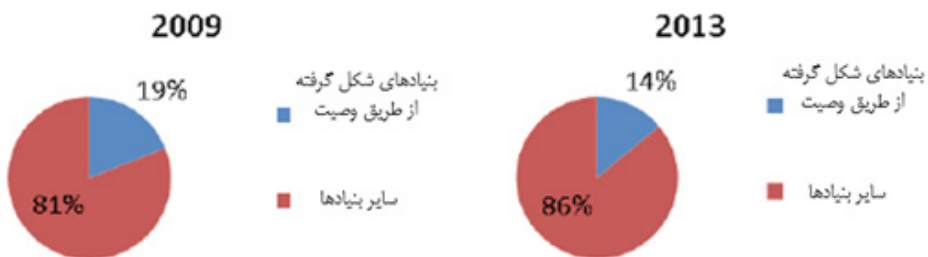
بنیادهای عملیاتی	بنیادهای گزنت- میکینگ	مخارج بنیادها
۹٪	۶۴٪	کمک‌های مالی، یارانه و جوایز
۴۷٪	۷٪	هزینه پرسنل
۳۳٪	۱۳٪	هزینه اجرایی و مدیریت
۴٪	۱٪	مالیات و شارژ
۱٪	۹٪	مخارج مالی
۶٪	۷٪	دیگر مخارج

بخش عمده مؤسسان بنیادها در فرانسه اشخاص و پس از آن شرکت‌ها هستند. در شکل بعد سهم مؤسسان بنیادها در سال ۲۰۱۳ به تفکیک نشان داده شده است.

شکل ۳-۶) سهم هر یک از مؤسسان بنیادها در سال ۲۰۱۳

وصیت و ارثیه به عنوان مبدأ اصلی شکل گیری بنیادها با افت شدیدی در سال های اخیر مواجه شده است یعنی سهم بنیادهایی که از طریق وصیت شکل گرفته اند از ۱۹٪ در سال ۲۰۰۹ به کمتر از ۱۴٪ در سال ۲۰۱۳ رسیده است.

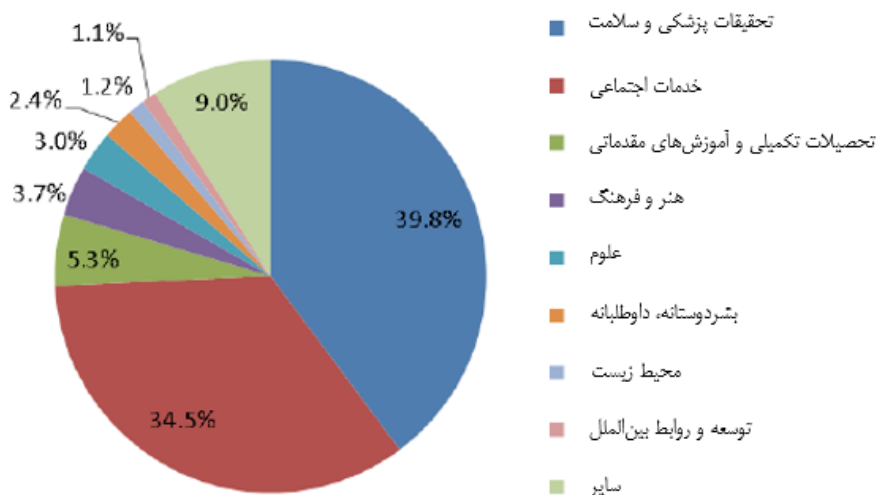
شکل ۳-۷) سهم بنیادهایی که از طریق وصیت شکل گرفته اند در سال ۲۰۰۹ و ۲۰۱۳

خدمات اجتماعی در میان حوزه‌های فعالیت بنیادهای فرانسه رتبه اول را داراست و در سال‌های اخیر به دلیل بحران‌های اقتصادی رشد بیشتری نیز داشته است. عمده‌ترین خدمات این بخش که رشد قابل توجهی داشته است شامل کمک‌های اورژانسی، خدمات به محرومان و مشاوره است. پس از خدمات اجتماعی، بخش سلامت و پس از آن هنر و فرهنگ قرار دارد.

جدول ۳-۳) تفکیک سهم بنیادها بر اساس حوزه فعالیت

سهم در کل	حوزه فعالیت
۱۷٪	هنر و فرهنگ
۱۱٪	تحصیلات تکمیلی و آموزش‌های مقدماتی
۴٪	علوم
۱۸٪	تحقیقات پزشکی و سلامت
۲۹٪	خدمات اجتماعی
۳٪	محیط زیست
۱٪	حفاظت از حیوانات
۱٪	ورزش و سرگرمی
۳٪	مذهب، جامعه مدنی، بشردوستانه
۲٪	مسکن دادن و توسعه در فرانسه
۴٪	توسعه و روابط بین‌الملل
۳٪	اشتغال و نیروی کار
۴٪	سایر

از لحاظ میزان مخارج و هزینه‌های اختصاص یافته، بخش تحقیقات پزشکی و بهداشت با ۴۰٪ دارای رتبه اول و پس از آن خدمات اجتماعی با حدود ۳۵٪ سهم در

شکل ۳-۸) تفکیک سهم فعالیت بنیادها بر اساس میزان مخارج آن‌ها

اگرچه ۵۷٪ بنیادها در فرانسه تمام گروه‌ها در تمام سنین را پوشش می‌دهند، اما برخی گروه‌های خاص بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. یک چهارم بنیادها (۲۴٪) به طور خاص کودکان و جوانان را پوشش می‌دهند. محرومان با ۱۳٪ سهم جایگاه دوم را دارا هستند. سالمندان و معلولان در جایگاه سوم قرار دارند.

جدول ۳-۴) سهم گروه‌های ذینفع از فعالیت‌های بنیادها

سهم در کل	گروه‌های هدف
۵۷٪	تمام گروه‌ها
۹٪	سالمندان
۲۴٪	کودکان و جوانان
۹٪	معلولان
۱۳٪	محرومان

سهم در کل	گروه‌های هدف
٪۱	معتادان به مواد مخدر و الکل
٪۰٫۸	مجرمان
٪۲	اقلیت‌های قومی
	پناهندگان و مهاجران
٪۲	زنان و دختران جوان
٪۲	خانواده‌ها
٪۱۴	سایر گروه‌ها
٪۱۳۳	مجموع

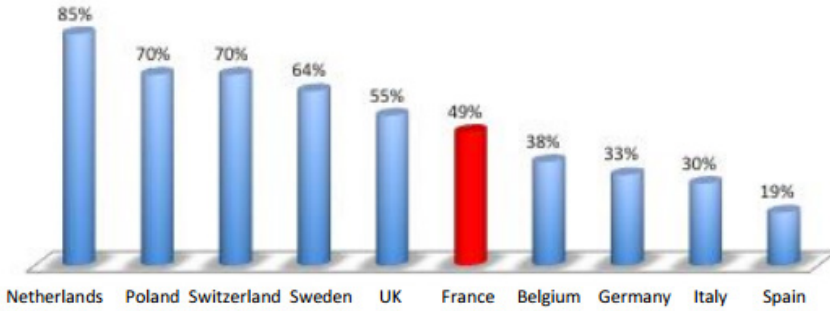
۳-۴- مقایسه وضعیت کشور فرانسه در حوزه امور خیریه با دیگر کشورهای اروپایی در مقایسه با ایالات متحده، درصد کمک‌کنندگان (۴۴٪) و میزان کل کمک‌ها (۲۲/۴ میلیارد یورو) در اروپا بسیار کمتر از آمریکا (۹۵٪ کمک‌کننده با ۲۲۴ میلیارد یورو) است. اما از طرف دیگر، تعداد بنیادها در اروپا (۱۳۰،۰۰۰) نسبت به آمریکا (۱۰۰،۰۰۰) بسیار بیشتر و بسیار فعال‌تر هستند. شاخص اعتبار یا نسبت خرج به دارایی بنیادها در اروپا ۱۲٪ در حالی که در آمریکا ۷٪ است.

تعداد تخمین زده شده کمک‌کنندگان در ۱۰ کشور اروپایی کمتر از ۱۴۹ میلیون نفر است که معادل با ۴۴٪ کل جمعیت این کشورهاست. این تخمین بر اساس داده‌های خود اظهاری بوده است و باید با احتیاط با آن برخورد شود. اولین کشور دارنده بیشترین تعداد بخشندگان در اروپا کشور انگلیس با ۲۸ میلیون نفر و پس از آن کشور فرانسه با ۲۵ میلیون نفر بخشنده است.

۴۹٪ از جمعیت فرانسه به خیریه‌ها کمک اهدا می‌کنند و از این نظر فرانسه دارای رتبه ششم در میان کشورهای اروپایی است. هلند با ۸۵٪ در جایگاه اول قرار دارد [۸].^۱

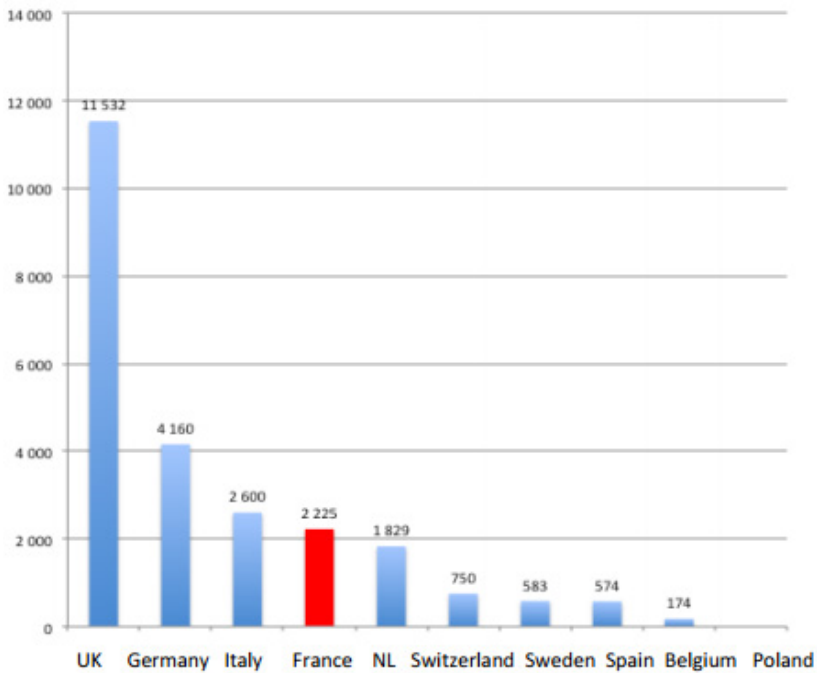
1. An overview of philanthropy in Europe

فصل سوم- روند توسعه و وضعیت موجود وقف و امور خیریه در کشور فرانسه / ۶۷

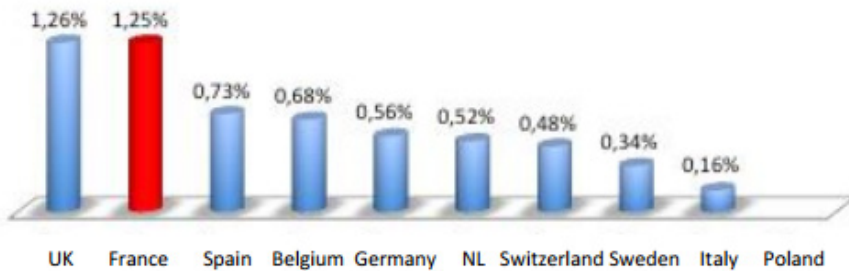
شکل ۳-۹) نسبت بخشندگان به ازای جمعیت هر کشور در اروپا

از لحاظ حجم کمک‌های مالی فرانسه با ۲۲۲۵ میلیون یورو در سال ۲۰۱۲ دارای رتبه چهارم در میان کشورهای اروپایی است.

شکل ۳-۱۰) میزان کمک‌های اهدایی در سال ۲۰۱۲ برحسب میلیون یورو

میزان کمک‌های اهدایی به امور خیریه در فرانسه در سال ۲۰۱۲ در حدود ۱/۲۵٪ از درآمد ناخالص داخلی سرانه را تشکیل می‌دهد و از این نظر فرانسه دارای رتبه دوم در اروپا است.

شکل ۳-۱۱) میزان کمک‌های اهدایی در سال ۲۰۱۲ برحسب میلیون یورو

۳-۵- چالش‌های موجود در راه توسعه بنیادها و صندوق‌ها در فرانسه

توسعه بنیادها در فرانسه در مقایسه با دیگر کشورهای اروپایی نسبتاً کندتر بوده است و علت این رشد کندتر را در سه دلیل زیر می‌توان خلاصه نمود:

– در درجه اول عدم توسعه قابل توجه بنیادها در فرانسه، سخت‌گیری مسئولان دولتی بوده است. همچنین ترس از توسعه رقباتی خصوصی که توانایی جمع‌آوری ثروت را دارند و تهدیدی برای اقتدار دولت محسوب می‌شود. این بی‌اعتمادی برای قرن‌ها (پیش از ۱۷۸۹) در فرانسه جریان داشته است تا آنکه در سال ۱۹۶۰ با تأسیس بنیاد فرانسه فصلی جدید در تاریخ توسعه بنیادها آغاز شد.

– علت دیگر رشد متوسط بنیادها در فرانسه را می‌توان مربوط به رشد سریع و موفقیت‌آمیز انجمن‌ها دانست زیرا انجمن‌ها به دلیل آزادی بیشتر بسیار راحت‌تر از بنیادها و بدون نیاز به هیچ سرمایه اولیه یا مسئولیتی می‌توانستند توسعه یابند. پس از تصویب قانون ۱۹۰۱ درباره انجمن‌ها، بیش از یک میلیون انجمن در عرض صد سال در فرانسه تشکیل شده است در حالی که تنها ۴,۰۵۸ بنیاد و صندوق شکل گرفته‌اند.

– آخرین دلیل برای رشد متوسط بنیادهای فرانسه که کمتر به آن توجه می‌شود، قانون

وراثت فرانسه است. قانون مدنی فرانسه دارای موانع جدی بر سر راه توسعه بنیادهای خصوصی است که البته در سال ۲۰۰۸ با تصویب قانون تشکیل صندوق های موقوفه بدون نیاز به موقوفه اولیه برای رفع این مانع قانونی تلاش شده است.

۳-۶- نگاهی گذرا بر اماکن مذهبی در فرانسه

تا پیش از انقلاب کبیر، مسیحیت کاتولیک به مدت ۱۰ قرن (از سال ۹۸۷ تا سال ۱۷۸۹م) مذهب رسمی فرانسه بود و کلیسا با اقتداری قابل توجه به عنوان یکی از منابع قدرت و همچنین متولی امور مذهبی و اعتقادی مردم، نقش مهمی در صحنه سیاسی و اجتماعی فرانسه ایفا می کرد. به دنبال انقلاب مردمی و فراگیر در سال ۱۷۸۹م، تغییرات اساسی در فرانسه ایجاد شد که اساس سنتی روابط حاکم در جامعه و به ویژه روابط دولت و روحانیون مسیحی را دگرگون کرد.

در بین سال های ۱۸۱۵ تا ۱۹۰۵م مسئله آموزش های مذهبی بار دیگر به عنوان یکی از مسایل مورد مناقشه و کشمکش بین دولت و کلیسا مطرح شد. «آموزش مذهبی»، یکی از نمادهای قدرت کلیسا در فرانسه بود و در دست داشتن کنترل آن به منزله اعمال نفوذ و اقتدار بر بخش اعظمی از شهروندان به شمار می رفت. در طول این مدت، مناقشات متعددی بین مقام های دولتی و کلیسا در خصوص آموزش های مذهبی و چگونگی اعمال آن به وقوع پیوست که این مناقشات تا زمان تصویب قانون ۱۹۰۵ میلادی (جدایی امور مذهبی از دولت) در فرانسه ادامه داشت.

حکومت های وقت فرانسه به منظور حفظ مناسبات خوب خود با حکومت قدرتمند واتیکان مبادرت به اعطای برخی امتیازات به کلیسا کرده بود که تصویب برخی قوانین آموزش مذهبی با تاکید بر نقش کلیسا از آن جمله محسوب می شد. در برابر این اقدامات هواداران نظام جمهوری در فرانسه به شدت با آمیختگی امور مذهبی در دولت از جمله قوانین آموزش مذهبی به مخالفت برخاستند و آشکارا خواستار برقراری نظام جمهوری مبتنی بر جدایی دولت از کلیسا شدند. با اعلام مجدد جمهوری در فرانسه در سال ۱۸۷۵ میلادی که با واکنش بسیار سرد کلیسای کاتولیک روبرو شد، هواداران نظام جمهوری بار دیگر در راس قدرت این کشور و در برابر روحانیون مسیحی قرار گرفتند.

تغییر در نظام سیاسی فرانسه تاثیر قابل توجه و موثری بر قوانین موضوعه این کشور نهاد. در نهایت در تاریخ نهم سپتامبر سال ۱۹۰۵ میلادی نمایندگان مجلس ملی فرانسه قانونی را به تصویب رساندند که به موجب آن اصل «جداسازی دولت از کلیسا» و به بیان دیگر «لایسیته» در این کشور به تصویب رسید. این قانون به یکی از اصول اصلی و شناخته شده در جمهوری فرانسه تبدیل شد که از آن به عنوان رکن جمهوری نام می برند. [۳۵]

تا پیش از تصویب این قانون دولت های ملی و محلی فرانسه مالک اماکن مذهبی بودند و مسئولیت نگهداری آن ها را بر عهده داشتند. با تصویب قانون جدایی دین از حکومت در سال ۱۹۰۵ اختصاص اعتبار مالی به گروه های مذهبی از سوی دولت در این کشور قطع گردید.

بر طبق آمار، ۵۵۰۰۰ کلیسای کاتولیک و مکان مذهبی در فرانسه وجود دارد که ۱۶۰۰۰ عدد از آن ها بناهای تاریخی محافظت شده و ۹۵ کلیسای جامع متعلق به دولت هستند. دولت فرانسه مالک هیچ مکان عبادتی برای مسلمانان، یهودیان و غیر کاتولیک ها نیست.

دولت فرانسه هیچ نوع بودجه یا کمک مالی برای ساخت مسجد، کلیسا یا دیگر مکان های مذهبی اختصاص نمی دهد. با این وجود دولت ممکن است در برخی مواقع ضمانت اعطای وام به گروه های مذهبی اعطا نماید و یا به سازمان های فرهنگی با پیوندهای مذهبی کمک مالی ببخشد. هم چنین مکان های مذهبی از پرداخت مالیات معاف هستند.

افصل چهارم |

نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف وامور خیریه در کشور فرانسه

۴- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور فرانسه

۴-۱- مقدمه

یکی از موضوعات مهم برای شناخت وضعیت وقف و امور خیریه در کشورهای مختلف شناخت ساختار و بازیگران فعال در این حوزه است. این موضوع از آن جهت مورد اهمیت است که با شناخت انواع بازیگران فعال در زمینه‌های مختلف و بررسی و تحلیل نوع فعالیت‌هایی که انجام می‌دهند، می‌توان از دستاوردهای هر یک از این بازیگران استفاده کرد و از تجربیات ناموفق آن‌ها دوری جست.

در این فصل پس از معرفی انواع کنشگران فعال در حوزه وقف و امور خیریه، به شناسایی و تحلیل بازیگران مختلف با توجه به نقشی که در وقف و امور خیریه کشور فرانسه ایفا می‌کنند، پرداخته شده است. سپس نگاشت نهادی تمامی این بازیگران به همراه نوع ارتباطات آن ترسیم شده است و پس از آن، هر یک از این بازیگران و مجموعه فعالیت‌ها، اهداف، مأموریت، چشم‌انداز، ساختار و... آن‌ها مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۴-۲- انواع کنشگران فعال در حوزه وقف و امور خیریه

کنشگر، عبارت است از فرد، گروه و یا سازمانی که می‌تواند بر ورودی‌ها (منابع) و یا بروندادهای یک سیستم تأثیر بگذارد و یا از خروجی‌ها و بروندادهای آن (خدمات، محصولات، پیامدها و...) تأثیرپذیرد. در این گزارش کنشگران به چهار دسته اصلی تقسیم می‌شوند:

۴-۲-۱- سیاست‌گذار

سیاست‌گذار نهادی است که برنامه‌هایی را که باید توسط دولت، کسب‌وکارها و غیره دنبال شود تعیین می‌کند.

سیاست‌گذاری به صورت فرایندی تعریف شده است که به واسطه آن دولت به منظور ارائه پیامد (تغییرات مطلوب در دنیای واقعی)، چشم‌انداز سیاسی خود را به برنامه عمل تبدیل می‌کند. لذا سیاست‌گذاری، کارکرد اصلی هر دولت می‌باشد. به طور کل، سیاست می‌تواند شکل‌های مختلفی به خود بگیرد مانند سیاست‌های غیرمداخله‌ای، تنظیم، تشویق تغییرات داوطلبانه (مانند کمک‌های مالی) و ارائه خدمات عمومی. بر این اساس نهادهای سیاست‌گذار در حوزه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه شامل پارلمان فرانسه، شورای دولتی، وزارت کشور، وزارت اقتصاد و وزارت امور خارجه می‌باشد.

– پارلمان: پارلمان فرانسه که از دو بخش به نام مجلس سنا و شورای ملی تشکیل شده است متولی امر قانون‌گذاری در کشور فرانسه است و از این رو قوانین مرتبط با امور وقف و خیریه همچون نحوه تأسیس انجمن‌ها و بنیادها، نحوه اداره و نظارت بر آنان و همچنین قوانین مالی و مالیاتی مرتبط با بخش غیرانتفاعی توسط پارلمان تنظیم و تصویب می‌شود.

– شورای دولتی: شورای دولتی از دیرباز نقش مهمی در تکامل وقف در فرانسه ایفا نموده و به دلیل منافع عمومی جامعه به گسترش و توسعه و تسهیل آن تمایل داشته است. شورای دولتی به عنوان نهاد متولی تصمیم‌گیری در خصوص صلاحیت دریافت مجوز توسط بنیادها و انجمن‌ها از یک سو و دارا بودن نقش‌های چندگانه از قبیل مشاور دولت در تنظیم لوایح و طرح‌ها، عالی‌ترین دادگاه اداری فرانسه و بازوی مطالعاتی و تحقیقاتی دولت از سوی دیگر، مرجع بسیار مهمی برای سیاست‌گذاری در حوزه وقف و امور خیریه محسوب می‌شود. این شورا نظرات و دغدغه‌های خود را جهت اصلاح قوانین بخش غیرانتفاعی در قالب گزارش یا در فرایند تدوین لوایح عنوان می‌کند.

– وزارت کشور: با توجه به آن که هر نوع بنیاد یا انجمن در فرانسه به منظور رسمیت یافتن و دریافت مجوز قانونی باید به وزارت کشور یا استانداری های مربوطه مراجعه نماید، بنابراین وزارت کشور یکی از مهم ترین کنشگران فعال در زمینه وقف و امور خیریه می باشد که دارای نقش دوگانه به عنوان تنظیم گر و سیاست گذار است. این نهاد از طریق شناسایی مشکلات و نیازهای موجود در بخش غیرانتفاعی پیشنهادات خود را به منظور اصلاح یا تصویب قوانین جدید به صورت لایحه و یا گزارشاتی به پارلمان ارائه می دهد.

– وزارت اقتصاد: اداره دارایی فرانسه که در ذیل وزارت اقتصاد این کشور قرار دارد به عنوان متولی امور مالیاتی در تنظیم لوایح مالیاتی در خصوص بخش غیرانتفاعی نقش دارد.

– وزارت امور خارجه: از آن رو که در سال های اخیر کمک های بشردوستانه در قالب یکی از فعالیت های دیپلماتیک دولت فرانسه درآمده است، وزارت امور خارجه مسئولیت تنظیم سیاست ها و برنامه های استراتژیک در زمینه فعالیت های بشردوستانه به خصوص در سطح بین المللی را بر عهده دارد.

۴-۲-۲- تنظیم گر

تنظیم مجموعه گوناگونی از ابزارهاست که به واسطه آن دولت نیازمندی های شرکت ها و مردم را تنظیم می کند. کارکردهای تنظیم کننده بنا به دلایل گوناگونی به وجود آمده اند از جمله:

– تعیین حقوق و مسئولیت های هریک از موجودیت های جامعه به منظور تحقق اهداف توسعه پایدار

– تنظیم استانداردهای صنعتی

– جمع آوری مالیات ها و دیگر درآمدها و...

به منظور درک بهتر کارکردهای تنظیم گر، بررسی انواع روش های تنظیمی مفید خواهد

بود. به صورت کلی انواع تنظیمات عبارت اند از:

– فرمان و کنترل^۱: تنظیم دستور و کنترل نوعاً وضع / تحمیل استانداردهای حمایت شده توسط مصوبات قانونی است، هرگاه استانداردها سازگار نباشند. بنابراین، قانون به عنوان منع یا اجبار فعالیت های معینی به کار می رود. استانداردها می تواند از طریق قانون گذاری یا تنظیم کنندگانی تنظیم شود که به واسطه فرایند تنظیم برای تعریف قانون مشروعیت دارند.

– خود- تنظیمی^۲: این رویکرد می تواند به عنوان نوعی از نسخه خود انجामी^۳ رویکرد دستور و کنترل تلقی شود. در این مورد، اغلب انجمن های تجاری یا کسب و کار تشکیل شده که قوانین عملکرد را ایجاد، کنترل و اجرا می کنند. به عنوان یک قانون، خود تنظیمی اغلب به عنوان یک روش کسب و کار دیده می شود که اقدام انحصاری به منظور جلوگیری از مداخله دولت انجام می دهد. مزایای این رویکرد شامل سطح بالایی تعهد کسب و کارها و ماهیت جامع قوانین تنظیم شده می باشد. به علاوه، این رویکرد منعطف تر از رویکرد دستور و کنترل بوده چراکه به قانون گذاری نیازی ندارد. از سویی دیگر، خود تنظیمی می تواند به صورت یک رویکرد غیر دموکراتیک، محدود به بررسی دقیق بیرونی و در معرض سوء استفاده توسط کسانی دیده شود که با اهداف مختلف قوانین را تنظیم می کنند. در کمترین سطح، خود تنظیمی همواره در معرض چالش های منتج شده از علاقه های بیرونی کسانی قرار دارد که فکر می کنند استانداردها و قوانین به سمت کاهش تأثیر فعالیت های غیر مطلوب تنظیم نشده است.

– تنظیم مبتنی بر تشویق^۴: یک تشویق، سیاست، قانون، مکانیسم قیمت، یا رویه ای است که به دنبال تعدیل رفتار افراد یا شرکت ها به واسطه تغییر در هزینه ها یا سودهای حاشیه ای مرتبط با تصمیم یا فعالیت خاص می باشد. از یک سو، می توان گفت که تمامی تنظیمات بر مبنای تشویق است چراکه تنظیم از طریق مفهوم پایه جریمه برای رفتارهای "بد" و پاداش برای رفتارهای "خوب" عمل می کند. تنظیم مبتنی بر تشویق سعی دارد به منظور کاهش هزینه ها و بهبود خدمات، برنامه سودمند با سودهای زیاد

1. command and control

2. self-regulation

3. do-it-yourself

4. incentive-based regulation

را پاداش دهد. هدف عمده این است که تنظیم شده فعالیت‌های غیرمطلوب خود را از طریق تحمیل / وضع مالیات و کمک‌های مالی محدود یا متوقف کند. برای به‌کارگیری این رویکرد، گام‌های اصلی شامل انتخاب واحدهای اندازه‌گیری، تعیین خط مبنا، انتخاب اهداف برای بهبود و / یا نگهداری و سپس اجرای تشویق‌ها و جریمه‌ها می‌باشد. یکی از انواع تنظیمات مبتنی بر تشویق، تنظیم مبتنی بر عملکرد^۱ (PBR) است که تشویق‌ها ملزم به بهبود در عملکرد مطلوب، کاهش قیمت و بهبود در کیفیت خدمات می‌باشد. به علاوه، PBR بیشتر به استانداردهای عملکرد خارجی متکی است و کمتر به فعالیت‌های خاص شرکت حساس است. مزایای PBR این است که به بهبود در بهره‌برداری شرکت‌ها، کاهش هزینه‌های نگهداری و عملیات و بهبود در پایایی سیستم کمک می‌کند. طرح تنبیه و تشویق به صورت مکانیکی عمل می‌کند. بنابراین کاهش در حوزه صلاحدید تنظیمی، در مقابل امکان تسخیر در فرایند تنظیم را کاهش می‌دهد. به علاوه این رویکرد، انعطاف‌پذیری در تصمیم‌گیری شرکت را فراهم می‌کند، که آیا از قانون تبعیت کند یا جریمه بپردازد. اگرچه به عنوان یکی از معایب این روش، می‌توان به ایجاد قوانین بسیار پیچیده و غیر منعطف اشاره کرد که واقعیت‌های بازار در آن لحاظ نشده است. از مفروضات اصلی این رویکرد، عقلانیت اقتصادی است که لزوماً در همه موارد یافت نمی‌شود. همچنین، گاهی اوقات پیش‌بینی تأثیر این نوع رویکرد مشکل است. به عنوان مثال، رفتار "بد"، مانند آلودگی، اگر که قوانین به طور صحیح تنظیم نشده باشند می‌تواند پاداش بگیرد.

براین اساس نهادهای تنظیم‌گر، در حوزه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه شامل شورای دولتی، وزارت کشور یا استانداری‌ها، اداره دارایی و کمیته منشور اخلاقی است. – شورای دولتی: در فرانسه بنیادها برای آنکه با عنوان عام‌المنفعه شناخته شوند باید از شورای دولتی فرانسه مجوز لازم را دریافت نمایند. ابتدا شورای دولتی فرانسه فرم تقاضا برای دریافت عنوان عام‌المنفعه بودن را بررسی می‌کند و پس از آن نظر خود را به

نخست‌وزیر (به عنوان ریاست شورای دولتی) اعلام می‌نماید. نخست‌وزیری پس از بررسی و تأیید صلاحیت دریافت عنوان عام‌المنفعه بودن مسئولیت صدور حکم عام‌المنفعه بودن را داراست.

— به علاوه مسئولیت صدور مجوز برای تأسیس انجمن‌ها نیز بر عهده شورای دولتی است.
— وزارت کشور: وزارت کشور مسئولیت ثبت درخواست مجوز تأسیس بنیادها و انجمن‌ها یا اجازه انحلال آن را بر عهده دارد. به علاوه وزارت کشور یک ناظر اصلی بر فعالیت بنیادها محسوب می‌شود و دارای نمایندگانی در شورای اداری هر بنیاد است.
— اداره دارایی: مسئولیت اعطای معافیت مالیاتی به انجمن‌ها و بنیادها و امتیازات و کسری مالیاتی اختصاص داده شده به بخشش هدایا و کمک‌های مالی به انجمن‌ها و بنیادهای خیریه بر عهده اداره دارایی است.

— کمیته منشور اخلاقی: این کمیته یک بخش خصوصی است که وظیفه کنترل انجمن‌ها و بنیادهایی را که به عضویت این کمیته درآمده‌اند و نظارت آن را پذیرفته‌اند بر عهده دارد. هدف از این کنترل اطمینان از شفافیت عملکرد آن‌ها در استفاده از ارضیه‌ها و کمک‌های مردمی و انطباق با ضوابط اخلاقی است. به دلیل ضوابط و الزامات موشکافانه این کمیته درباره اعضای خود، عضویت در این کمیته به یک برچسب اطمینان شناخته شده برای عموم مردم تبدیل شده است.

۴-۲-۳- تسهیل‌گر

سازمان‌های محلی یا بین‌المللی هستند که معمولاً توسط دولت سرمایه‌گذاری می‌شوند و هدف آن توسعه و بهبود بازار خدمات می‌باشد. تسهیل‌گر، تأمین‌کنندگان خدمات را از طریق انجام فعالیت‌های خدماتی جدید، ارتقای تجارب مفید و ایجاد ظرفیت حمایت می‌کند. کارکردهای دیگر تسهیل‌گر شامل ارزیابی خارجی تأثیر تأمین‌کنندگان خدمات، تضمین خدمات و حمایت برای محیط سیاسی بهتر می‌باشد. عمل تسهیل، کارکردی است که به طور معمول توسط سازمان‌های توسعه‌گرا انجام شده و می‌تواند شامل سازمان‌های غیردولتی و کارفرمایان و عامل‌های دولتی باشد. علاوه بر موارد مذکور در حوزه وقف و امور خیریه فراهم آوردن اطلاعات پایه‌ای از مجموعه

خیریه‌ها و یا انجام خدمات مشاوره‌ای برای مؤسسات خیریه را نیز می‌تواند به عنوان کارکردهای تسهیل‌کنندگان در نظر گرفت.

براین اساس نهادهای تسهیل‌گر در حوزه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه شامل بنیاد فرانسه، سازمان بخشندگی فرانسه، انستیتو فرانسه، مرکز بنیادهای فرانسه، سایت آبروو، سازمان فرانس بنیوولا، خیریه دوستان بنیاد فرانسه، انجمن ASSO ۱۹۰۱، انستیتو تحقیقات و اطلاعات فعالیت‌های داوطلبانه، مرکز تحقیقات و مطالعات بشردوستانه، رصدخانه بنیاد فرانسه، رصدخانه وزارت امور خارجه و سایت مایا هستند.

– بنیاد فرانسه: بنیاد فرانسه یک بخش اداری مستقل در فرانسه است که توسط دولت فرانسه در سال ۱۹۶۹ به منظور انگیزش و تقویت رشد بنیادهای خصوصی و فعالیت‌های بشردوستانه تأسیس گردید. این بنیاد نقش هدایت‌کننده و جهت‌دهنده بنیادهای خیریه و موقوفات را عهده‌دار است. به علاوه این بنیاد نقش چتر حمایتی را برای ۷۴۴ بنیاد دیگر در فرانسه ایفا می‌کند.

– سازمان بخشندگی فرانسه: مأموریت این سازمان اعمال نفوذ (لابی‌گری) و نمایندگی در مراجع عمومی از سوی بخش غیرانتفاعی و ارائه مشاوره حقوقی به سازمان‌های غیرانتفاعی است.

– انستیتو فرانسه: این انستیتو که از ۵ آکادمی هنری، فرهنگی و علمی تشکیل شده است مسئولیت مدیریت و اعطای جوایز و کمک‌های مالی دولتی را به بیش از ۱۰۰۰ بنیاد علمی، فرهنگی و هنری بر عهده دارد.

– مرکز بنیادهای فرانسه: این مرکز با هدف ارتقاء و توسعه بنیادها در فرانسه و افزایش حضور آن‌ها در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی به شبکه‌سازی و ایجاد تعامل میان بنیادها می‌پردازد و تا کنون ۲۵۰ بنیاد فرانسوی را دور یکدیگر جمع نموده است.

– سایت آبروو: این سایت در واقع یک رصدخانه برای اقدامات خیرخواهانه و داوطلبانه است که به شناسایی اقدامات داوطلبانه جمعی، ایجاد امکان سرمایه‌گذاری و تبادل تجربیات میان شرکای مختلف، جمع‌آوری اطلاعات و تغذیه فکری مسئولان و سیاست‌گذاران می‌پردازد.

– فرانس بنیوولا: این سازمان به عنوان یک سازمان خدمات عمومی فعالیت‌های خیرخواهانه اجتماعی را تسهیل می‌کند و دارای ۸۰ شعبه محلی و ۲۵۰ مرکز اجتماعی برای خیرین و داوطلبان است.

– خیریه دوستان بنیاد فرانسه: این خیریه یک خیریه عمومی در آمریکا است که هدف آن حمایت از بزرگترین خیریه گرت-میکینگ فرانسه یعنی بنیاد فرانسه و بسیاری از سازمان‌های تحت پوشش آن است.

– انجمن ۱۹۹۱ Asso: این انجمن اقدام به ایجاد یک نمونه پایلوت پایگاه داده برای انجمن‌ها نموده است که در حال حاضر دارای اطلاعات بیش از ۱,۲۳۰,۰۰۰ انجمن در فرانسه است که از نظر مکانی و از نظر نوع فعالیت دسته‌بندی شده‌اند.

– انستیتو تحقیقات و اطلاعات فعالیت‌های داوطلبانه: این مؤسسه یک مرکز خصوصی است که به آموزش و ترویج فعالیت‌های داوطلبانه در میان اقشار مختلف جامعه از جمله دانش‌آموزان، مربیان مدارس، زنان داوطلب و غیره می‌پردازد.

– مرکز تحقیقات و مطالعات بشردوستانه: این مرکز به مطالعه موضوعات مختلف در زمینه فعالیت‌های بشردوستانه از قبیل تبلیغات و ارتباطات انجمن‌ها و بنیادها، روندهای پیش‌بینی شده، نوآوری در جذب سرمایه و ... می‌پردازد.

– رصدخانه بنیاد فرانسه: رصدخانه بنیاد فرانسه به انتشار رایگان داده‌های مرتبط با بخشندگی و نوع دوستی با هدف شناخته شدن بخش خیریه در اذهان عمومی می‌پردازد.

– رصدخانه وزارت امور خارجه: مأموریت این رصدخانه که با مشارکت وزارت امور خارجه و جمعی از انجمن‌های فعال در زمینه کار داوطلبانه تأسیس شده است، افزایش آگاهی درباره روش‌های مختلف فعالیت شهروندان فرانسه در اتحاد بین‌المللی و شناسایی، ارزیابی و ارزش‌گذاری سازمان‌های فعال در این بخش می‌باشد.

– سایت مایا: مایا یک سیستم راهنمایی و اطلاع‌رسانی است در خصوص نحوه ایجاد انجمن، ضوابط، منابع مالی، حسابرسی، قوانین مالیاتی و ... است.

۴-۲-۴- ارائه‌دهنده خدمات

تأمین‌کننده خدمات آموزشی و پژوهشی شامل دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مؤسساتی

هستند که در زمینه آموزش و پژوهش در حوزه وقف و امور خیریه فعالیت می‌کنند. ضمناً مؤسسات خیریه‌ای که وظیفه جمع‌آوری کمک‌های مردمی و صرف این کمک‌ها در میان افراد هدف را دارند نیز به عنوان ارائه‌کنندگان خدمات شناخته می‌شوند [۲۷].

اسامی تعدادی از ارائه‌دهندگان خدمات در زمینه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه که به عنوان نمونه در این گزارش بررسی شده‌اند به قرار ذیل است:

– آژانس توسعه فرانسه: این آژانس یک موسسه مالی دولتی است که به اجرای سیاست‌های تعریف شده توسط دولت فرانسه می‌پردازد و مأموریت آن مبارزه با فقر و تقویت همکاری برای توسعه در سطح جهان است.

– بنیاد نیکولاس هالوت: مأموریت این بنیاد فراهم آوردن و شتاب بخشیدن به تغییرات در رفتارهای فردی و جمعی و حمایت از فعالیت‌های زیست‌محیطی در فرانسه و خارج از آن به منظور حفاظت از میراث طبیعی است.

– بنیاد تحقیقات پزشکی: این بنیاد که مهم‌ترین بازیگر خیریه در حوزه تحقیقات سلامت عمومی در فرانسه به شمار می‌رود، در زمینه اعطای کمک مالی به تحقیقات پزشکی بر روی تمام انواع بیماری‌ها و اطلاع‌رسانی عمومی درباره موضوعات و پیشرفت‌های تحقیقاتی فعالیت می‌کند.

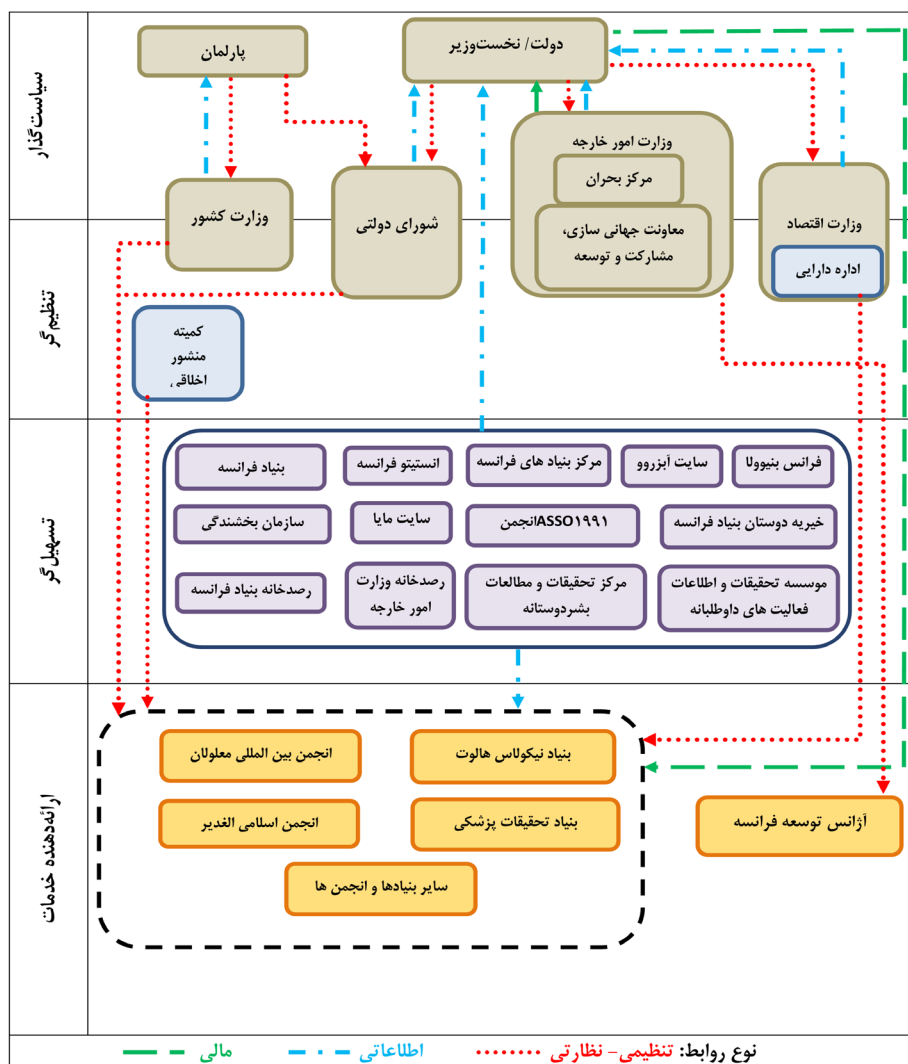
– انجمن اسلامی الغدیز: این انجمن یک مرجع برای آموزش و پشتیبانی از زیارت مکان‌های مذهبی برای نمونه آموزش مناسک حج می‌پردازد. به علاوه این مرکز دارای برنامه‌های مذهبی هفتگی و مناسبتی برای اعیاد و عزاداری‌ها است.

– انجمن بین‌المللی معلولان: این انجمن که یک موسسه خیریه بین‌المللی بزرگ است که در بسیاری از کشورهای جهان به حمایت از معلولان در زمینه توانبخشی، پیشگیری، دفاع از حقوق معلولان و غیره می‌پردازد.

۴-۳- نگاشت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه

همانطور که در بخش پیشین اشاره شد، نهادهای مختلفی با نقش‌های متفاوت در حوزه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه فعالیت می‌نمایند؛ در این بخش، ابتدا نگاشت نهادی مربوط به این کنشگران در شکل ۴-۱ نشان داده شده است و در ادامه نهادهای

سیاست‌گذار، ناظر، تسهیل‌گر و ارائه‌دهندگان خدمات که نام آن‌ها آورده شده به تفصیل توضیح داده خواهد شد.

شکل ۴-۱) نگاهت نهادی نظام مدیریت وقف و امور خیریه در کشور فرانسه

۴-۳-۱- پارلمان فرانسه

پارلمان فرانسه از دو مجلس سنا و مجلس شورای ملی تشکیل شده است.

مجلس سنا ۳۴۸ کرسی دارد و سناتورهای آن در انتخاباتی غیرمستقیم و توسط ۷۱ هزار نماینده محلی و منطقه‌ای به مدت ۶ سال انتخاب می‌شوند و نمایندگی ثلث اعضای آن هر سه سال یک بار قابل تمدید می‌باشد.

مجلس شورای ملی فرانسه دارای ۵۷۷ کرسی است که از این تعداد ۵۵۵ کرسی متعلق به فرانسه و ۲۲ کرسی دیگر متعلق به سرزمین‌های ماورای بحار (مستعمرات فرانسه در اقیانوس آرام) است. نمایندگان مجلس شورای ملی نیز با آرای عمومی مستقیم و به مدت ۵ سال انتخاب می‌شوند. هریک از ۵۷۷ نماینده مجلس به یکی از ۶ کمیسیون دائمی پارلمانی تعلق دارند. پیشنهادها و لایحه‌ها پیش از آن که در جلسه علنی مورد بحث و سپس مورد رای گیری واقع شوند، از سوی این کمیسیون‌ها بررسی می‌شوند.

دو مجلس ملی و سنا با تنظیم رویه قانون‌گذاری خود می‌کوشند تا به اهدافی همچون رعایت اصول دموکراسی در وضع قوانین، وضع سریع آن‌ها و اجتناب از هرگونه اتلاف وقتی دست یابند. به موجب اصل ۳۴ قانون اساسی، مجلس فقط در قلمرو محدودی مانند مالیات‌ها، حقوق مدنی، قانون انتخابات، قانون کار، تامین اجتماعی و قوانین کیفری، مجاز به قانون‌گذاری است. همچنین، نمایندگان مجلس ملی می‌توانند دولت را با استیضاح یا رای عدم اعتماد ساقط کنند. در ضمن مجلس ملی می‌تواند طرح‌هایی را که به تصویب سنا رسیده را ملغی کند.

قوانین مرتبط با امور وقف و خیریه همچون نحوه تأسیس انجمن‌ها و بنیادها، نحوه اداره و نظارت بر آنان و همچنین قوانین مالی و مالیاتی مرتبط با بخش غیرانتفاعی توسط پارلمان تنظیم و تصویب می‌شود. در بیشتر موارد این قوانین به پیشنهاد نهادهای مختلف دولتی همچون وزارت کشور، وزارت اقتصاد و... در قالب لوایح ارائه شده به پارلمان، به تصویب می‌رسند.

تا کنون به غیر از قوانین مالیاتی تقریباً ۸ قانون به طور مستقیم و ۷ قانون به طور غیرمستقیم در رابطه با وقف، بخشش، بنیادها و انجمن‌ها و... توسط پارلمان فرانسه به تصویب رسیده است که در فصل پنجم به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد.

۴-۳-۲- شورای دولتی فرانسه

شورای دولتی فرانسه، در سال‌های پایانی قرن سیزدهم در دوران حکومت سلطنتی

فرانسه برای تصمیم‌گیری‌های مهم امور سیاسی تأسیس شد که از این جهت بی‌شبهت به شورای تشخیص مصلحت نیست. ولی بعد از انقلاب کبیر ۱۷۸۹ فرانسه، ناپلئون بناپارت در سال ۱۷۹۹ این شورا را دوباره بازسازی کرد.

وظایف شورا عبارت است از:

الف) نقش مشورتی: مشورت دادن به دولت، این مشورت جنبه سیاسی ندارد، بلکه بیشتر جنبه قضایی دارد و تفسیر قوانین اداری را نیز عهده‌دار است. قانون اساسی پیش‌بینی کرده است که همه لوایح و طرح‌ها باید در ابتدا جهت اعلام نظر در شورای دولتی مطرح شود. وزیر مربوطه طرح را به شورا می‌آورد و شورا پس از بررسی می‌تواند اصلاحات و جرح و تعدیل‌هایی را پیشنهاد کند. این پیشنهادها نیز پیشنهادهای حقوقی است.

ب) نقش قضایی: شورا در خصوص نقش و کارکرد نهادهای دولتی نیز قضاوت می‌کند. در نتیجه به عنوان یک دادگاه و قاضی در خصوص اعمال رفتارهای دولت قضاوت می‌کند. در فرانسه دو نوع دادگاه وجود دارد یک نوع دادگاه که به دعاوی افراد می‌پردازد و نوع دوم دادگاه اداری است که به دعاوی مربوط به دولت و نهادهای عمومی می‌پردازد. دادگاه استیناف پس از آن قرار دارد و در نهایت به شورای دولتی ختم می‌شود. بنابراین وقتی فردی دعوایی را علیه دولت و نهادهای دولتی مطرح می‌کند، این روند دادرسی می‌تواند به شورای دولتی ختم شود. شورای دولتی مسئولیت قضاوت اداری را هم عهده‌دار است. اداره دادگاه‌های استیناف و دادگاه‌های دولتی و اداری بر عهده شورا است.

ج) نقش مطالعاتی: از سال ۱۹۶۳ شورای دولتی به بررسی و تحقیق دربارهٔ پروژه‌های مورد علاقه دولت هم می‌پردازد. این نقش جدید مشورتی نیست بلکه بیشتر تهیه گزارش کارشناسی و تخصصی برای دولت است. این گزارش‌ها به چاپ رسیده و منتشر می‌شود و در دسترس تمام علاقه‌مندان قرار می‌گیرد. به عنوان مثال در خصوص توسعه مسائل حقوقی اینترنت، گزارشی توسط این شورا منتشر شده است.

شورا مرکب از حدود ۳۵۰ نفر عضو است. یک سوم اعضا در خارج از شورا، در وزارتخانه‌ها و معاونت‌ها و مجلس شورای ملی و... کار می‌کنند. این افراد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها هستند، به ویژه مدرسه عالی علوم اداری که کادر سازی مدیران ارشد دولتی را عهده‌دار است و معمولاً اکثر سفرا و فرمانداران و سایر کادرهای مهم دولتی از این دانشگاه انتخاب می‌شوند.

اعضای شورا توسط دولت معرفی می‌شوند. البته این انتخاب کمی سؤال برانگیز است ولی از سوی دیگر موجب شده است تا افراد منتخب از مسائل جاری و مشکلات بی‌خبر نباشند و در نهایت شورا نیز از این مسائل و مشکلات آگاه می‌شود. خلاصه آنکه مجموعه مهمی از متخصصان و استادان دانشگاه‌ها در شورای دولتی عضو هستند.

از جهت اداری شورا متشکل از بخش‌های مختلف مشورتی، دعاوی، مطالعاتی و تحقیقاتی است و ۳۸ پرسنل به صورت رسمی و قراردادی این شورا را یاری می‌کنند. بخش مشورتی به نوبه خود شامل زیرمجموعه زیر است: بخش امور داخلی، بخش امور مالی، بخش امور مربوط به دولت، بخش امور اجتماعی.

هر وزارتخانه‌ای به یکی از این بخش‌ها مرتبط است. مثلاً بخش داخلی به وزارت کشور و وزارت علوم و... مرتبط است. بخش دعاوی با امور مربوط به دعاوی قضایی مربوط به امور اداری می‌باشد.

ریاست اصلی شورا به عهده نخست‌وزیر است ولی سمت وی بیشتر جنبه تشریفاتی دارد و ریاست اصلی و عملی به عهده معاون ایشان است. در این شورا ارتقا به درجات مختلف فقط از طریق تجربه کاری و سوابق خدماتی ممکن است و لذا کاملاً مستقل از دولت است [۹].

شورای دولتی فرانسه در بخش وقف و امور خیریه دارای نقشی دوگانه است. از یک سو به دلیل آن‌که این شورا عالی‌ترین دادگاه اداری فرانسه محسوب می‌شود می‌تواند در مقررات و ضوابط مربوط به تأسیس یا اداره انجمن‌ها و بنیادها تغییراتی ایجاد نماید. به عنوان مثال در سال ۲۰۱۲، شورای دولتی تخفیف‌هایی در استانداردهای لازم جهت اداره یک انجمن ایجاد نمود و به انجمن‌ها آزادی عمل بیشتری برای مدیریت و فعالیت اعطا نمود. از سوی دیگر به دلیل نقش مشورتی در قبال دولت و الزام تصویب تمامی

طرح‌ها و لوایح دولت در این شورا، این نهاد نقش بسیار مهمی در فرآیند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری در موضوعات مختلف از قبیل وقف و امور خیریه داراست.

نقش دیگر شورای دولتی در زمینه وقف و امور خیریه نقش تنظیم‌گری ناظر است. چنانچه پیش از این ذکر شد، طبق ماده ۹۱۰ قانون مدنی فرانسه نهادهایی که در جهت منافع عمومی فعالیت می‌نمایند به منظور دریافت صلاحیت پذیرش هدایا و وصایا باید به وسیله بخشنامه دولتی، رسماً مجوز داشته باشند.

نهادهای حقوق عمومی و دولتی احتیاج به این مجوز ندارند؛ مگر برای پذیرفتن اموال غیرمنقول، یا در صورتی که وژاژ مخالف اجرای وصیت باشند، که در صورت اخیر دادگاه‌ها با رعایت نظر وژاژ، در وقف تعدیلاتی نموده و در مبلغ سرمایه وقف تخفیف داده، سهمی برای وژاژ باقی می‌گذارند. ولی نهادهای حقوقی خصوصی، حتی انجمن‌های غیرانتفاعی نیز احتیاج به مجوز اخذ پذیرش دارند.

برای دریافت اجازه یادشده، چنانچه مبلغ تا ۵ میلیون فرانک و معادل آن باشد اجازه استان لازم است، و در مورد مبالغ بیشتر نیاز به مجوز شورای دولتی است. در مواردی که اخذ مجوز ضرورت دارد چنانچه نهادی بدون اخذ مجوز، بخششی را (به صورت هبه یا وصیت) بپذیرد، آن بخشش محکوم به بطلان است.

صدور اجازه یادشده منوط به عوامل زیادی است از قبیل ماهیت بنیاد، اهداف مورد نظر آن، نظر وژاژ و رعایت حقوق آنان، اهمیت مال مورد بخشش و... است.

مبنای صلاحیت اخذ مجوز، اهلیت استیفاء است، نه اهلیت تمتع، لذا انجمن‌های غیررسمی نمی‌توانند هدایا را بپذیرند، نه از آن جهت که اهلیت تمتع ندارند، بلکه چون فاقد شخصیت حقوقی هستند.

به علاوه، انحلال بنیادها نیز مانند ایجاد آن‌ها احتیاج به بیانیه شورای دولتی دارد. شورای دولتی در موارد بسیار نادری به دلیل فقدان منابع مالی و یا فقدان خصوصیت عام‌المنفعه بودن، بنیادی را منحل نموده است.

۴-۳-۳- وزارت کشور فرانسه

وزارت کشور فرانسه یکی از مهم‌ترین وزارتخانه‌های دولت فرانسه است که دارای مسئولیت‌های ذیل است:

– تأمین امنیت، نظارت بر اجرای قوانین با نهادهای مربوطه (مثل پلیس ملی یا ژاندارمری) و حراست از شهروندان.

– اعطای اسناد هویتی (پاسپورت، کارت شناسایی و...) و یا گواهینامه رانندگی.

– رابط بین دولت مرکزی و مراکز دولتی محلی.

– برگزاری انتخابات.

– نظارت بر مهاجرت و برخورد با مهاجرت غیرقانونی

– بخشداری ها و مراکز محلی زیر نظر وزیر این وزارتخانه هستند.

در رابطه با بنیادها و وزارت کشور مسئولیت صدور مجوز تأسیس بنیاد یا اجازه انحلال آن را دارد. به علاوه وزارت کشور یک ناظر اصلی بر فعالیت بنیادها محسوب می شود و دارای نمایندگانی در شورای اداری هر بنیاد است [۱۰].

وزارت کشور فرانسه در حوزه وقف و امور خیریه دارای نقش دوگانه به عنوان تنظیم‌گر و سیاست‌گذار است. این وزارت از آن رو که متولی ثبت نام و بررسی مقدماتی صلاحیت انجمن‌ها و بنیادها و ناظر بر فعالیت آن‌ها است، قادر است از طریق شناسایی مشکلات و نیازهای موجود در بخش غیرانتفاعی پیشنهادات خود را به منظور اصلاح یا تصویب قوانین جدید به صورت لایحه و یا گزارشاتی به پارلمان ارائه دهد.

در حقوق فرانسه افراد، آزادی کامل برای تأسیس بنیاد موقوفه ندارند، بلکه اراده افراد وقتی به نتیجه کامل خواهد رسید که دولت نیز با اعلام عام المنفعه بودن، به بنیاد رسمیت و قانونیت ببخشد. قانون مصوب ۲۳ ژوئیه ۱۹۸۱م که بر لزوم این بیانیه تأکید می‌کند در حقیقت مهر تأییدی بر یک سیره قضائی و اداری یکصد و هشتادساله زده و در صدد است که این امر را تحت یک قالب قانونی در بیاورد. برای اخذ این بیانیه، فرد ذی نفع باید تقاضایش را به نماینده دولت در استان یا مستقیماً به وزارت کشور ارائه دهد.

در اولین مرحله، وزارت کشور پرونده را بررسی می‌کند و نظر می‌دهد و اگر لازم بداند آن را به شورای دولتی می‌فرستد تا شورا نیز نظر خویش را اعلام کند. در نهایت نوبت به نخست وزیر می‌رسد که عملاً همیشه از نظر شورا پیروی می‌کند و بیانیه یادشده را صادر و امضا می‌نماید، پس از وی نوبت به وزیر کشور می‌رسد. سایر وزرای ذی ربط نیز می‌توانند

آن را امضا نمایند (مثلاً در مورد موقوفات پزشکی، وزیر بهداشت، و در مورد موقوفات آموزشی و علمی، وزیر تعلیمات ملی). در آخرین مرحله، این بیانیه در روزنامه رسمی منتشر شده و از این زمان است که بنیاد، حیات حقوقی مستقل پیدا نموده و به عنوان یک شخصیت حقوقی در حقوق خصوصی، از صلاحیت قانونی بهره‌مند می‌شود.

بسیاری از حقوقدانان قدرت دولت را در این زمینه مورد انتقاد قرار داده‌اند و معتقدند که بهتر است روند این بیانیه به دست مقامات قضائی صورت پذیرد، نه مقامات اداری، زیرا ماهیت امر، قضائی است، مضافاً بر اینکه این قدرت دولت موجب می‌شود که دولت عملاً گمان‌کننده وی آفریننده این حق است و بدون اجازه وی افراد قدرت ایجاد بنیاد موقوفه را ندارند، در حالی که حق وقف یک حق طبیعی بشر است و بیانیه مزبور تنها مستلزم رسیدگی دولت به واجد شرایط بودن بنیاد می‌باشد و جنبه شکلی و صوری دارد. وزارت کشور یا وزارت ذی‌ربط می‌تواند شخصی را برای نظارت بر فعالیتهای بنیاد موقوفه مأمور نماید تا اطمینان حاصل شود که بنیاد در مسیر صحیح و در راستای نیت واقف عمل می‌نماید.

در عمل، دولت به ندرت ناظری تعیین می‌کند، زیرا اولاً با توجه به حضور نمایندگان دولت در شورای اداری بنیاد و با توجه به نظارت غیرمستقیم بهره‌وران و ذی‌نفعان بنیاد، اعتماد به خودی خود حاصل می‌شود و ثانیاً با توجه به کمبود کارکنان لازم و پیچیدگی‌های مالی، دولت ترجیح می‌دهد به نظارت خویش از طریق نمایندگان در شورای اداری اکتفا نماید.

۴-۳-۴- وزارت اقتصاد، دارایی و صنعت فرانسه^۱

وزارت اقتصاد، دارایی و صنعت فرانسه متولی مدیریت امور مالی، سیاست‌های اقتصادی، بودجه، صنعت و تجارت دولت فرانسه است. این وزارت‌خانه دارای ۱۹ بخش است اما تنها بخش یا اداره مرتبط با وقف و امور خیریه در آن اداره دارایی است که متولی امور مالیاتی و درآمدهای عمومی کشور فرانسه است.

از آن رو که در فرانسه نیز همچون سایر کشورهای جهان معافیت و امتیازات مالیاتی

1. Ministère de l'Economie, des Finances et de l'Industrie

خاصی به موسسات خیریه و کسانی که هدایا و کمک‌های مالی به این موسسات اهدا می‌کنند تعلق می‌گیرد، لذا اداره دارایی به عنوان نهاد متولی امور مالیاتی مسئولیت کنترل و نظارت بر امور مالی انجمن‌ها و بنیادها و جلوگیری از سوء استفاده‌های مالی را برعهده دارد.

مسئولان مالیاتی شرایط یک انجمن برای اعطای امتیازات مالیاتی را از طریق بررسی سه سؤال زیر تحلیل می‌کنند:

- آیا مدیریت انجمن ذی نفع است یا خیر؟
- آیا انجمن دارای شرکتی است که در بخش تجاری رقابت می‌کند؟
- در صورتی که انجمن در بخش تجاری رقابت می‌کند، آیا نحوه فعالیت و مدیریت انجمن مشابه با شرکت‌ها و بنگاه‌های تجاری است؟
- برای بررسی این موضوع چهار فاکتور باید مدنظر قرار گیرد:
- محصولات و خدماتی که انجمن ارائه می‌دهد در داد و ستدهای پرسود موجود نباشد یا به صورت رضایت بخشی ارائه نگردد.
- خدمات یا محصولات ارائه شده به افرادی برسد که در حالت عادی قادر به دسترسی به آن نیستند مانند بیکاران، خانواده‌های بی سرپرست و نیازمند.
- قیمت خدمات یا کالاهای ارائه شده کمتر از بازار باشد.
- و انجمن از تبلیغات تجاری استفاده نکند. (میان تبلیغات و آگاهی عمومی در اینجا تفاوت وجود دارد)

البته وزارت اقتصاد یا اداره دارایی فرانسه علاوه بر نقش نظارتی و کنترلی، در تدوین قوانین و سیاست‌های مالیاتی حاکم بر بخش غیرانتفاعی نقش دارد و از طریق تنظیم لوایح و ارائه گزارشات به شورای وزیران یا پارلمان نظرات خود را منعکس می‌کند.

۴-۳-۵- وزارت امور خارجه و توسعه بین‌المللی فرانسه

وزارت امور خارجه یکی از وزارت‌خانه‌های دولت فرانسه است که مسئولیت روابط خارجی را برعهده دارد. مقر اصلی این وزارتخانه در پاریس، نزدیک مجمع ملی قرار دارد و بخشی از وزارت خارجه نیز در نانت مستقر است.

اهداف کمک‌های رسمی فرانسه برای توسعه علاوه بر مبارزه با فقر دارای سه جنبه توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی است. سیاست همکاری فرانسه بر ۴ موضوع که برای فرانسه و شرکای آن با اهمیت است تمرکز دارد [۳۶]:

- ارتقای صلح، پایداری، حقوق بشر و برابری جنسیتی
 - مساوات، عدالت اجتماعی و توسعه بشر
 - توسعه اقتصادی مولد و پایدار با رویکرد اشتغال‌زایی
 - حمایت از محیط زیست و منابع عمومی جهان
- کانال‌های مختلفی برای دولت فرانسه به منظور کمک رسمی برای توسعه وجود دارد:
- دوجانبه: کمک مستقیم از یک کشور به کشور دیگر
 - اروپا: کمک رسانی در چارچوب‌های اتحادیه اروپا
 - چندجانبه: کمک رسانی از طریق سازمان‌ها و برنامه‌های بین‌المللی
- در سال‌های اخیر به منظور ارتقاء مدیریت کمک‌رسانی در سطح بین‌المللی دو معاونت کل به نام مرکز بحران و معاونت جهانی سازی، توسعه و مشارکت در ذیل وزارت امور خارجه تشکیل شده‌اند که مسئولیت کمک‌های بشردوستانه دولت فرانسه را برعهده دارند.

مرکز بحران به طور مستمر حوادث خارج از فرانسه را رصد و میان سیاست‌های بشردوستانه هماهنگی ایجاد می‌نماید. از طرف دیگر این مرکز نقش هشدار دهنده در حوزه ارزیابی خطر و امنیت را داراست. این مرکز هم‌چنین به آماده‌سازی و اجرای سیاست‌های بشردوستانه از طریق ایجاد هماهنگی میان بخش‌های مختلف وزارت امور خارجه از جمله سفارت‌های فرانسه در سراسر دنیا، نمایندگان دائمی فرانسه در سازمان‌های بین‌المللی و کمیسیون اروپا و غیره، کمک می‌کند.

این مرکز بحران‌های بشردوستانه ناگهانی یا وخیم را تحلیل می‌کند و راهکارهای ممکن برای حل آنان را ارائه می‌دهد و در مباحثات بشردوستانه بین‌المللی شرکت می‌کند [۳۷].

معاونت جهانی سازی، توسعه و مشارکت در سال ۲۰۰۹ به عنوان بخشی از سازمان دهی

مجدد وزارت امور خارجه با هدف توانمندسازی دیپلماسی فرانسه جهت پیش بینی، شناسایی و پاسخگویی مؤثرتر به چالش های جهانی سازی ایجاد شد. این معاونت با بخش های دولتی مرتبط به منظور تعریف و اجرای برنامه های فرانسه در حوزه های اقتصادی و اجتماعی در همکاری با سازمان های بین المللی، مشارکت می کند.

این معاونت به نمایندگی از وزارت امور خارجه موضوعات بین المللی و اقتصادی را دنبال می کند و اطلاعات لازم برای تعریف سیاست های حاکم بر منابع عمومی جهان را فراهم می آورد.

در کنار بسیاری از مسئولیت های دیگر، این معاونت از برنامه های همکاری غیرمتمرکز که بر عهده مسئولان منطقه ای فرانسه است نیز حمایت می کند [۳۸]. بنابراین، وزارت امور خارجه فرانسه در زمینه کمک های بشردوستانه هم به عنوان سیاست گذار و هم به عنوان تنظیم گر و ناظر عمل می کند.

۴-۳-۶- کمیته منشور اخلاقی^۱

این کمیته در سال ۱۹۸۹ توسط ۱۸ انجمن و بنیاد بشردوستانه فرانسوی با هدف ایجاد اعتماد عمومی به انجمن ها و بنیادها در پاریس تأسیس گردید. وظیفه این کمیته کنترل انجمن ها و بنیادهایی است که به عضویت این کمیته درآمده و نظارت آن را پذیرفته اند. هدف از این کنترل اطمینان از شفافیت عملکرد آن ها در استفاده از ارضیه ها و کمک های مردمی و انطباق با ضوابط اخلاقی است. در اصل عضویت در این کمیته به یک برجسب اطمینان شناخته شده برای عموم مردم تبدیل شده است. با توجه به ضوابط و الزامات موشکافانه این کمیته درباره اعضای خود، عضویت در آن برای یک انجمن یا بنیاد آسان نیست و در نتیجه روند رشد این کمیته بسیار کند بوده است. معیارهای ارزیابی سازمان های متقاضی برای عضویت در این کمیته، بسیار سخت گیرانه تر از حداقل الزامات قانون فرانسه است. در صورت تأیید و موافقت کمیته برای عضویت یک سازمان، آن سازمان می تواند از این تأییدیه به عنوان یک نشان اعتبار

1. Committee on the Charter of Don confidence

در منظر عمومی استفاده نماید. منابع مالی این کمیته غالباً از سازمان‌های عضو کمیته تأمین می‌شود.

جدول ۴-۱) تعداد انجمن‌ها و بنیادهای دریافت‌کننده کمک

سال	۱۹۸۹	۱۹۹۵	۲۰۰۰	۲۰۰۶	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲
تعداد اعضای دارای گواهینامه	۱۸	۲۶	۴۸	۵۵	۵۶	۶۰	۶۶	۶۷	۷۵

در سال ۲۰۱۲ این کمیته ۷۵ انجمن و بنیاد شامل بزرگترین دریافت‌کننده‌های کمک در فرانسه را دور هم جمع نمود. این کمیته کمک‌ها را از طرف افرادی که خود به نوعی ذی نفع محسوب می‌شوند (برای جلوگیری از مشکلات مالیاتی)، بخش فرانسوی جنبش‌های خیرخواهانه بین‌المللی، و شاخه فرانسوی سازمان‌های بین‌المللی جمع‌آوری می‌کند که سمت دیدبان سازمان ملل متحد را دارا هستند.

۴-۳-۷- بنیاد فرانسه^۱

بنیاد فرانسه یک بخش اداری مستقل در فرانسه است که در سال ۱۹۶۹ به منظور انگیزش و تقویت رشد بنیادهای خصوصی و فعالیت‌های بشردوستانه توسط دولت فرانسه تأسیس گردید. این بنیاد نقش هدایت‌کننده و جهت‌دهنده بنیادهای خیریه و موقوفات را عهده‌دار است. این بنیاد عضو شبکه بنیادهای اروپایی برای همکاری نوآورانه^۲ است. اهداف این بنیاد شامل موارد زیر است:

– کمک به رشد بنیادها در فرانسه از طریق ایجاد فرم‌های حقوقی مناسب. بنیاد فرانسه از طریق مقامات ذی صلاح اداری و حقوقی و نمایندگان سیاسی به اعمال نفوذ (لابی‌گری) در بلندمدت می‌پردازد.

– اطمینان از آنکه نقش فعالیت‌های بشردوستانه غیردولتی و ارزش افزوده بنیادها شناخته شده است. این هدف در سال ۱۹۹۷ با تشکیل رصدخانه بنیاد فرانسه که نقش آن تحلیل و ارتقای آگاهی از وسعت و مکانیزم فعالیت‌های بشردوستانه بخش

1. Fondation de France

2. Network of European Foundations for Innovative Cooperation

- خصوصی در فرانسه و اروپا است، به عمل انجامید.
- اطمینان از امنیت کمک‌های مالی. برای نیل به این هدف بنیاد فرانسه در تشکیل کمیته منشور اخلاقی در سال ۱۹۸۹ نقش فعالی داشته است.
- افزایش حرفه‌ای‌گری و همکاری پویا بخش بشردوستانه. این نیاز منجر به تشکیل اتحادیه سازمان‌های جذب سرمایه یا سازمان بخشندگی فرانسه و پس از آن مرکز بنیادها و صندوق‌های فرانسه گردید.

۴-۳-۷-۱- فعالیت‌های بنیاد فرانسه

از جهت ساختاری بخشی از فعالیت‌های بنیاد به شکل طرح و برنامه مستقل است و بخشی دیگر در رابطه با بنیادهایی است که به عنوان زیرمجموعه این بنیاد، خود را تحت مدیریت این بنیاد قرار می‌دهند، زیرا در بسیاری از موارد واقفان و نیکوکاران ترجیح می‌دهند به جای آنکه خود را درگیر ضوابط پیچیده اداری و اجرایی بنیاد خویش نمایند، مستقیماً سازمان خیریه و یا موقوفه خویش را تحت مدیریت بنیاد قرار دهند.

موضوع اصلی در تأسیس یک بنیاد ایجاد یک ابزار مؤثر برای بنیان‌گذاران آن جهت عملی نمودن اهداف خیرخواهانه‌شان است. بنیاد فرانسه در حدود ۷۴۴ بنیاد را در فرانسه سرپرستی و حمایت می‌کند.

بنیاد فرانسه با ایجاد فرصت برای افراد یا شرکت‌ها به آنان کمک می‌کند تا با تشکیل یک بنیاد شخصی برای خود، در مسیر نیات بشردوستانه مورد علاقه خود گام بردارند. در سال ۲۰۱۰، تعداد ۶۸۲ بنیاد و صندوق با طیف وسیعی از اهداف و اقدامات زیر چتر حمایتی بنیاد فرانسه بودند.

به علاوه، این بنیاد از طریق متخصصان در زمینه‌های مدیریت دارایی، مسائل قانونی، مالی و اقتصادی به مراجعان خود مشاوره می‌دهد و دانش عمیق خود را درباره مسائل اجتماعی در اختیار آنان قرار می‌دهد. محدوده فعالیت بنیادهای تحت حمایت بنیاد فرانسه می‌تواند محلی، ملی و یا بین‌المللی باشد. از این طریق، بنیادها می‌توانند کمک‌های مالی خود را با امنیت و اطمینان در سراسر فرانسه یا حتی سراسر دنیا توزیع کنند. به علاوه این بنیاد از طریق شرکای خود در اروپا و آمریکا قادر به دریافت کمک از مراجعان خارجی است.

کارکرد بنیاد براساس پرهیز از گداپرووری بوده، و به جای «ماهی دادن» به گرسنگان، «ماهی گرفتن» را به آنان می‌آموزاند. در هر بخش طرح‌های چندساله دارد و این طرح‌ها با برپایی یک درس گروهی و جمع‌بندی به پایان می‌رسد و بنیاد طرحی جدید را آغاز می‌کند.

بنیاد پروژه‌ها را با دقت تمام در کمیته متخصصان بررسی و آن‌ها را اولویت‌بندی می‌کند. هفده کمیته مسئول اظهارنظر درباره پروژه‌های پیشنهادی و مسئول ارائه طرح‌های مناسب با اهداف بنیاد هستند. عمده‌ترین فعالیت‌های بنیاد در محورهای پنج‌گانه ذیل خلاصه می‌شود:

امداد و تعاون اجتماعی، بهداشت و سلامت همگانی، تحقیقات پزشکی و علمی، محیط‌زیست و امور فرهنگی.

بنیاد فرانسه هم‌چنین محلی برای برگزاری نشست‌ها، کارگاه‌های آموزشی و جلسات است. دوبار در سال بنیاد فرانسه درهای خود را بر روی بنیان‌گذاران بنیادها می‌گشاید تا آنان به معرفی سازمان خود، کارکنان و بخش‌های مختلف آن بپردازند. هر ساله شماری از نوع‌دوستانی که یک بنیاد جدید تأسیس نموده‌اند، برای انجام پروژه‌های بشردوستانه خود در بنیاد فرانسه آموزش می‌بینند.

۴-۳-۷-۲- محیط‌زیست

در پی بحران زیست‌محیطی ناشی از افزایش فعالیت‌های انسانی، بنیاد فرانسه مردم را به سبک زندگی سازگار با محیط تشویق می‌کند. این سازمان با یک رویکرد شهروند-محور، از تلاش‌های گروهی، تحقیقات علمی و پروژه‌های آموزشی در داخل و خارج از فرانسه حمایت می‌کند. فعالیت‌های عمده این نهاد در بخش محیط‌زیست به قرار ذیل است:

• خانه‌های سبز

به منظور توسعه فرایند ساخت خانه‌های مقرون به صرفه برای اقشار کم‌درآمد همراه با کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای، بنیاد فرانسه یک پروژه پایلوت برای بازسازی خانه‌های نامناسب به وسیله مصالح ساختمانی سبز را آغاز کرده است. به این دلیل که ساکنان این خانه‌ها به طور فعال در فرایند ساخت خانه‌های سبز نقش دارند، این اقدام

موجب تغییر عادات آنان می‌شود و در نتیجه مزایای این نوع بازسازی‌ها بلندمدت خواهد بود.

• آموزش‌های زیست‌محیطی

بنیاد فرانسه یک مرکز تحقیقاتی در بریتانی غربی به صورت باغ‌وحش و باغ گیاه‌شناسی برای تحقیق بر روی گونه‌های نادر گیاهی و جانوری ساخته است. این مرکز هم‌چنین مکانی برای پرورش و حفاظت از گونه‌های در خطر انقراض است. به علاوه این مرکز یک محیط آموزشی مناسب برای کودکان، نوجوانان و بزرگسالان است که با استفاده از روش‌های جذاب و نوآورانه به آنان در درک بهتر و احترام به تنوع زیستی کمک می‌نماید.

• محیط‌های ساحلی

مرز میان خشکی و دریا (خط ساحلی)، به لحاظ طبیعی یک ناحیه بسیار غنی است که ۸۰٪ تنوع زیستی دریایی را در خود جای داده است و از سوی دیگر ۸۰٪ جمعیت جهان در مناطق ساحلی زندگی می‌کنند. از آن رو که نواحی ساحلی مناطقی چند منظوره برای فعالیت‌های مختلف شامل گردشگری، ماهیگیری، قایقرانی و غیره هستند، این مناطق بسیار آسیب‌پذیرند. برای کمک به محافظت از این مناطق، این سازمان از پروژه‌های تحقیقات و اقداماتی که موجب تقویت مدیریت سواحل می‌شوند، حمایت می‌کند.

• زراعت خانوادگی

بنیاد فرانسه و کمیته فرانسوی اتحاد بین‌المللی^۱ به طور مشترک برای مبارزه با فقر در آفریقا از طریق ارتقای مالکیت‌های خرد (زمین‌های کوچک)^۲، همکاری می‌کنند. هدف از این برنامه، پشتیبانی از توسعه پایدار و زراعت خانوادگی در صحرای آفریقا از طریق تأمین اعتبار فعالیت‌های نوآورانه است.

برخی اقدامات برجسته بنیاد فرانسه در زمینه محیط‌زیست:

– گردهمایی‌های ساحلی^۳

1. French Committee for International Solidarity

2. Smallholding

3. Coastal Gatherings (Les Rencontres du Littoral)

برندگان فراخوان طرح‌های پیشنهادی "سواحل برای فردا"، چهار بار در سال دورهم جمع می‌شوند تا میزان پیشرفت ۳۷ پروژه تحقیقاتی حمایت شده توسط بنیاد فرانسه را ارائه و توضیح دهند. در سال ۲۰۱۳ یک میزگرد برای تصمیم‌گیری درباره چگونگی اجرای بهترین فراخوان در سال آینده، برگزار شد. شرکت‌کنندگان در این جلسه از کیفیت بالایی تبادل نظرات در رشته‌های علمی مختلف اعلام رضایت کردند.

• اکوسیستم، کشاورزی، غذا

این موضوع جدید در سال ۲۰۱۳ با همکاری مشترک بنیاد دنیل و نینا کاراسو^۱ توسط بنیاد فرانسه آغاز گردید. هدف از این برنامه حمایت از پروژه‌های تحقیقاتی بر روی سیستم‌های نوآورانه تولید کشاورزی همراه با حفظ اکوسیستم و کیفیت مواد غذایی است. از ۷۵ درخواست حمایت مالی بررسی شده، ۱۹ پروژه مورد حمایت مالی قرار گرفتند که مبلغ کلی اعتبار اختصاص داده شده به این پروژه‌ها در حدود یک میلیون یورو است.

۴-۳-۷-۳- ارتقای نوع دوستی^۲

بنیاد فرانسه به تقویت و ارتقای بشردوستانه برای کمک به گسترش و حرفه‌ای‌تر شدن آن و افزایش پروژه‌های بین‌المللی این بخش، می‌پردازد. این بنیاد تلاش می‌کند تا فعالیت‌های بشردوستانه خیرین، در بهترین چارچوب قانونی و مالی انجام گیرد.

• ارتقای ادراک از بخشش بشردوستانه

به منظور ایجاد درک بهتر از محیطی که فعالیت‌های بشردوستانه در آن انجام می‌گیرد، بنیاد فرانسه یک رصدخانه^۳ برای تحلیل و ارتقای درک مفهوم و مکانیزم‌های فعالیت‌های بشردوستانه خصوصی، تأسیس کرده است. این رصدخانه نظرسنجی‌هایی درباره عادات بخشندگی فرانسوی‌ها منتشر می‌نماید و به دنبال انواع تحقیق درباره بخشندگی و پشتیبانی است.

1. Daniel and Nina Carasso Foundation

2. Promoting philanthropy

3. Observatory

• ارتقای اتحاد و گفتگو

بنیاد فرانسه با دیگر نهادهای تخصصی از قبیل نهادهای ذیل همکاری می نماید:

– کمیته منشور اخلاقی^۱

– مرکز بنیادهای اروپا^۲

– سازمان بخشش فرانسه^۳

• بخشش یک چهره انسانی به بخشش بشردوستانه

فعالیت بشردوستانه در فرانسه یک پدیده نسبتاً ناشناخته است که غالباً با تردید با آن برخورد می شود. به منظور کمک به درک عمومی از اشکال مختلف پروژه های بشردوستانه امروزی، در سال ۲۰۱۳ بنیاد فرانسه هر ماه یک مقاله در روزنامه لوموند^۴ با عنوان "تصویر یک نوع دوست"^۵ منتشر می کند.

به منظور ترویج نوع دوستی، بنیاد فرانسه فرصت های متعددی برای نوع دوستان فراهم می آورد تا در رسانه ها و رویدادهای مختلف درباره تجربیات خود سخنرانی کنند.

۴-۳-۷-۴- کمک به آسیب پذیران

بیماری، معلولیت، مشکلات اقتصادی، کهنسالی و بیکاری موجب تضعیف افرادی می شود که با این مسائل درگیر هستند. بنیاد فرانسه به این گونه افراد از طریق برآورده نمودن نیازهای اولیه آنان مانند شغل، مسکن و سلامت، کمک می نماید و تلاش می کند تا آنان به صورت عضو فعالی در جامعه باقی بمانند.

بنیاد فرانسه با کمک سازمان های غیردولتی محلی که به خوبی از مسائل مناطق بحران زده آگاه هستند، از برنامه های بازسازی، حمایت های روحی و بهبود وضع اقتصادی، پشتیبانی می کند.

۴-۳-۷-۵- توسعه علم و دانش

در دورانی که جوانان با تصویر مبهمی از اشتغال مواجه هستند و پیشرفت تحقیقات

1. le comité de la Charte du don en confiance

2. The European Foundation Centre(EFC)

3. France générosités

4. Le Monde

5. portrait of a philanthropist

علمی امری حیاتی برای بشریت به شمار می‌رود و هم‌چنین فرهنگ به تقویت یک هویت جمعی نیازمند است، بنیاد فرانسه به ارتقای فرهنگ، آموزش و پرورش و تحقیقات علمی و پزشکی کمک می‌نماید.

• آموزش

هرساله ۱۵۰،۰۰۰ نوجوان مدرسه را ترک می‌کنند بدون آن‌که ابزار لازم برای ساخت آینده خود را داشته باشند. بنیاد فرانسه از طریق برنامه مبارزه با ترک تحصیل و با حمایت مالی از روش‌های آموزش نوآورانه، برای کاهش این آمار تلاش می‌کند. از طرف دیگر، ۸۰ بنیاد تحت پوشش بنیاد فرانسه به دانش‌آموزان کم‌درآمد کمک هزینه تحصیلی اعطا می‌کنند. بنیاد فرانسه از سال ۲۰۱۰ به همراه وزارت آموزش فرانسه، از رویکردهای جدید آموزشی حمایت کرده است. در مدت چهار سال، ۲۱۵ پروژه شناسایی و مورد حمایت مالی قرار گرفتند و ۱۱،۰۰۰ دانش‌آموز دبیرستانی به مدرسه بازگشتند.

• تحقیقات پزشکی

بنیاد فرانسه در کنار کار با معلولان، مشتاقانه به توسعه تحقیقات پاتولوژی (دردشناسی) کمک می‌نماید. درصد زیادی از کمک‌های مالی در بخش پزشکی به حمایت از تحقیقات پیشرفته و آموزش محققان جدید در زمینه سرطان، بیماری‌های قلبی-عروقی، بیماری‌های چشمی و ایدز اختصاص داده می‌شود.

• تحقیقات محیط زیستی

از آن رو که انسان برای بقا به منابع طبیعی نیازمند است، فهم اثرات استفاده از این منابع بر محیط زیست و چگونگی مدیریت اکوسیستم به منظور تضمین تجدیدپذیری آن، ضروری است. بنیاد فرانسه تحقیقات محیط زیستی را در سه حوزه دنبال می‌کند: نواحی ساحلی، کشاورزی و غذا، و جنگلداری [۲۹].

۴-۳-۷-۶- اهداف و مأموریت‌های کمیته

کمیته منشور اخلاقی یک انجمن فرانسوی کاملاً مستقل از دولت بر اساس قانون معروف سال ۱۹۰۱ درباره سازمان‌های غیرانتفاعی است. این کمیته با اختصاص یک اعتبارنامه فضای بخشش و نیکوکاری را قابل اعتماد می‌سازد. انجمن‌ها و بنیادهای

عضو این کمیته می‌توانند از لوگوی این کمیته برای جذب کمک‌های مردمی استفاده کنند. این کمیته به عموم مردم این امکان را می‌دهد تا از فعالیت‌ها، عملکرد، مدیریت صحیح و استفاده مؤثر و کارآمد از منابع مالی در انجمن‌ها و بنیادهای عضو کمیته به صورت دائمی مطلع شوند. در نتیجه هر فرد بخشنده می‌تواند از چگونگی مصرف کمک مالی خود آگاه باشد. این کمیته با انتشار بولتن‌های خبری در جهت کسب اعتماد عمومی تلاش می‌کند. در وب‌سایت این کمیته و اعضای آن تأییدیه دریافت کمک‌ها و هدایای مردمی قابل دسترس است.

۴-۳-۷-۷- شرایط عضویت در کمیته

- انجمن‌ها و بنیادها برای عضویت در این کمیته باید شرایط زیر را داشته باشند:
- غیرانتفاعی و فرانسوی باشند
- در جهت منافع عمومی فعالیت کنند و با اهداف کمیته و منشور آن مطابقت داشته باشند
- در سطح ملی حداقل ۲ سال فعالیت کرده باشند
- سالانه حداقل ۵۰۰,۰۰۰ یورو از منابع غیردولتی کمک مالی جمع‌آوری کنند
- ارسال یک تقاضانامه به وسیله ارتباط رسمی با کمیته
- پذیرش یک حسابرسی از فعالیت‌های آن سازمان پیش از تأیید
- در جلسه عمومی کمیته به وسیله رأی‌گیری تأیید شوند
- سازمان‌ها و انجمن‌هایی که دارای شرایط زیر باشند مورد پذیرش کمیته قرار نخواهند گرفت:

- دارای منافع خاص باشند (وابسته به یک بخش اقتصادی خاص یا شرکت و...)
- سازمان‌هایی که مأموریت آن‌ها مذهبی، سیاسی یا تجاری باشد
- سازمان‌هایی که بودجه آن‌ها به طور کامل از طریق دولت تأمین می‌گردد

۴-۳-۷-۸- محدودیت عضویت و اثر آن بر خودگردانی و استقلال کمیته

همانطور که قبلاً ذکر شد، کمیته اعضای خود را تنها با رأی‌گیری در یک جلسه عمومی انتخاب می‌کند و این محدودیت و سخت‌گیری برای حفظ اعتبار کمیته ضروری

است زیرا ممکن است افراد یا سازمان‌هایی از لوگوی این کمیته به نفع اهداف خود سوءاستفاده کنند. از طرفی کمیته اجازه دریافت ارثیه و کمک به نام خود را ندارد. نقش کمیته منشور اخلاقی دریافت، مدیریت و توزیع هدایا و کمک‌ها نیست، بلکه منابع مالی مورد نیاز از طریق حق عضویت سالانه و فراخوان برای کمک مالی از اعضاء تأمین می‌شود.

ممکن است تصور شود که وابستگی مالی به اعضای کمیته موجب تضعیف استقلال آن‌ها در تصمیم‌گیری شود، اما قوانین اجرایی کمیته از هرگونه نفوذ اعضا در تصمیم‌گیری‌ها جلوگیری می‌کند. این کمیته نظارت و کنترل گسترده مسئولان مالیاتی را بر فعالیت‌های خود پذیرفته است.

۴-۳-۷-۹- حقوق و الزامات اعضای کمیته در قبال کمیته منشور اخلاقی

اعضای کمیته اعم از انجمن‌ها و بنیادها ملزم به رعایت ضوابط اخلاقی در موضوعات ذیل هستند:

- عملکرد قانونی و مدیریت بی طرف
- کیفیت ارتباطات و نحوه جذب سرمایه
- دقت در مدیریت کمک‌های مالی برای استفاده
- اختصاص کمک‌های مالی مطابق با مأموریت‌های از پیش تعیین شده
- شفافیت مالی شامل انتشار حساب سالانه تأیید شده توسط یک حسابرس مستقل [۱۱]

۴-۳-۸- سازمان بخشندگی فرانسه^۱

سازمان بخشندگی فرانسه در سال ۱۹۹۸ تحت عنوان اتحادیه ملی سازمان‌های منتفع از بخشش‌های عمومی^۲ با ابتکار اعضای کمیته منشور اخلاقی به منظور ایجاد یک سازمان برای اعمال نفوذ (لابی‌گری) و نمایندگی در مراجع عمومی، تأسیس گردید. در آغاز به کار این سازمان ۲۲ عضو داشت و اکنون ۸۵ عضو دارد.

1. France Bounties

2. UNOGEP(National Union of organizations using public donations)

۴-۳-۸-۱- مأموریت‌ها

- مأموریت سازمان بخشنندگی فرانسه توسعه بخشنندگی از طریق:
- نمایندگی این بخش در مراجع عمومی، رسانه‌ها و شرکای خصوصی در همکاری با دیگر اجزای انجمن‌ها
 - آگاه‌سازی و آموزش مخاطبان درباره جنبه‌های قانونی و مالیاتی جمع‌آوری کمک‌ها
 - مشاوره حقوقی به اعضا برای جذب سرمایه
 - افزایش مطالعات و خدمات جهت کاهش مخارج اعضاست.
- این سازمان هم‌چنین یک فضا برای بحث و تبادل نظر متخصصان شامل جلسات گروه‌های کاری است.

۴-۳-۹- انستیتو فرانسه^۱

- انستیتو فرانسه که در سال ۱۷۹۵ توسط دولت تأسیس گردید یک مؤسسه متشکل از پنج آکادمی فرانسوی به نام‌های زیر است:
- آکادمی فرانسه^۲ (مرتبط با زبان و ادبیات فرانسه)
 - آکادمی انسانیت^۳
 - آکادمی علوم^۴
 - آکادمی هنرهای زیبا^۵ که خود شامل سه آکادمی نقاشی و مجسمه‌سازی، موسیقی و معماری می‌باشد.
 - آکادمی علوم سیاسی و معنوی^۶

این مؤسسه که در پاریس قرار دارد در حدود ۱۰۰۰ بنیاد به علاوه موزه‌ها و کاخ‌ها را مدیریت می‌کند و هم‌چنین مسئولیت اعطای جوایز و کمک‌های مالی دولتی را بر عهده دارد. در سال ۱۸۸۲ انجمن سلطنتی کانادا با الهام از الگوی انستیتو فرانسه شکل گرفت.

1. Institut de France

2. Académie française(French Academy, concerning the French language) – initiated 1635, suppressed 1793, restored 1803 as a division of the institute.

3. Académie des inscriptions et belles-lettres(Academy of Humanities) – initiated 1663.

4. Académie des sciences(Academy of Sciences) – initiated 1666

5. Académie des beaux-arts(Academy of Fine Arts) – created 1816

6. Académie des sciences morales et politiques(Academy of Moral and Political Sciences) – initiated 1795, suppressed 1803, reestablished 1832.

مأموریت‌های این مؤسسه شامل موارد زیر است:

- "مجلس نخبگان"^۱: این مؤسسه با هدف همکاری مشترک نخبگان علمی، ادبی و هنری در سراسر فرانسه به وجود آمد و نقش فعلی آن جمع‌آوری اکتشافات و ارتقای علم و هنر، ارائه تفکرات مستقل و مشورت با دولت است.
- حمایت مالی از تحقیقات، آثار ادبی و هنری و هر نوع پروژه انسان دوستانه از طریق هدایا و میراث (موقوفه‌های) دریافتی و بنیادهای زیر نظر مؤسسه.
- سرپرستی چندین موزه - بنیادها
- تصدی اموال یا درآمدهای بنیادهای مختلف به منظور اختصاص به پروژه‌های تحقیقات علمی یا اعطای کمک هزینه تحصیلی یا جوایز و... [۳۰]

۴-۳-۱۰- مرکز بنیادهای فرانسه^۲

این مرکز با هدف ارتقا و توسعه بنیادها در فرانسه و افزایش حضور آن‌ها در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی در سال ۲۰۰۲ آغاز به کار نمود و اکنون ۲۵۰ بنیاد فرانسوی را دور یکدیگر جمع نموده است. این مرکز امکان تعامل بنیادها و صندوق‌های موقوفه را فراهم می‌آورد تا آنان بتوانند از تجربیات یکدیگر بیاموزند، برای دغدغه‌های مشترک چاره‌اندیشی کنند و به سطح خوبی در جذب سرمایه، حسابرسی، نوآوری، مدیریت، منابع انسانی، ارتباطات، سیاست‌های سرمایه‌گذاری، مسئولیت‌پذیری و... دست یابند.

عمده فعالیت‌های این مرکز را می‌توان در موارد زیر خلاصه نمود:

- منبع مستندسازی برای بنیادها
- شبکه‌سازی به منظور ارتقا و تسهیل همکاری میان بنیادها
- تقویت فضای قانونی و اقتصادی
- ارائه خدمات به افراد علاقه‌مند به تشکیل یک بنیاد جدید
- ایجاد یک کانال ارتباطی میان بنیادها برای تبادل تجربیات
- تشکیل شبکه‌ای از متخصصان برای ارائه خدمات به تمام بنیادها از طریق تبادل

1. parliament of wise men

2. Centre Français des Fonds et Fondations

تجربیات در جلسات، کنفرانس‌ها، کارگاه‌ها و غیره
موضوعات کاری این مرکز به قرار زیر است:

– تحقیقات و دانشگاه‌ها

– سلامت و مراقبت اجتماعی

– بنیادهای خانوادگی

– بنیادهای حامی (Umbrella)

– بنیادهای اجتماعی

– معلولیت

– فرهنگ

– مدیریت سرمایه

– روند حسابرسی

– توسعه پایدار

۴-۳-۱- چشم‌انداز و مأموریت‌های مرکز

این مرکز در نظر دارد تمامی بنیادها و صندوق‌های موجود در فرانسه را با خود همراه نماید. مأموریت این مرکز کمک به رشد و پویایی بخشش بشردوستانه در فرانسه است و قصد دارد به سخنگوی بنیادها و صندوق‌های فرانسه با مسئولان دولتی و در مجامع عمومی و حتی در سطح بین‌المللی تبدیل شود [۱۲].

۴-۳-۱۱- سایت آبروو^۱

این سایت در واقع یک رصدخانه برای اقدامات خیرخواهانه و داوطلبانه است که با هدف ارتقا و گسترش کار داوطلبانه توسط انجمن کو تراوو^۲ و شبکه‌ای از بازیگران در زمینه کارهای داوطلبانه تشکیل شده است. شناسایی اقدامات داوطلبانه برای افراد علاقه‌مند با مشکلات زیادی مواجه است. جمع‌آوری اطلاعات و تجربیات در این زمینه برای آشنایی با تنوع بازیگران، اقدامات و ظرفیت آن‌ها بسیار مفید است. این

1. Observo

2. Cotravaux

- رصدخانه همه ساله برای جمع‌آوری اطلاعات درباره فعالیت‌های داوطلبانه از طریق فرم‌های آنلاین کمپینی تشکیل می‌دهد [۱۳].
- مأموریت‌های این رصدخانه به شرح ذیل است:
- شناسایی اقدامات داوطلبانه جمعی
 - ایجاد امکان سرمایه‌گذاری و تبادل تجربیات میان شرکای مختلف
 - هدایت یا کمک اطلاعاتی به مطالعات
 - ارتقای تعهدات نسبت به اقدامات عام‌المنفعه
 - تغذیه فکری مسئولان و سیاست‌گذاران امور جوانان و برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای
- یکی از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات آماری توسط این رصدخانه پرسشنامه است. این پرسشنامه‌ها شامل موضوعات زیر هستند:
- انواع اقدامات سازماندهی شده
 - سازمان دهنده، میزبان و ساختار اشتراک
 - چارچوب‌ها و برنامه‌های مورد استفاده
 - شرکت‌کنندگان از فرانسه و خارج فرانسه
 - حامیان

The screenshot displays the Observo website interface. At the top, the logo 'Observo' is prominent, followed by the text 'OBSERVATOIRE DES ACTIONS COLLECTIVES, BENEVOLES ET VOLONTAIRES'. The main content area is divided into several sections: 'OBSERVATOIRE' with sub-sections 'Who are we?' and 'The observation and tools'; 'News' featuring a statistical report on voluntary work in 2014 and a world map with a legend; 'RECENT PRODUCTIONS' listing reports on volunteer projects; 'RESOURCES' with a link to resources; and 'NEED INFORMATION?' with a link to data requests. The website uses a green and white color scheme.

شکل ۴-۲) سایت آبروو

۴-۳-۱۲- فرانس بنیوولا^۱

این سازمان به عنوان یک سازمان خدمات عمومی برای توسعه کارهای خیرخواهانه اجتماعی در فرانسه فعالیت می‌کند و دارای ۸۰ شعبه محلی و ۲۵۰ مرکز اجتماعی برای خیرین و داوطلبان است. اهداف این سازمان به قرار ذیل است:

- ارتقای انجمن‌های داوطلبانه که فعالیت عام‌المنفعه دارند
- دوره‌م آوردن افراد علاقه‌مند و سازمان‌های بسیج‌کننده داوطلبان
- حمایت از انجمن‌ها برای تقویت شناسایی و قدردانی از داوطلبان

در سایت این سازمان امکان جستجوی فعالیت‌های داوطلبانه برحسب نوع مأموریت و زمینه فعالیت وجود دارد [۱۴].

شکل ۴-۳ (۳-۴) سایت فرانس بنیوولا

۴-۳-۱۳- خیریه دوستان بنیاد فرانسه^۲

این خیریه یک خیریه عمومی در آمریکا است که هدف آن حمایت از بزرگترین خیریه گرت- میکینگ فرانسه یعنی بنیاد فرانسه و بسیاری از سازمان‌های تحت پوشش آن است. این خیریه به اشخاص، شرکت‌ها و بنیادهای آمریکایی کمک می‌کند تا به خیریه‌های فرانسوی فعال در خدمات اجتماعی، آموزش، سلامت و تحقیقات پزشکی،

1. France Bénévolat

2. Friends of Fondation de France, Inc.(FFDF)

فرهنگ، علم و محیط زیست کمک نمایند. اغلب خیریه‌های تحت پوشش این مؤسسه در فرانسه هستند اما گاهی به حمایت از خیریه‌های دیگر در سراسر جهان از طریق پیوندهای خود با بنیاد فرانسه می‌پردازند [۱۵].

۴-۳-۱۴- انجمن ASSO1901

انجمن ASSO1901 یک نمونه پایلوت ایجاد نموده است که به آزمایش تجربیات و ویژگی‌های مختلف یک پایگاه داده برای انجمن‌ها می‌پردازد. در حال حاضر این پایگاه داده دارای اطلاعات بیش از ۱,۲۳۰,۰۰۰ انجمن در فرانسه است که از نظر مکانی و از نظر نوع فعالیت دسته‌بندی شده‌اند. این پایگاه به طور مرتب به روزرسانی می‌شود و اطلاعات انجمن‌های تازه تأسیس شده و تغییرات ایجاد شده در انجمن‌های قبلی را بارگذاری می‌نماید. این انجمن هم‌چنین برخی خدمات رایگان از قبیل تبلیغات، خبرنامه، اعلامیه رویدادهای مهم انجمن‌ها، ارائه می‌دهد. این انجمن هم‌چنین به ارائه پیشنهادهایی می‌پردازد که موجب برجسته شدن قابلیت انجمن‌ها می‌شود [۱۶].

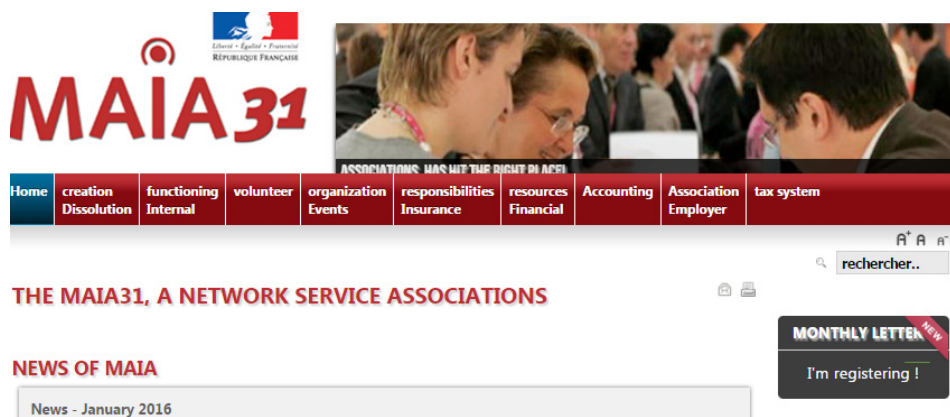
The image shows two screenshots of the ASSO1901 search engine interface. The left screenshot displays the search engine tab with various filters: 'Name of association' (text input), 'Department' (dropdown menu), 'Date of last update' (radio buttons with colored circles), and 'Field of Activity' (checkboxes for categories like 'social Actions', 'Citizenship / Solidarités', etc.). A 'Rechercher' button is at the bottom. The right screenshot shows the 'MAP' tab with a search bar for 'le nom de l'association' and a 'Rechercher' button. Below it is a 'QUICK SEARCH' section with a 'Choose a department:' dropdown and another 'Rechercher' button. At the bottom right is a map of France with numbered regions.

شکل ۴-۴) تصویر از امکانات جستجو در پایگاه داده انجمن‌های فرانسه

۴-۳-۱۵- سایت مایا^۱

مایا یک سیستم راهنمایی و اطلاع‌رسانی است که در سال ۲۰۰۰ توسط وزارت ورزش و جوانان در فرانسه راه‌اندازی شد. اطلاعات موجود در این سایت شامل نحوه ایجاد انجمن، ضوابط، جذب داوطلب، رویدادها، منابع مالی، حسابرسی، قوانین مالیاتی و... است. هدف این سیستم شفاف‌سازی و تسهیل روابط میان دولت و انجمن‌ها از طرق زیر است:

- کمک و راهنمایی به انجمن‌های تازه تأسیس از طریق سایت منابع آموزشی
- تسهیل دسترسی انجمن‌ها به اطلاعات ضروری
- آسان نمودن روند کمک‌رسانی انجمن‌ها
- ارتقای همکاری میان دولت و مسئولان محلی و میان وزارتخانه‌های دولتی [۱۷]

شکل ۴-۵) تصویری از امکانات و اطلاعات موجود در پایگاه مایا

۴-۳-۱۶- مرکز تحقیقات و مطالعات بشردوستانه^۲

این مرکز اولین مؤسسه فرانسوی است که از سال ۲۰۰۴ به مطالعه موضوعات بشردوستانه می‌پردازد. متخصصان این مرکز تمامی موضوعات مرتبط با بخشش بشردوستانه از جمله تبلیغات و ارتباطات انجمن‌ها و بنیادها، روندهای پیش‌بینی

1. MAIA
2. CerPhi

شده، نوآوری در جذب سرمایه و جامعه‌شناسی اتحاد و یکپارچگی را پوشش می‌دهند. در نتیجه این مطالعات، این مرکز همواره تصویری از رشد بشردوستی و تأثیر آن بر جامعه دارد.

مأموریت‌های این مرکز شامل موارد زیر است:

– مطالعه تأثیر نوع دوستی بر جامعه و چگونگی تغییر بخشش بشردوستانه در اثر رشد جامعه
– همراهی و هدایت مشتریان و شرکا در استراتژی‌های فروش و بازاریابی
تجربه و تخصص دوجانبه این مرکز در زمینه فعالیت بشردوستانه و توجه به پیشرفت‌های اجتماعی-اقتصادی آن را قادر به انجام مطالعات دقیق در موضوعات زیر نموده است:

– تأمین نیاز بنیادها و انجمن‌ها برای مطالعات بازاریابی

– حرفه‌ای نمودن تصویر برندها

– تثبیت موقعیت ارتباطی

– اندازه‌گیری اثرات ارتباطات

– جذب و حفظ کمک‌کنندگان

– افزایش آگاهی شهروندان و فعال نمودن داوطلبان در یک پروژه

– تشویق شرکت‌ها به همکاری و مشارکت

– کمک به ایجاد نوآوری در جذب سرمایه از طریق شناسایی نیازها و راه‌های نوآورانه

برای تأمین آن‌ها، امتحان پیشنهادهای جدید و شناسایی پتانسیل‌ها

در صورت درخواست دولت یا مسئولان محلی یا انجمن‌ها و بنیادها، این مرکز به

مطالعه روند رشد بخشش بشردوستانه می‌پردازد تا میزان پویا بودن و ارتباط آن را با

فاکتورهای مختلف اقتصادی و اجتماعی درک کند. این مطالعات و تحقیقات طیف

وسعی از موضوعات شامل موارد زیر را پوشش می‌دهد:

– کمک‌های فرانسوی‌ها و دریافت‌های انجمن‌ها

– نیازهای مردم نیازمند

– اشکال فعالیت‌های داوطلبانه و بشردوستانه

– مشارکت نسل‌های مختلف

– روابط میان انجمن‌ها و مخاطبان و شرکای آن‌ها [۱۸]

۴-۳-۱۷- انستیتو تحقیقات و اطلاعات فعالیت‌های داوطلبانه^۱

این مرکز یک مؤسسه خصوصی است که تمرکز آن بر دغدغه‌های عمومی در رابطه با کارهای خیرخواهانه و داوطلبانه و آموزش و تعلیم با هدف ارتقای این بخش است. این مؤسسه دارای برنامه‌های متعدد آموزشی در زمینه‌های فرهنگی، مدیریت فعالیت‌های داوطلبانه، آموزش دانش‌آموزان، مربیان مدارس، زنان داوطلب و غیره است. از دیگر خدمات این مؤسسه می‌توان به انتشار اخبار، سخنرانی در کنفرانس‌ها و همایش‌ها، انتشار مقالات و مطالعات در بخش غیرانتفاعی اشاره کرد [۱۹].

۴-۳-۱۸- رصدخانه بنیاد فرانسه

هدف از تشکیل این رصدخانه اطمینان از شناخته شدن بخش خیریه در اذهان عمومی، و حمایت از انجمن‌ها و فعالان نوپا در این بخش است. از سال ۱۹۹۷ رصدخانه بنیاد فرانسه به انتشار رایگان داده‌های مرتبط با بخش‌دگی و نودوستی می‌پردازد. مطالعات آماری، تحلیل‌های کیفی، جمع‌آوری اطلاعات، مطالعات موردی، متون قانونی مرتبط با بخش‌دگی، جزو فعالیت‌های این رصدخانه است. این رصدخانه حول سه محور شکل گرفته است: هدایای خاص (کمک نقدی، اختصاص زمان، اهدای کالا و...)، شرکت‌های حامی (اسپانسر) و بنیادها.

محققان، سازمان‌های جمع‌آوری‌کننده، روزنامه‌نگاران، شرکت‌ها یا اشخاص حامی، کمک‌کنندگان و سیاست‌مداران می‌توانند اطلاعات مورد نیاز خود را از این رصدخانه کسب نمایند [۲۰]

۴-۳-۱۹- رصدخانه^۲

این رصدخانه یک پروژه داوطلبانه در فرانسه است که توسط وزارت امور خارجه فرانسه و اعضای انجمن‌های داوطلبانه فرانسه حمایت می‌شود. مأموریت آن افزایش

1. Institute for Research and Information on Volunteering (IRIV)

2. Observatory

آگاهی درباره روش‌های مختلف فعالیت شهروندان فرانسه در اتحاد بین‌المللی است. این رصدخانه قصد دارد تا به یک مرجع برای بررسی و تحلیل و در نتیجه یک ابزار تصمیم‌گیری برای مدیریت و توسعه سیاست‌های عمومی در این بخش، تبدیل گردد. حوزه فعالیت‌های این رصدخانه در زمینه‌های زیر است:

– شناسایی، ارزیابی و ارزش‌گذاری سازمان‌های فعال در این بخش
– توسعه یک سیستم اطلاع‌رسانی درباره فعالیت‌های داوطلبانه بین‌المللی، تعهدات اتحاد-محور و انجام تحقیقات

– سازمان‌دهی، جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، تحلیل داده و به اشتراک‌گذاری تحلیل‌ها
رصدخانه از طریق جمع‌آوری، تحلیل و ارزش‌گذاری، به پویاتر شدن این بخش و ارائه اطلاعات لازم درباره فعالیت هر یک از شرکا، مجموعه‌ای از متخصصان و متدهای مرتبط با کار داوطلبانه، نتایج تحقیقات و گسترش نوآوری‌ها، کمک می‌کند [۲۱].

۴-۳-۲۰- آژانس توسعه فرانسه^۱

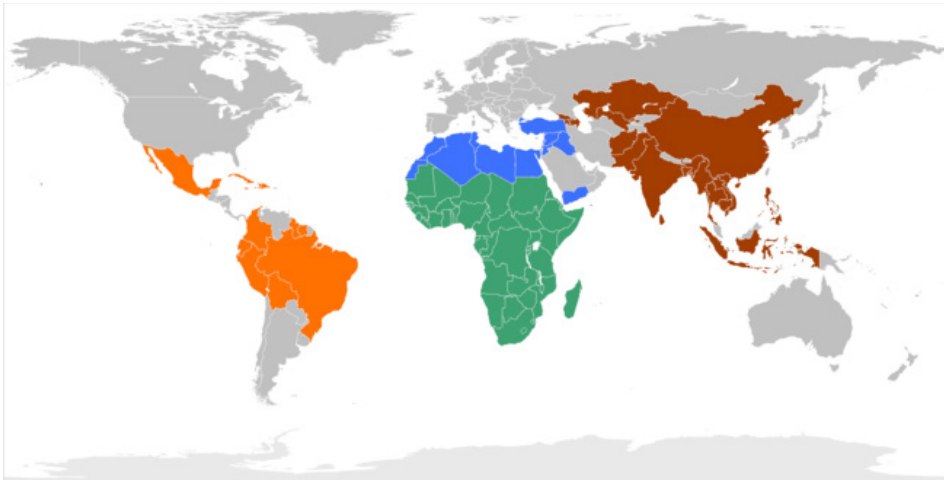
آژانس توسعه فرانسه یک موسسه مالی دولتی است که به اجرای سیاست‌های تعریف شده توسط دولت فرانسه می‌پردازد.

مأموریت این آژانس مبارزه با فقر و تقویت همکاری برای توسعه است. این آژانس به رشد اجتماعی و اقتصادی در خارج از مرزهای فرانسه کمک می‌کند و مسئولیت حمایت و تأمین مالی پروژه‌ها، برنامه‌ها، مطالعات و کمک‌رسانی به کشورهای در حال توسعه را بر عهده دارد.

این آژانس در آفریقا، آسیا، خاورمیانه، آمریکای لاتین و حوزه دریای کارائیب و مستعمرات فرانسه برای بهبود شرایط زندگی و رشد اقتصادی فعالیت می‌نماید.

هیئت مدیره این آژانس از یک رئیس و ۱۶ عضو تشکیل شده است که ۶ عضو از آن‌ها توسط دولت و به نمایندگی از وزرات‌های مختلف شامل وزرات امور خارجه، وزرات اقتصاد، دارایی و صنعت، وزرات کشور و وزرات سرزمین‌های مستعمره فرانسه، منصوب می‌شوند.

1. Agence Française de Développement (AFD)

شکل ۴-۶) قلمرو کشورهای تحت پوشش کمک‌های آژانس توسعه فرانسه در سال ۲۰۱۵
بنابراین آژانس توسعه فرانسه یک نهاد دولتی ارائه دهنده خدمات در زمینه کمک‌های بشردوستانه بین‌المللی محسوب می‌شود.

۴-۳-۲۱- بنیاد نیکولاس هالوت

بنیاد نیکولاس هالوت برای انسان و طبیعت، یک بنیاد عام‌المنفعه فرانسوی است که در سال ۱۹۹۰ توسط نیکولاس هالوت تأسیس شد. این بنیاد با هدف فراهم آوردن و شتاب بخشیدن به تغییرات در رفتارهای فردی و جمعی و حمایت از فعالیت‌های زیست‌محیطی در فرانسه و خارج از آن به منظور حفاظت از میراث طبیعی و توزیع عادلانه آن، آغاز به کار نمود. این بنیاد به اطلاعات جامع علمی و بی‌طرف وابسته است و میان دانش و اقدامات ارتباط برقرار می‌کند و به افزایش آگاهی درباره وابستگی متقابل انسان و تمام‌گونه‌های زیستی می‌پردازد. به علاوه، این بنیاد در مناظره‌های عمومی شرکت می‌کند و با ارائه پیشنهادها و راه‌حل‌ها با بازیگران فعال در این حوزه همراهی می‌نماید. این بنیاد موفق به جلب اعتماد کمیته منشور اخلاقی گشته و عضوی از آن است [۲۲].

اقدامات برجسته این بنیاد به قرار ذیل است:

– ایجاد کمپین "دریای پاک" به منظور افزایش آگاهی عمومی برای حفاظت از دریا

- افتتاح مدرسه نیکولاس هالوت به همراه بنیاد فرانسه در پارک برافر^۱ برای گردش علمی، کارآموزی و پذیرایی آموزشی در تعطیلات
- ایجاد کمپین "چالش برای زمین" با هدف تشویق فردی و جمعی برای سازگاری با طبیعت به منظور کاهش صدمات زیست محیطی
- ایجاد شبکه‌ای از انجمن‌های شریک
- ایجاد پایگاهی برای فعالیت‌های داوطلبانه طبیعت-محور
- ایجاد کمپین "توقف یارانه برای آلودگی"
- ایجاد چالش در میان نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۰۷ درباره اقدامات زیست محیطی
- تأسیس یک اتاق فکر به همراه وبسایت در سال ۲۰۱۳

FONDATION NICOLAS HULOT POUR LA NATURE ET L'HOMME

THE FOUNDATION THINK TRANSITION SKIP TO ACTION RELAY SOLUTIONS

MAK DONA

#biodiversite
To read: The territorial policies of the # Water and biodiversity scrutinized in five departments #nitrates <https://t.co/n6lgEovUPY>
ref. environment

#Osons
Production global wind power exceeded nuclear power for the first time <https://t.co/XTdVhqNAET> #osons
Hulot Foundation

#agriculture
The research #GRET an e-#VSI volunteer for a mission to #Vietnam #agriculture <https://t.co/w1XZYAXJtg>
France Volunteers

You also participate in the Echo solutions
relaying the countryside to attend!
REGISTER

SEE ALL THE ECHOES

THEY ARE THE FOUNDATION

> Discover the scientific council

> Discover ambassadors

> Become a business partner

شکل ۴-۷) تصویری از سایت بنیاد نیکولاس هالوت

1. Branféré park

۴-۳-۲۲- بنیاد تحقیقات پزشکی

این بنیاد که مهم‌ترین بازیگر خیریه در حوزه تحقیقات سلامت عمومی در فرانسه به شمار می‌رود، در سال ۱۹۴۷ توسط جمعی از پزشکان و محققان تأسیس گردید. عمده فعالیت‌های این بنیاد در زمینه اعطای کمک مالی به تحقیقات پزشکی بر روی تمام انواع بیماری‌ها و اطلاع‌رسانی عمومی درباره موضوعات و پیشرفت‌های تحقیقاتی است. این بنیاد هم‌چنین به عنوان یک بنیاد حامی (آمبرلا) ۱۶ بنیاد وابسته را زیر چتر خود دارد [۲۳].

بنیاد تحقیقات پزشکی به عنوان یک بنیاد مستقل و خصوصی هیچ‌گونه کمک دولتی دریافت نمی‌کند و هزینه‌های آن تنها از طریق بخشش خیرین در قالب‌های مختلف (تراست، بخشش ارثیه، کمک‌های منظم و...) تأمین می‌گردد. این بنیاد موفق به جلب اعتماد کمیته منشور اخلاقی گشته و عضوی از آن است.

این بنیاد از طریق وب‌سایت و مجله تحقیق و سلامت^۱ پلی میان محققان و مردم ایجاد نموده است تا عموم مردم را از پیشرفت‌ها در تحقیقات پزشکی آگاه سازد و به کمک‌کنندگان اجازه دهد تا از میزان سهم کمک‌های خود مطلع شوند.

افراد با پرداخت کمک مالی به این بنیاد می‌توانند تا ۶۵٪ از مالیات بر درآمد و تا ۷۵٪ از مالیات بر دارایی معاف گردند.

در فرانسه در سال ۲۰۱۴، ۳۸۵۰۰۰ مورد جدید به سرطان مبتلا شدند و ۱۴۹۵۰۰ نفر در اثر این بیماری مردند. به طور تقریبی از هر دو بیمار سرطانی در فرانسه یک نفر بهبود می‌یابد. فعالیت‌های تحقیقاتی این بنیاد در زمینه سرطان را به چهار دسته می‌توان تقسیم نمود:

- تقویت روش‌های تشخیص بیماری مانند روش‌های تصویربرداری
- شناخت مکانیزم مقاومت برخی تومورها و سلول‌های سرطانی و کشف روش‌های درمانی جدید
- توسعه درمان هدفمند^۲
- توسعه ایمن درمانی^۳

1. Research & Health
2. targeted therapies
3. immunotherapy

شکل ۴-۷) سایت بنیاد تحقیقات پزشکی

۴-۳-۲۳- انجمن اسلامی الغدير

انجمن اسلامی الغدير یک مرجع برای آموزش و پشتیبانی از زیارت مکان‌های مذهبی است. برای نمونه این انجمن به آموزش مناسک حج می‌پردازد. به علاوه این مرکز دارای برنامه‌های مذهبی هفتگی (سه‌شنبه شب‌ها مراسم دعای توسل، پنجشنبه شب‌ها مراسم دعای کمیل و در روزهای یکشنبه کلاس‌هایی برای آموزش قرآن به کودکان و نوجوانان) و مناسبتی برای اعیاد و عزاداری‌ها است. از دیگر فعالیت‌های این مرکز می‌توان به ثبت طلاق و ازدواج بر اساس قوانین لبنان، کمک به خانواده‌های متوفیان از طریق انجام مراسم غسل و تدفین و...، انتقال جسد به فرودگاه و انجام امور اداری، اشاره نمود.

این انجمن هم‌چنین دارای یک مدرسه برای آموزش زبان عربی و تعالیم اسلامی است. انجمن اسلامی الغدير به مسلمانان در پاسخگویی به سؤالات شرعی نیز کمک می‌نماید [۲۴].

۴-۳-۲۴- انجمن بین‌المللی معلولان

این سازمان غیردولتی در سال ۱۹۸۲ در لیون فرانسه توسط دو پزشک به منظور کمک به پناهندگان در تایلند و کامبوج تأسیس شد و امروزه حوزه فعالیت این مرکز در تمام دنیا

شکل ۴-۸) تصویری از سایت انجمن اسلامی الغدیر

گسترده شده و دارای شعبه در هفت کشور بلژیک، سوئیس، لوگزامبورگ، انگلستان، آلمان، کانادا و آمریکا است. این انجمن به انجام امور مختلف برای حمایت از معلولان از جمله توانبخشی، پیشگیری، دفاع از حقوق آن‌ها و غیره می‌پردازد. در سال ۱۹۹۲ این انجمن یکی از شش مؤسس کمپین بین‌المللی ممنوعیت مین‌گذاری زمین بود و به همین دلیل در سال ۱۹۹۷ به صورت مشترک موفق به دریافت جایزه صلح نوبل شد. در سال ۲۰۱۱ نیز این انجمن موفق به دریافت جایزه بنیاد بشردوستانه کونراد هیلتون^۱ به ارزش ۱/۵ میلیون دلار برای فعالیت‌های این انجمن در کمک‌رسانی به معلولانی گردید که در شرایط خاص همچون فقر، جنگ، بلایای طبیعی و غیره زندگی می‌کنند.

این انجمن تاکنون بیش از ۳۰۰ پروژه در ۶۰ کشور انجام داده است و دارای بیش از ۳۰۰۰ کارمند است. افراد می‌توانند از طریق پرداخت نقدی به صورت منظم یا اختصاص ارثیه و یا انجام کار داوطلبانه به این انجمن کمک نمایند. خدمات و فعالیت‌های آن به قرار ذیل است [۲۵]:

– توانبخشی: تجهیزات و توانبخشی اولین گام برای استقلال معلولان است. تجهیزات و روش‌های توانبخشی معلولان نیاز به حمایت طولانی‌مدت دارد زیرا باید با توجه به

1. the humanitarian foundation Conrad N. Hilton

پیشرفت‌های فیزیکی شخص معلول سازگار شود. این انجمن با همکاری نزدیک با مراکز درمانی محلی به آموزش روش‌های درمانی جدید به تکنسین‌های ارتوپدی می‌پردازد و از ایجاد مراکز ارتوپدی حمایت می‌کند. به عنوان نمونه، در سال ۲۰۱۰ یک کارگاه ارتوپد بین‌المللی در هائیتی برای کمک به کسانی راه‌اندازی شد که یکی از اعضای بدن خود را در زلزله از دست داده بودند.

– پیشگیری: این انجمن اقدامات متعددی برای پیشگیری از معلولیت از طریق آگاه‌سازی انجام می‌دهد. بسیاری از بیماری‌هایی نظیر دیابت، ایدز، صرع و... می‌توانند منجر به معلولیت گردند. مراقبت‌های پزشکی، واکسیناسیون، غربال‌گری و ایجاد کمپین‌های آگاهی بخشی افراد جامعه را قادر می‌سازد تا از خود محافظت نمایند و با تشخیص زودهنگام از ایجاد معلولیت جلوگیری کنند. این انجمن در کشورهای موزامبیا، کنیا و بروندي از نزدیک با انجمن‌ها، مؤسسات و پرسنل جهت واکسیناسیون و ارتقای آگاهی کار می‌کند.

– حمایت روانی: این انجمن از افرادی که به هر دلیل دارای مشکل روحی هستند (پناهندگان، جنگ‌زدگان، قربانیان و...) حمایت می‌کند و به مراکز نگه‌داری از این افراد در زمینه‌های مختلف کمک می‌کند.

– جلوگیری از تصادفات جاده‌ای: این انجمن از طریق کمپین‌های آگاهی بخشی برای کاهش تصادفات جاده‌ای تلاش می‌کند.

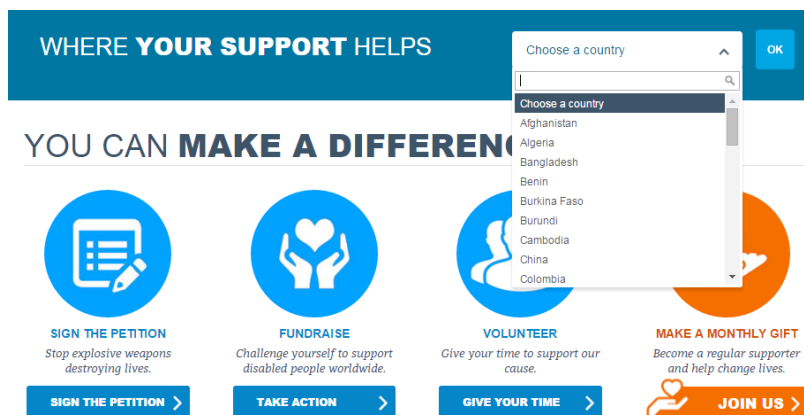
– مین زدایی: این انجمن اقدامات متعددی برای کاهش اثرات مین‌های جنگی و بمب‌های خوشه‌ای انجام داده است: برنامه‌های آموزشی برای جلوگیری از برخورد با مین، پاک‌سازی میدان‌های مین، جمع‌آوری اطلاعات در خصوص برخورد با مین، اندازه‌گیری اثرات اجتماعی - اقتصادی وجود مین از آن جمله‌اند.

– اقدامات اورژانسی: این انجمن دارای متخصصانی در حوزه مدیریت بحران است و در موارد بروز بلایای طبیعی یا درگیری‌های مسلحانه، به کمک آسیب‌دیدگان می‌شتابد.

– احیای حقوق معلولان

شکل ۴-۹) تصویری از سایت انجمن بین‌المللی معلولان

شکل ۴-۱۰) تصویری از سایت انجمن بین‌المللی معلولان [۲۶]

فصل پنجم |

قوانین و برنامه‌های توسعه وقف وامور خیریه در کشور فرانسه

۵- قوانین و برنامه‌های توسعه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه

۵-۱- مقدمه

در این فصل ابتدا قوانین حاکم بر ساختارهای قانونی سازمان‌های غیرانتفاعی فرانسه از جمله انجمن‌ها و بنیادها و قوانین مربوط به کمک‌های خیریه و امور مالی معرفی شده است. در ادامه برنامه استراتژیک پنج ساله دولت فرانسه در زمینه فعالیت‌های بشردوستانه شرح داده شده است.

۵-۲- قوانین

اولین قانون فرانسه در زمینه فعالیت‌های خیریه یا غیرانتفاعی در سال ۱۹۰۱ تحت عنوان قانون "انجمن‌ها" به تصویب رسید. این قانون امکان تأسیس یک انجمن یا سازمان غیرانتفاعی با نام "انجمن فرهنگی" متشکل از حداقل دو نفر یا بیشتر و قانون مکمل در سال ۱۹۰۵ امکان تأسیس یک کلیسا توسط حداقل دو نفر را فراهم نمود. در سال ۲۰۱۲، دیوان عدالت اداری فرانسه (یا همان شورای دولتی) تخفیف‌هایی در استانداردهای لازم جهت اداره یک انجمن ایجاد نمود و به انجمن‌ها آزادی عمل بیشتری برای مدیریت و فعالیت اعطا نمود.

قانون ۲۳ جولای ۱۹۸۷ با عنوان قانون "توسعه بشردوستی" که در سال ۱۹۹۰ اصلاح گردید، ساختار حقوقی بنیادها را به وجود آورد.

قانون شماره ۴۵۰-۲۰۰۶ فرانسه در خصوص تحقیقات علمی، زمینه را برای تشکیل

بنیادهای همکاری های علمی به منظور ایجاد مراکز تحقیقاتی و تحصیلات تکمیلی فراهم نمود. هم چنین قانون شماره ۱۱۹۹-۲۰۰۷ درباره حقوق و مسئولیت های دانشگاه ها، بنیادهای مشارکتی و بنیادهای دانشگاهی را تعریف نمود.

قانون شماره ۷۷۶-۲۰۰۸ با عنوان "نوسازی اقتصادی" صندوق های موقوفه را ایجاد نمود. صندوق های موقوفه برخلاف بنیادهای متداول اجازه یافتند تا آزادانه بدون سرپرستی هیچ نهاد دولتی فعالیت کنند.

قانون شماره ۸۷۹-۲۰۰۹ در خصوص اصطلاحات بیمارستان ها، عنوان قانونی بنیادهای بیمارستانی که نقش تسهیل گر را میان بیمارستان ها و صنعت دارا هستند به منظور پیشرفت پروژه های تحقیقاتی به وجود آورد.

علاوه بر این قوانین، ضوابط و مقررات مربوط به بخشش ها و کمک های مالی و اموال سازمان های غیرانتفاعی در ذیل قوانین مالیاتی فرانسه آورده شده است. این قوانین میزان معافیت و اعتبارات مالیاتی که به بخشندگان و سازمان های غیرانتفاعی تعلق می گیرد و شرایط واگذاری این امتیازات را مشخص می کند که توضیحات مربوط به آن در فصل دوم بیان گردید.

۵-۳- برنامه استراتژیک فرانسه در حوزه کمک های بشردوستانه

در یک دهه اخیر، فعالیت های بشردوستانه به یکی از ابعاد فعالیت های دیپلماتیک فرانسه تبدیل شده است. فعالیت های بشردوستانه فرانسه در واقع بخشی از چارچوب جامع کمک به توسعه در سطح بین المللی است. اقدامات فرانسه در حوزه بشردوستانه به شدت با سیاست های این کشور در قبال کشورهای ضعیف و آسیب پذیر، امنیت غذایی و استراتژی های همکاری و توسعه گره خورده است.

فعالیت های بشردوستانه دولت فرانسه بر سه حوزه ذیل تمرکز دارد:

- تأمین نیازهای بشردر سراسر جهان با تمرکز بر کشورهایی که درگیر شرایط بحرانی هستند.
- تبدیل فعالیت های بشردوستانه به بخشی از یک چارچوب جامع که استراتژی های توسعه با هدف ظرفیت سازی منطقه ای را با اقدامات پیش گیرانه پیوند دهد.
- ارزیابی دوره ای تصمیمات اتخاذ شده از طریق تبادل نظر میان مقامات دولتی و

نمایندگان جامعه مدنی به گونه‌ای که در این ارزیابی‌ها علاوه بر بررسی نحوه اجرای تصمیمات گذشته، تحولات قانونی نیز به منظور پیش‌بینی نیازهای پیش‌رو رصد می‌شود.

آخرین برنامه استراتژیک کمک‌های بشردوستانه فرانسه به طور مشترک توسط نمایندگان بخش سوم و وزارت امور خارجه فرانسه برای دوره ۵ ساله از ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷ تنظیم شده است که در ادامه اهداف این برنامه شرح داده خواهد شد [۳۱].

۵-۳-۱- قلمرو فعالیت‌های بشردوستانه فرانسه

بخش عمده کمک‌های بشردوستانه فرانسه (حدود ۵۰٪) صرف کمک به قاره آفریقا می‌شود و باقی مانده کمک‌ها اغلب در میان کشورهای شرق آسیا که معمولاً در معرض بلایای طبیعی قرار دارند و کشورهای خاورمیانه که با بحران‌های سیاسی و امنیتی مواجه هستند، توزیع می‌گردد.

۵-۳-۲- اهداف کوتاه مدت و میان مدت بشردوستانه فرانسه

دولت فرانسه علاوه بر وضع قوانین و استراتژی‌های کلیدی در حوزه سیاست‌های بشردوستانه، اهداف کوتاه مدت و میان مدتی را تنظیم نموده است که برخی از آن‌ها نیازمند اقدامات داخلی و برخی دیگر نیازمند اقدامات خارجی یا بین‌المللی هستند.

۵-۳-۲-۱- اقدامات داخلی: بازده اداری و مالی

اختصاص بخش قابل توجهی از کمک‌های بشردوستانه اضطراری به پیشگیری از فجایع و ایجاد آمادگی در هنگام بلایا از جمله اهداف این برنامه است. در این چارچوب از پروژه‌هایی که براساس اولویت‌های جغرافیایی در قالب برنامه‌ریزی‌های چندساله سازمان‌دهی می‌شوند، حمایت می‌شود. مقداری بودجه ویژه تأمین امنیت تیم اجرایی پروژه‌های بشردوستانه در مناطق حساس از سوی وزارت امور خارجه فرانسه اختصاص داده شده است.

از دیگر اهداف این برنامه ارتقاء کیفیت کمک‌رسانی از طریق آموزش پرسنل، سرمایه‌گذاری برای انجام تمرینات و ارزیابی اقدامات و تحقیقات بوده است. در این

راستا وزارت امور خارجه فرانسه مشارکتی میان جامعه آکادمیک و اتاق فکرهای فرانسه تشکیل داده است که به طور مرتب جلسات هم اندیشی برگزار نمایند. آخرین هدف این برنامه تقویت پیوند میان فعالیت‌های بشردوستانه اضطراری و اقدامات توسعه‌ای است.

۵-۳-۲- اقدامات داخلی: ایجاد مشارکت در سطوح ملی و بین‌المللی

در راستای ایجاد مشارکت در سطوح ملی و بین‌المللی، جلسات منظمی بر مبنای مدل کنفرانس ملی نوع دوستی میان کنشگران اصلی بخش بشردوستی فرانسه و کنشگران بین‌المللی به منظور بحث و تبادل نظر در خصوص چالش‌ها، روش‌ها و اولویت‌های فعالیت‌های بشردوستانه تنظیم شده است.

به علاوه، یک گروه گفت‌وگو در خصوص موضوعات بشردوستانه متشکل از وزارت امور خارجه، سازمان‌های غیردولتی، خبرنگاران، محققان و نمایندگان مسئولان محلی علاقه‌مند به انجام فعالیت‌های بشردوستانه، تشکیل شده است. تحلیل‌ها و پیشنهادات این گروه در وزارت امور خارجه ثبت می‌شود و به عنوان خوراک برای کنفرانس‌های دوره‌ای بشردوستانه مورد استفاده قرار می‌گیرد. یکی از اولین دغدغه‌های این گروه ارتقاء ارتباطات عمومی و رسانه‌ای در زمینه کمک‌های بشردوستانه بوده است. از دیگر اهداف برنامه ۵ ساله مذکور ایجاد یک پایگاه داده از متخصصان فرانسوی و بین‌المللی بوده است. حوزه‌های ویژه‌ای که برای قرارگیری در این پایگاه داده دارای صلاحیت شناخته شده‌اند شامل آب، امنیت غذایی، علوم کشاورزی، اقلیم، زلزله شناسی، سلامت، معماری، امنیت، حقوق، تحلیل و میانجی‌گری در میان اختلافات و درگیری‌ها می‌باشند.

ارتقای سیستم داوطلبانه انسجام و وحدت بین‌المللی و به طور مشابه ادامه حمایت از اقدامات اتحادیه اروپا به منظور افزایش تعداد داوطلبان اروپایی حاضر در کشورهای ذی‌نفع از کمک‌ها از طریق مشارکت بخش خصوصی، از دیگر اهداف این برنامه عنوان شده است.

در نهایت آخرین هدف برنامه استراتژیک پنج ساله کشور فرانسه در حوزه کمک‌های

بشردوستانه راه اندازی طرح‌هایی برای اطمینان از انطباق با قوانین بشردوستانه بین المللی با مشارکت ویژه سازمان صلیب سرخ و اجرای آن از طریق فرم‌های بین المللی و در چارچوب دوجانبه به گونه‌ای که تمام طرف‌های درگیر در یک نزاع، اقدامات خود را در چارچوب اصول بیان شده در چهارمین کنوانسیون ژنو در سال ۱۹۴۹ انجام دهند، بوده است [۳۱].

| فصل ششم |

جمع بندی

۶- جمع‌بندی

با توجه به سهم به‌سزای کشورهای صنعتی در امور خیریه و به طبع آن وقف در سال‌های اخیر، مطالعه سازوکارهای حاکم بر امور خیریه در این کشورها می‌تواند راهگشا باشد. در همین راستا، کشور فرانسه در این مطالعه بررسی گردید. در این بخش به خلاصه مباحث مطرح شده در این مطالعه پرداخته می‌شود.

کشور فرانسه با مساحت ۶۴۳,۸۰۱ کیلومتر مربع بزرگ‌ترین کشور منطقه اروپای غربی است و چهار منطقه تحت حاکمیت در گوشه و کنار دنیا دارد. این چهار منطقه بازمانده‌هایی از مناطقی است که فرانسه پیش از جنگ‌های جهانی تحت سلطه داشت. در عرصه‌هایی چون فرهنگ، علوم بنیادی، صنعت و فناوری، هنر، نظامی، اقتصاد و سیاست، فرانسه یکی از کشورهای مهم و تأثیرگذار جهان می‌باشد. این کشور دارای رتبه پنجم در بین سایر کشورها از نظر بودجه و هزینه‌های نظامی است. همچنین از نظر ذخایر هسته‌ای، رتبه سوم را داراست. از نظر اقتصادی، دارای پنجمین اقتصاد بزرگ جهانی و از نظر برابری قدرت خرید دارای رتبه هفتم جهانی است. در سال ۲۰۱۳ فرانسه با ۸۴,۷ میلیون بازدیدکننده عنوان پربازدیدترین کشور جهان را به خود اختصاص داد. جمعیت فرانسه در سال ۲۰۱۵، تقریباً در حدود ۶۶/۸ میلیون نفر گزارش شده است. جمهوری فرانسه بر پایه لائسیته بنا شده است و آزادی دین‌ها تضمین شده‌اند. در حدود ۶۳-۶۶٪ مردم فرانسه مسیحی، ۲۳-۲۸٪ بدون مذهب، ۷-۹٪ مسلمان، ۱٪ یهودی و ۰,۵-۱٪ دارای سایر مذاهب هستند.

در فرانسه رئیس جمهور در رأس حکومت قرار دارد و با رأی مستقیم مردم برای یک دوره پنج ساله انتخاب می شود. مجلس فرانسه نیز از دو قسمت تشکیل شده: شورای ملی و مجلس سنا. شورای ملی شامل نمایندگان محلی می شود که با رأی مستقیم مردم برای دوره های پنج ساله انتخاب می گردند. این شورا قدرت انحلال کابینه دولت را دارد. مجلس سنا شامل سناتورهایی است که هر شش سال یکبار و به صورت غیرمستقیم و توسط نمایندگان مجلس ملی، شورای عمومی ایالات و شورای شهرداری ها انتخاب می شوند.

نهادی را که ما در فرهنگ خود «وقف» می نامیم در فرهنگ فرانسه با عنوان «بنیاد» شناخته می شود. «بنیاد» در برخی از فرهنگ های حقوقی فرانسه چنین تعریف شده است: «بنیاد عبارت است از اختصاص دادن دائمی بخشی از اموال با اهداف خیرخواهانه و بشردوستانه» اهداف خیرخواهانه شامل تأسیس یا گسترش بیمارستان، دانشگاه، خوابگاه دانشجویی، خوابگاه بی سرپناهان، یتیم خانه، کمک به ایتم و مستمندان و بیماران بی بضاعت، اعطاء جایزه علمی، ادبی یا هنری و غیره می شود. مالک اموال به وسیله بنیاد می تواند شخصیت حقوقی جدیدی ایجاد کند که مستقلاً در جهت برآوردن اهداف نیک وی باشد.

در حقوق فرانسه چون مالکیت از مفاهیم وابسته به شخص است و جمع اموال نمی تواند شخصیت حقوقی به وجود آورد، برای تحقق هدف های خیرمالک یا باید مال را به شخصیت های حقوقی موجود و یا ابتدا با اجازه از دولت، بنیادی را باشخصیت حقوقی به وجود آورد و آنگاه مال موردنظر را به این شخصیت هبه کند زیرا وقف مستقیم امکان ندارد.

قانون فرانسه دو نوع ساختار قانونی برای سازمان های غیرانتفاعی و غیردولتی تعیین نموده است: انجمن ها و بنیادها. در فرانسه به اشتباه اغلب انجمن و بنیاد معادل یکدیگر تلقی می شوند و به جای یکدیگر به کار می روند، در حالی که میان این دو نوع ساختار تفاوت هایی وجود دارد. انجمن از طریق «گردهم آمدن گروهی از افراد برای نیل به

یک هدف غیرانتفاعی " شکل می‌گیرد، در حالی که یک بنیاد براساس " اختصاص بازگشت‌ناپذیر دارایی (منقول یا غیرمنقول) برای اجرای یک عمل غیرانتفاعی عام‌المنفعه " ایجاد می‌گردد. انجمن‌ها می‌توانند حامی منافع یک گروه کوچک مانند یک خانواده، یک نهاد تخصصی، دانش‌آموزان یک مدرسه و... باشند، در حالی که بنیادها الزاماً باید به منافع عمومی اختصاص یابند. یک انجمن با پراکندگی اعضای آن منحل می‌شود، در حالی که یک بنیاد می‌تواند پس از مؤسسان اصلی به حیات خود ادامه دهد. انجمن‌ها براساس اصول دموکراتیک اداره می‌شوند (هر نفر= یک رأی)، در حالی که بنیادها توسط یک هیئت‌مدیره یا کمیته‌ای از متخصصین اداره می‌شوند.

انجمن‌ها در فرانسه به دو گروه عمده تقسیم می‌شوند: انجمن‌های خیرخواهانه و انجمن‌های تخصصی. تاکنون در حدود ۱,۵۰۰,۰۰۰ انجمن در فرانسه ثبت شده‌اند. مبنای تشکیل انجمن‌های خیرخواهانه، بخشش بلاعوض پول یا وقت به یک سازمان بدون هیچ منفعت شخصی مستقیم یا غیرمستقیم است.

سه نوع بنیاد اصلی در قانون فرانسه تعریف شده است: (۱) بنیادهای عام‌المنفعه، (۲) بنیادهای وابسته، (۳) بنیادهای شرکتی (دارای شخص حقوقی)؛ پنج نوع بنیاد دیگر نیز وجود دارند که کمتر رایج هستند: بنیادهای تحقیقاتی، بنیادهای مشارکتی، بنیادهای دانشگاهی، بنیادهای بیمارستانی و بنیادهای همکاری علمی.

صندوق‌های موقوفه براساس قانون نوسازی اقتصاد در فرانسه تعریف شدند. یک صندوق موقوفه یک نهاد غیرانتفاعی قانونی است که مسئولیت دریافت، مدیریت و سرمایه‌گذاری دارایی‌ها و صرف درآمد حاصل از آن برای انجام مأموریت‌ها و فعالیت‌های عام‌المنفعه را دارد.

اداره کردن هر بنیادی طبق اساسنامه و شرایط خاص آن صورت می‌گیرد و بنیادها با ضوابط خاصی زیر نظر شورای اداری فعالیت می‌کنند. این ضوابط همیشگی و یکنواخت نیست.

شورای اداری حداکثر از دوازده نفر تشکیل می‌شود که یک سوم آنان نمایندگان واقف،

و ثلث دیگر نمایندگان دولت، وزارت کشور یا وزارت ذی ربط بوده و یک سوم دیگر اشخاص بی طرفی هستند که برای پیگیری اهداف بنیاد موقوفه صلاحیت داشته باشند، که البته این ثلث اخیر غالباً به صورت ناظر حضور دارند. شورای اداری از میان خودشان، رئیس و سایر مجریان را انتخاب می نمایند. واقف نمی تواند خود عضو شورا باشد؛ مگر به صورت افتخاری. فعالیت اعضا داوطلبانه و بدون دستمزد است، اما مخارجی که در این زمینه متحمل می شوند بازپرداخت می گردد.

در صورتی که واقف به وسیله وصیت بنیاد موقوفه ای تشکیل داده، ولی پیش بینی امور شورا را نکرده باشد، وصی عهده دار تشکیل شورای اداری می گردد، شورا باید گزارش مالی و گزارش فعالیت های بنیاد را سالیانه ارائه دهد.

حسابرسی بنیاد موقوفه مثل حسابرسی امور تجاری است. یک مأمور حسابرسی مأموریت می یابد تا دقیقاً مانند هر شرکت تجاری دیگر دفاتر بنیاد موقوفه را تفحص و بررسی نماید. ناظر وزارت کشور یا وزارت ذی ربط می تواند شخصی را برای نظارت بر فعالیت های بنیاد موقوفه مأمور نماید تا اطمینان حاصل شود که بنیاد در مسیر صحیح و در راستای نیات واقف عمل می نماید. در عمل، دولت به ندرت ناظری تعیین می کند، زیرا اولاً با توجه به حضور نمایندگان دولت در شورای اداری بنیاد و با توجه به نظارت غیرمستقیم بهره وران و ذی نفعان بنیاد، اعتماد به خودی خود حاصل می شود و ثانیاً با توجه به کمبود کارکنان لازم و پیچیدگی های مالی، دولت ترجیح می دهد به نظارت خویش از طریق نمایندگان در شورای اداری اکتفا نماید.

شورای اداری می تواند به دلیل کمبود و فقدان منابع مالی و یا از بین رفتن دلیل وجودی بنیاد، تصمیم به انحلال آن بگیرد. در نهایت، انحلال باید به وسیله شورای دولتی تأیید گردد، زیرا انحلال بنیاد موقوفه مانند ایجاد آن احتیاج به بیانیه شورای دولتی دارد.

از سال ۲۰۰۱ تاکنون تعداد بنیادها در فرانسه دو برابر شده است و با تصویب قانون تشکیل صندوق های موقوفه در سال ۲۰۰۸، طی پنج سال حدود ۲۰۰۰ صندوق موقوفه

شکل گرفته‌اند. تعداد بنیادها و صندوق‌ها از ۱,۱۰۹ عدد در سال ۲۰۰۱، با رشد ۲۶۷٪ به ۴,۰۷۱ در سال ۲۰۱۴ رسیده است.

اگرچه بخش عظیمی از درآمد بنیادها از راه کمک‌های مالی بخش خصوصی تأمین می‌گردد، اما همچنان کمک‌های دولتی یک سوم بودجه این بخش را تأمین می‌کند. بنیادهای عملیاتی ۷۳٪ بودجه خود را از بخش دولتی دریافت می‌کنند در حالی که بنیادهای گزنت میکینگ ۷۹٪ منابع خود را از بخش خصوصی دریافت می‌کنند. بنیادهای شرکتی و وابسته هیچ نوع کمک دولتی دریافت نمی‌کنند. بنیادهای مربوط به تحصیلات تکمیلی و تحقیقات مقدار قابل توجهی بودجه دولتی دریافت می‌کنند (در حدود ۲۴٪ کل منابع دریافتی).

بخش قابل توجهی از مخارج بنیادهای عملیاتی (۸۰٪) صرف مدیریت بنیاد و مخارج پرسنل می‌شود. این نوع مخارج بخشی از مأموریت‌های اجتماعی بنیادها محسوب می‌شود (کمک هزینه به محققان و پرسنل).

وصیت و ارثیه به عنوان مبدأ اصلی شکل‌گیری بنیادها با افت شدیدی در سال‌های اخیر مواجه شده است به طوری که سهم بنیادهایی که از طریق وصیت شکل گرفته‌اند از ۱۹٪ در سال ۲۰۰۹ به کمتر از ۱۴٪ در سال ۲۰۱۳ رسیده است.

خدمات اجتماعی در میان حوزه‌های فعالیت بنیادهای فرانسه رتبه اول را داراست و در سال‌های اخیر به دلیل بحران‌های اقتصادی رشد بیشتری نیز داشته است. عمده‌ترین خدمات این بخش که رشد قابل توجهی داشته است شامل کمک‌های اورژانسی، خدمات به محرومان و مشاوره است. پس از خدمات اجتماعی، بخش سلامت و پس از آن هنر و فرهنگ قرار دارد.

اگرچه ۵۷٪ بنیادها در فرانسه تمام گروه‌ها در تمام سنین را پوشش می‌دهند، اما برخی گروه‌های خاص بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. یک چهارم بنیادها (۲۴٪) به طور خاص کودکان و جوانان را پوشش می‌دهند. پس از کودکان و جوانان، محرومان با ۱۳٪ سهم جایگاه دوم را دارا هستند. سالمندان و معلولین در جایگاه سوم قرار دارند.

تا پیش از تصویب قانون جدایی دین از حکومت در فرانسه، دولت‌های ملی و محلی فرانسه مالک اماکن مذهبی بودند و مسئولیت نگهداری آن‌ها را بر عهده داشتند. با تصویب قانون جدایی دین از حکومت در سال ۱۹۰۵ اختصاص اعتبار مالی به گروه‌های مذهبی از سوی دولت در این کشور قطع گردید.

بر طبق آمار، ۵۵۰۰۰ کلیسای کاتولیک و مکان مذهبی در فرانسه وجود دارد که ۱۶۰۰۰ عدد از آن‌ها بناهای تاریخی محافظت شده و ۹۵ کلیسای جامع متعلق به دولت هستند. دولت فرانسه مالک هیچ مکان عبادتی برای مسلمانان، یهودیان و غیر کاتولیک‌ها نیست.

نهادهای سیاست‌گذار در حوزه وقف و امور خیریه در کشور فرانسه شامل پارلمان فرانسه، شورای دولتی، وزارت کشور، وزارت اقتصاد و وزارت امور خارجه می‌باشد. نهادهای تنظیم‌گر عبارتند از شورای دولتی، وزارت کشور یا استانداری‌ها، اداره دارایی و کمیته منشور اخلاقی. در بخش تسهیل‌گری نهادهای متعددی از قبیل بنیاد فرانسه، سازمان بخشندگی فرانسه، انستیتو فرانسه، مرکز بنیادهای فرانسه، سایت آبروو، سازمان فرانس بنیولا، خیریه دوستان بنیاد فرانسه، انجمن ASSO1901، انستیتو تحقیقات و اطلاعات فعالیت‌های داوطلبانه، مرکز تحقیقات و مطالعات بشردوستانه، رصدخانه بنیاد فرانسه، رصدخانه وزارت امور خارجه و سایت مایا فعالیت می‌کنند. در بخش انتهایی نهادهای ارائه‌دهنده خدمات حضور دارند که معروف‌ترین آن‌ها آژانس توسعه فرانسه می‌باشد. در ادامه توضیح مختصری در خصوص هر یک از نهادهای نام برده شده ارائه می‌گردد.

پارلمان: پارلمان فرانسه که از دو بخش به نام مجلس سنا و شورای ملی تشکیل شده است متولی امر قانون‌گذاری در کشور فرانسه است و از این رو قوانین مرتبط با امور وقف و خیریه همچون نحوه تأسیس انجمن‌ها و بنیادها، نحوه اداره و نظارت بر آنان و همچنین قوانین مالی و مالیاتی مرتبط با بخش غیرانتفاعی توسط پارلمان تنظیم و تصویب می‌شود.

شورای دولتی: شورای دولتی به عنوان نهاد متولی تصمیم‌گیری در خصوص

صلاحیت دریافت مجوز توسط بنیادها و انجمن‌ها از یک سو و دارا بودن نقش‌های چندگانه از قبیل مشاور دولت در تنظیم لوایح و طرح‌ها، عالی‌ترین دادگاه اداری فرانسه و بازوی مطالعاتی و تحقیقاتی دولت از سوی دیگر، مرجع بسیار مهمی برای سیاست‌گذاری در حوزه وقف و امور خیریه محسوب می‌شود. این شورا نظرات و دغدغه‌های خود را جهت اصلاح قوانین بخش غیرانتفاعی در قالب گزارش یا در فرآیند تدوین لوایح عنوان می‌کند.

به منظور صدور مجوز تأسیس یک بنیاد ابتدا شورای دولتی فرانسه فرم تقاضا را بررسی می‌کند و پس از آن نظر خود را به نخست‌وزیر (به عنوان ریاست شورای دولتی) اعلام می‌نماید. نخست‌وزیری پس از بررسی و تأیید صلاحیت مسئولیت صدور حکم عام‌المنفعه بودن را داراست. به علاوه مسئولیت صدور مجوز برای تأسیس انجمن‌ها نیز بر عهده شورای دولتی است.

وزارت کشور: با توجه به آن‌که هر نوع بنیاد یا انجمن در فرانسه به منظور رسمیت یافتن و دریافت مجوز قانونی باید به وزارت کشور یا استانداری‌های مربوطه مراجعه نماید، بنابراین وزارت کشور یکی از مهم‌ترین کنشگران فعال در زمینه وقف و امور خیریه می‌باشد که دارای نقش دوگانه به عنوان تنظیم‌گر و سیاست‌گذار است. این نهاد از طریق شناسایی مشکلات و نیازهای موجود در بخش غیرانتفاعی پیشنهادات خود را به منظور اصلاح یا تصویب قوانین جدید به صورت لایحه و یا گزارشاتی به پارلمان ارائه می‌دهد.

وزارت اقتصاد: اداره دارایی فرانسه که در ذیل وزارت اقتصاد این کشور قرار دارد به عنوان متولی امور مالیاتی در تنظیم لوایح مالیاتی در خصوص بخش غیرانتفاعی نقش دارد. به علاوه مسئولیت اعطای معافیت مالیاتی به انجمن‌ها و بنیادها و امتیازات و کسری مالیاتی اختصاص داده شده به بخشش هدایا و کمک‌های مالی به انجمن‌ها و بنیادهای خیریه بر عهده اداره دارایی است.

وزارت امور خارجه: از آن رو که در سال‌های اخیر کمک‌های بشردوستانه در قالب یکی از فعالیت‌های دیپلماتیک دولت فرانسه درآمده است، وزارت امور خارجه

مسئولیت تنظیم سیاست‌ها و برنامه‌های استراتژیک در زمینه فعالیت‌های بشردوستانه به خصوص در سطح بین‌المللی را بر عهده دارد.

کمیته منشور اخلاقی: این کمیته یک بخش خصوصی است که وظیفه کنترل انجمن‌ها و بنیادهایی را که به عضویت این کمیته درآمده‌اند و نظارت آن را پذیرفته‌اند بر عهده دارد. هدف از این کنترل اطمینان از شفافیت عملکرد آن‌ها در استفاده از ارثیه‌ها و کمک‌های مردمی و انطباق با ضوابط اخلاقی است. به دلیل ضوابط و الزامات موشکافانه این کمیته در مورد اعضای خود، عضویت در این کمیته به یک برجسب اطمینان شناخته شده برای عموم مردم تبدیل شده است.

بنیاد فرانسه: بنیاد فرانسه یک بخش اداری مستقل در فرانسه است که توسط دولت فرانسه در سال ۱۹۶۹ به منظور انگیزش و تقویت رشد بنیادهای خصوصی و فعالیت‌های بشردوستانه تأسیس گردید. این بنیاد نقش هدایت‌کننده و جهت دهنده بنیادهای خیریه و موقوفات را بر عهده دار است. به علاوه این بنیاد نقش چتر حمایتی را برای ۷۴۴ بنیاد دیگر در فرانسه ایفا می‌کند.

سازمان بخشندگی فرانسه: مأموریت این سازمان اعمال نفوذ (لابی‌گری) و نمایندگی در مراجع عمومی از سوی بخش غیرانتفاعی و ارائه مشاوره حقوقی به سازمان‌های غیرانتفاعی است.

انستیتو فرانسه: این انستیتو که از ۵ آکادمی هنری، فرهنگی و علمی تشکیل شده است مسئولیت مدیریت و اعطای جوایز و کمک‌های مالی دولتی را به بیش از ۱۰۰۰ بنیاد علمی، فرهنگی و هنری بر عهده دارد.

مرکز بنیادهای فرانسه: این مرکز با هدف ارتقاء و توسعه بنیادها در فرانسه و افزایش حضور آن‌ها در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی به شبکه‌سازی و ایجاد تعامل میان بنیادها می‌پردازد و تا کنون ۲۵۰ بنیاد فرانسوی را دور یکدیگر جمع نموده است.

سایت آبروو: این سایت در واقع یک رصدخانه برای اقدامات خیرخواهانه و داوطلبانه است که به شناسایی اقدامات داوطلبانه جمعی، ایجاد امکان سرمایه‌گذاری و تبادل

تجربیات میان شرکای مختلف، جمع‌آوری اطلاعات و تغذیه فکری مسئولان و سیاست‌گذاران می‌پردازد.

فرانس بنیوولا: این سازمان به عنوان یک سازمان خدمات عمومی فعالیت‌های خیرخواهانه اجتماعی را تسهیل می‌کند و دارای ۸۰ شعبه محلی و ۲۵۰ مرکز اجتماعی برای خیرین و داوطلبان است.

خیریه دوستان بنیاد فرانسه: این خیریه یک خیریه عمومی در آمریکا است که هدف آن حمایت از بزرگترین خیریه گرت-می‌کینگ فرانسه یعنی بنیاد فرانسه و بسیاری از سازمان‌های تحت پوشش آن است.

انجمن 1991Asso: این انجمن اقدام به ایجاد یک نمونه پایلوت پایگاه داده برای انجمن‌ها نموده است که در حال حاضر دارای اطلاعات بیش از ۱,۲۳۰,۰۰۰ انجمن در فرانسه است که از نظر مکانی و از نظر نوع فعالیت دسته‌بندی شده‌اند.

انستیتو تحقیقات و اطلاعات فعالیت‌های داوطلبانه: این مؤسسه یک مرکز خصوصی است که به آموزش و ترویج فعالیت‌های داوطلبانه در میان اقشار مختلف جامعه از جمله دانش‌آموزان، مربیان مدارس، زنان داوطلب و غیره می‌پردازد.

مرکز تحقیقات و مطالعات بشردوستانه: این مرکز به مطالعه موضوعات مختلف در زمینه فعالیت‌های بشردوستانه از قبیل تبلیغات و ارتباطات انجمن‌ها و بنیادها، روندهای پیش‌بینی شده، نوآوری در جذب سرمایه و ... می‌پردازد.

رصدخانه بنیاد فرانسه: رصدخانه بنیاد فرانسه به انتشار رایگان داده‌های مرتبط با بخشندگی و نوع دوستی با هدف شناخته شدن بخش خیریه در اذهان عمومی می‌پردازد. رصدخانه وزارت امور خارجه: مأموریت این رصدخانه که با مشارکت وزارت امور خارجه و جمعی از انجمن‌های فعال در زمینه کار داوطلبانه تأسیس شده است، افزایش آگاهی درباره روش‌های مختلف فعالیت شهروندان فرانسه در اتحاد بین‌المللی و شناسایی، ارزیابی و ارزش‌گذاری سازمان‌های فعال در این بخش می‌باشد.

سایت مایا: مایا یک سیستم راهنمایی و اطلاع‌رسانی است در خصوص نحوه ایجاد

انجمن، ضوابط، منابع مالی، حسابرسی، قوانین مالیاتی و ... است. آژانس توسعه فرانسه: این آژانس یک موسسه مالی دولتی است که به اجرای سیاست‌های تعریف شده توسط دولت فرانسه می‌پردازد و مأموریت آن مبارزه با فقر و تقویت همکاری برای توسعه در سطح جهان است.

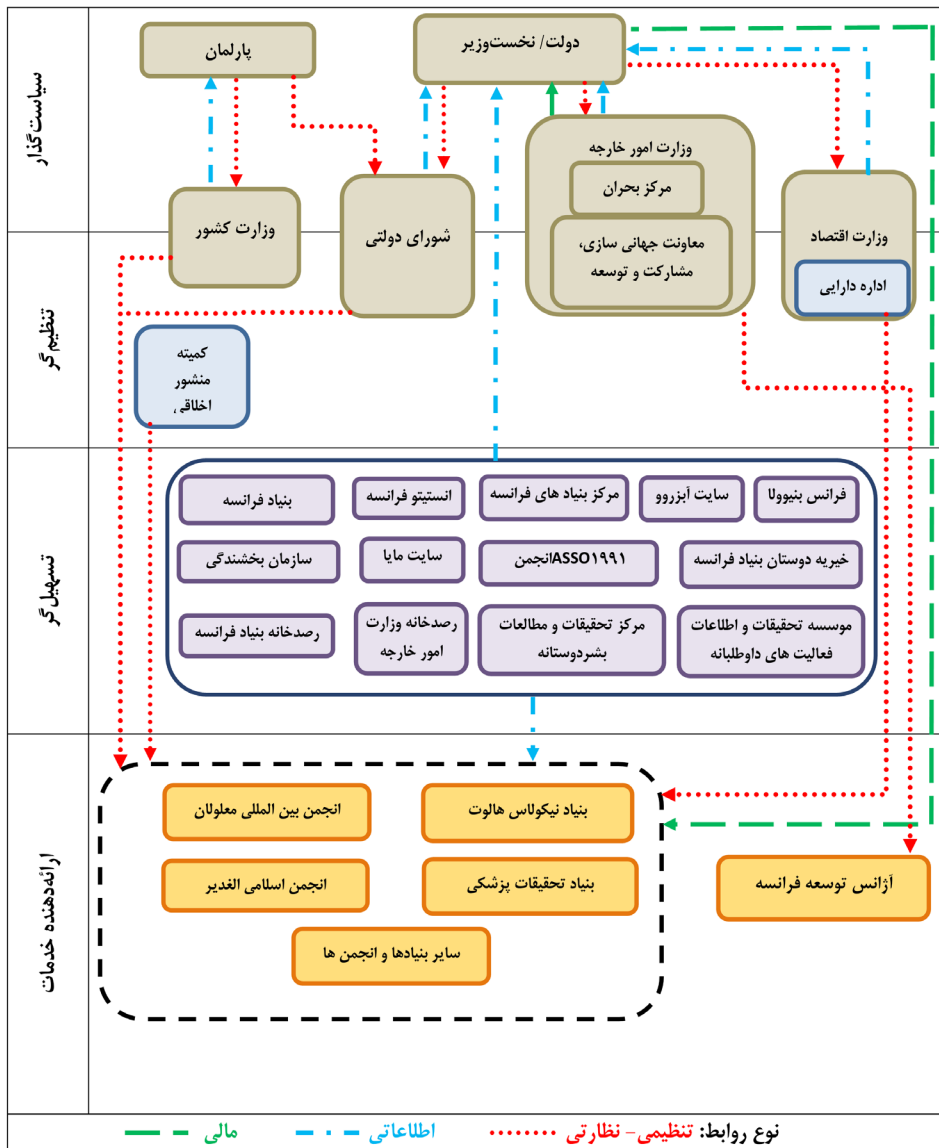
بنیاد نیکولاس هالوت: مأموریت این بنیاد فراهم آوردن و شتاب بخشیدن به تغییرات در رفتارهای فردی و جمعی و حمایت از فعالیت‌های زیست‌محیطی در فرانسه و خارج از آن به منظور حفاظت از میراث طبیعی است.

بنیاد تحقیقات پزشکی: این بنیاد که مهم‌ترین بازیگر خیریه در حوزه تحقیقات سلامت عمومی در فرانسه به شمار می‌رود، در زمینه اعطای کمک مالی به تحقیقات پزشکی بر روی تمام انواع بیماری‌ها و اطلاع‌رسانی عمومی درباره موضوعات و پیشرفت‌های تحقیقاتی فعالیت می‌کند.

انجمن اسلامی الغدیر: این انجمن یک مرجع برای آموزش و پشتیبانی از زیارت مکان‌های مذهبی برای نمونه آموزش مناسک حج می‌پردازد. به علاوه این مرکز دارای برنامه‌های مذهبی هفتگی و مناسبتی برای اعیاد و عزاداری‌ها است.

انجمن بین‌المللی معلولان: این انجمن که یک موسسه خیریه بین‌المللی بزرگ است که در بسیاری از کشورهای جهان به حمایت از معلولان در زمینه توانبخشی، پیشگیری، دفاع از حقوق معلولان و غیره می‌پردازد.

پس از شناسایی بازیگران در سطوح گوناگون و معرفی نقش هرکدام، نداشت نهادی مربوط به آنان ترسیم شده است که به درک بهتر جایگاه هریک از بازیگران و ارتباطات فی‌مابین آنان کمک می‌نماید.

در یک دهه اخیر، فعالیت‌های بشردوستانه به یکی از ابعاد فعالیت‌های دیپلماتیک فرانسه تبدیل شده است. فعالیت‌های بشردوستانه فرانسه در واقع بخشی از چارچوب جامع کمک به توسعه در سطح بین‌المللی است. اقدامات فرانسه در حوزه بشردوستانه

به شدت با سیاست‌های این کشور در قبال کشورهای ضعیف و آسیب‌پذیر، امنیت غذایی و استراتژی‌های همکاری و توسعه گره خورده است.

فعالیت‌های بشردوستانه دولت فرانسه بر سه حوزه ذیل تمرکز دارد:

– تأمین نیازهای بشر در سراسر جهان با تمرکز بر کشورهای که درگیر شرایط بحرانی هستند.

– تبدیل فعالیت‌های بشردوستانه به بخشی از یک چارچوب جامع که استراتژی‌های توسعه با هدف ظرفیت‌سازی منطقه‌ای را با اقدامات پیش‌گیرانه پیوند دهد.

– ارزیابی دوره‌ای تصمیمات اتخاذ شده از طریق تبادل نظر میان مقامات دولتی و نمایندگان جامعه مدنی به گونه‌ای که در این ارزیابی‌ها علاوه بر بررسی نحوه اجرای تصمیمات گذشته، تحولات قانونی نیز به منظور پیش‌بینی نیازهای پیش‌رو رصد می‌شود.

آخرین برنامه استراتژیک کمک‌های بشردوستانه فرانسه به طور مشترک توسط نمایندگان بخش سوم و وزارت امور خارجه فرانسه برای دوره ۵ ساله از ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷ تنظیم شده است.

بخش عمده کمک‌های بشردوستانه فرانسه (حدود ۵۰٪) صرف کمک به قاره آفریقا می‌شود و باقی‌مانده کمک‌ها اغلب در میان کشورهای شرق آسیا که معمولاً در معرض بلایای طبیعی قرار دارند و کشورهای خاورمیانه که با بحران‌های سیاسی و امنیتی مواجه هستند، توزیع می‌گردد.

- [1] <https://goo.gl/edaCUu>
- [2] <http://data.worldbank.org/country/france>
- [3] Who gives? A literature review of predictors of charitable giving Part One: Religion, education, age and socialization, René Bekkers and Pamala Wiepking, 2011, University of Hong Kong libraries.
- [4] http://www.indexmundi.com/france/age_structure.html
- [5] <http://www2.compareyourcountry.org/oda?page=0&cr=4&cr1=oeecd&lg=en>
- [6] <http://cesc.online.fr/1901.html#top>
- [7] <http://www.maia31.gouv.fr/nous/la-structure/la-maia-en-haute-garonne>
- [8] https://www.fondationdefrance.org/sites/default/files/atoms/files/philanthropy_in_europe_2015_0.pdf
- [9] <http://www.paysdefrance.blogfa.com/post-64.aspx>
- [10] [https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Minister_of_the_Interior_\(France\)&oldid=583352761](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Minister_of_the_Interior_(France)&oldid=583352761)
- [11] https://fr.wikipedia.org/wiki/Comit%C3%A9_de_la_Charte
- [12] <http://www.centre-francais-fondations.org/qui-sommes-nous/presentation-en>
- [13] <http://www.observo.fr/>
- [14] <http://www.francebenevolat.org/>
- [15] <http://fdnweb.org/ffdf/about/fondation-de-france/>
- [16] <http://www.asso1901.com/pageview.php?l=fr&idc=189&id=85>
- [17] <http://www.maia31.gouv.fr/>
- [18] <http://www.cerphi.org/>
- [19] <http://mapage.noos.fr/iriv.info/>
- [20] <http://www.fondationdefrance.org/article/etudes-de-lobservatoire>
- [21] <http://www.observatoire-volontariat.org/-OBSERVATORY->
- [22] <http://www.fondation-nicolas-hulot.org/>
- [23] <https://www.frm.org/>
- [24] <http://www.alghadir.org/>
- [25] https://fr.wikipedia.org/wiki/Handicap_International
- [26] https://fr.wikipedia.org/wiki/Handicap_International
- [27] http://www.sid.ir/fa/VEWSSID/s_pdf/245138904108.pdf
- [28] <http://www.cof.org/content/france#sthash.9tB6uUis.dpuf>
- [29] www.fondationdefrance.org/
- [30] <http://www.institut-de-france.fr/fr/une-institution/ses-missions>
- [31] france humanitarian strategy, 2012.

[۳۲] فرهنگ وقف و شبه وقف و بخشش در بین ادیان و ملت‌ها، نادر ریاحی سامانی، نشریه راسخون.

[۳۳] تحول نهاد وقف و دورنمای آینده آن؛ مطالعه تطبیقی - تاریخی، ناصر کاتوزیان.

[34] <http://www.tebyan.net/weblog/mirasejavidan/post/146>

[35] <http://www.paysdefrance.blogfa.com/post-142.aspx>

[36] <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/development-assistance/>

[37] <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-of-foreign-affairs/the-crisis-centre/>

[38] <http://www.initiative5pour100.fr/en/frances-commitment/the-ministry-of-foreign->

پیوست

۱. قانون انجمن‌های فرانسه

French Law of 01.07.1901 about the associations
Updated Version 16th May 2009

Title I

Article 1:

An association is an agreement by which one or more persons bring together, in a permanent manner, their knowledge or their activities for a non-profit purpose. It is governed, as to its validity, by the general principles of law applicable to contracts and obligations.

Article 2:

Associations of persons may be freely formed without authorisation or prior declaration, but they may only obtain a legal identity if they conform to the provisions of Article 5.

Article 3:

Any association founded on a cause or with unlawful objectives, contrary to the law, morality, or which aims to interfere with the interests of national territory and the republican form of Government, is null and void.

Article 4:

Any member of an association not formed for a specific period may withdraw at any time, after payment of dues owed for the current year, notwithstanding any clause to the contrary.

Article 51:

Every association that wants to obtain legal qualification as set up by article 6 must be published by its founders.

The preliminary declaration shall be made at the department's prefecture or at the sous-prefecture of the district where the association has its registered office. It shall make known the title and the object of the association, the registered offices of its setting-up and the names, professions, residences and citizenships of those who, for any purpose, are responsible of its administration. One copy of the status is joined to the declaration. A receipt of the latter will be given within five days.

If the association has its registered office in a foreign country, then the declaration set up in the previous sub-article will be made to the prefecture of the department where the registered office of the main establishment is situated.

The association will be made public only by an article in the Official Journal.

The associations are obliged to make known, within three months, all the changes occurring in their administration as well as the modifications made to their status.

These modifications and changes can only be opposed by a third party from the day at which they have been declared.

The modifications and changes shall moreover be recorded in a special register which must be presented to the administrative or legal authorities every time they are asking for this.

Article 6:

Every association which is regularly declared can, without any special authorisation, take someone to court, receive manual gifts as well as gifts of establishments of public utility, acquire against payment, possess and administrate, outside grants from the State, the regions, the departments, the communes and of their administrative establishments:

1° The subscriptions of its members, these sums cannot represent more than 16 euros;

2° The premise meant for the administration of the association and the meeting of its members;

3° The establishments strictly required for its aim.

The declared associations which exclusive aim is assistance, charity, scientific or medical research may accept the liberalities of living people or made by will within conditions fixed by decree at the State Council.

Article 7:

In the case of nullity as foreseen by Article 3, the dissolution of the association is pronounced by the High Court, either at the request of any interested party, or by action of the public ministry. The latter may summon, for a fixed date and court, under the sanctions foreseen under Article 8, and order by provision and notwithstanding any remedy at law, the closing of the premises and the prohibition of any reunion of members of

the association.

In the case of breach of the provisions of Article 5, the dissolution may be pronounced at the request of any interested party or by action of the public ministry.

Article 8:

Will be punished with a fine set up by the 5° of the article 131-13 of the Penal Code for fines of 5th class for the first infringement, and, in the case of relapse, those who have contravened the dispositions of Article 5.

Will be punished with three years of imprisonment and with a fine of 45,000 Euros, the founders, directors or administrators of the association, which is maintained or illegally reconstituted after the judgement of dissolution.

Will be punished with the same sentence, all the people who have favoured the reunion of the members of the dissolved association by consenting to use the establishments, which they possess.

Article 9:

In the case of voluntary, statutory or court-ordered dissolution, the association's property will be distributed according to the articles of association or, lacking such statutory provisions, following the rules determined by the General Meeting.

Title II

Article 10:

Associations may be State approved by decree from the Conseil d'Etat (Council of State) after a probationary period of operation of at least three years. State-approval may be withdrawn in the same manner.

However, the probationary period of operation is not required if the association requesting that recognition has sufficient resources available to assure its financial stability for the period of three years.

Article 11:

Associations may do all the acts of civil life that are not forbidden by their status, but they cannot possess or acquire other buildings than those necessary for their aim. However, they may acquire, against payment or for free, woods or forests. All the securities of an association must be placed in registered securities, for which are established the registered references slip foreseen by the Article 55 of the legislation n° 87-416 of 17th June 1987 about the savings or in guaranteed securities permitted by the Bank of France.

They may receive gifts and bequests in the conditions foreseen by the Article 910 of the Civil Code.

Article 12:

Title III

Article 13:

A religious congregation may obtain legal recognition by decree rendered by decision from the Conseil d'Etat; the provisions relating to congregations previously authorised are applicable to them. Legal recognition may be granted to any new congregational establishment in virtue of a decree from the Conseil d'Etat.

The dissolution of the congregation or the suppression of any establishment may only be pronounced
by decree from the Conseil d'Etat.

Article 14: Article 15:

All religious congregations have a state of its revenues and expenditures; it draws up every year the financial account of the passed year and the inventory state of its personal and capital properties.

The complete list of its members, mentioning their family names as well as the name under which they are designated in the congregation, their citizenship, date and place of birth, their date of entry, must be at the registered office of the congregation.

The latter must present, without moving, at any requisition from the prefect to him or to his delegate the accounts, states and lists mentioned above.

Will be punished with the sentences mentioned in sub-article 2 of the Article 8 the representatives or directors of a congregation who has made untrue communications or refused to comply with the requisitions of the prefect in the cases foreseen by the present Article.

Article 16: Article 17:

Are null and void all acts inter vivos or legacies, at a valuable consideration or free of charge, accomplished either directly or by third party, or by any other indirect means, designed to permit associations legally or illegally formed to avoid the provisions of Articles 2, 6, 11, 14 and 16.

Article 18:

Congregations existing at the time of the proclamation of this law, which have not been previously authorised or recognised, must, within three months, prove that they have taken the necessary steps

Failing that proof, they are considered to be dissolved ipso jure. The same applies to congregations, which have been refused authorisation.

Liquidation of property held by them will be ordered by the court. At the request of the

public ministry, the court will nominate a receiver to carry it out who will have during the entire duration of the liquidation all powers of an official receiver.

The court, which named the receiver is alone competent to hear, in civil matters, any action formed by the receiver or against him.

The receiver will carry out the sale of property following the forms prescribed for sale of goods for minors. The judgement ordering the liquidation will be made public in the form prescribed for legal notices.

Property and securities belonging to members of the congregation prior to their entry into the

congregation, or which have come due since, either as direct or collateral intestacy, either by gift or legacy, will be returned to them.

Gifts and legacies made other than by direct transmission may be legally claimed, but it is for the beneficiaries to prove that they were not intermediaries as stipulated in Art. 17.

Property and securities acquired without charge, and which were not specifically made over by gift to a charitable association, may be claimed by the donor, his/her heirs or rightful claimants, or by the heirs or rightful claimants of the testator, without opposition for the time elapsed prior to the judgement pronouncing the liquidation.

If property and securities were given, or willed, not for the benefit of the Congregationalists, but to aid a charitable association, they may only be claimed if they are accompanied by the reason assigned to the gift.

Any action taken to recover or claim must be made to the liquidator within 6 months following the publication of the judgement, or risk foreclosure. Judgements rendered contradictory to the liquidator, and having acquired the authority of res judicata, are opposable by all persons concerned.

After a period of 6 months, the liquidator will sell, by court order, all property which has not been claimed or which has not been allotted to a charitable association.

The profit from the sale, as well as all transferable securities, will be deposited at the Deposit and

Consignment office.

The care of any hospitalised poor will be, until the end of the liquidation, considered as the liquidation's preferred costs. If there is no contest or when all actions formed in the prescribed period have been judged, the net profit will be divided amongst the rightful claimants.

The ruling of the public administration concerned by Art. 20 of the present law will decide, on the surplus remaining after the deductions mentioned above have been made, the allocation, as capital or life annuity, which will be attributed to the dissolved congregation's members who are without means

of support, or who justify having contributed to the acquisition of the securities distributed by the product of their personal labour.

Article 19: Article 20:

A decree from the Conseil d'Etat will determine the proper measures to assure the execution of the present law.

Article 21:

Arts. 291, 292 and 293 of the Penal Code have been repealed, as well as the clauses of Art. 294 of the same code relating to associations; Art. 20 of the 5-8 July 1820 Ordinance; the law of 10 April 1834; Art. 13 of the decree of 28 July 1848; Art. 7 of the law of 33 June 1881; the law of 14 March 1872; sub-article 2, Art. 2 of the law of 24 May 1825; the decree of 31 January 1852 and, generally, all provisions contrary to the present law. There is no future waiver to the laws specifically relating to professional unions, commercial companies or to mutual aid companies.

Article 21 bis:

The present law applies to overseas territories defined by art. 74 of the Constitution and to New

Caledonia under the condition of the following regulations:

I.- For the application of the present law in the Mayotte territory:

1° At art.5, the references to the department's prefecture and to the sous-prefecture of the district are replaced by the reference to the prefecture;

2° At art.6, the words: "the regions, the departments" are replaced by the words: "the collective";

3° At art.7, the reference to the High Court is replaced by the reference to the Court of First Instance.

II.- For the application of the present law in Saint Barthélemy, Saint Martin and Saint Pierre and

Miquelon:

1° At art.5, the references to the department's prefecture and the sous-prefecture of the district are replaced by the reference to the office of the representative of the State;

2° At art.6, the words: "the regions, the departments" are replaced by the words: "the collective";

3° At art.15, the reference to the prefect is replaced by the reference to the representative of the state.

III.- For the application of the present law on the islands Wallis and Futuna:

1° At art.5, the references to the department's prefecture and the sous-prefecture of the district are replaced by the reference to the office of the supreme administrator;

2° At art.6: a) The words: "the regions, the departments, the communes" are replaced by the words: "the islands Wallis and Futuna, the territorial areas"; b) After the words: "16 euros" there are inserted the words: "or an equivalent amount of the local currency";

3° At art.7, the reference to the High Court is replaced by the reference to the Court of First Instance;

4° At art.8, after the words: “45 000 euros” there are inserted the words: “or with an equivalent amount of the local currency”;

5° At art.11, the words: “for which are established the registered references slip foreseen by the Article

55 of the legislation n° 87-416 of 17th June 1987 about the savings” are eliminated;

6° At art.15, the reference to prefect is replaced by the reference to the supreme administrator;

7° At art.18, the reference to the Deposit and Consignment Office is replaced by the reference to the treasury.

IV.- For the application of the present law in French Polynesia:

1° At art.5: a) The reference to the department’s prefecture is replaced by the reference to the government department of the High Commissioner of the Republic; b) The reference to the sous-prefecture of the district is replaced by the reference to the office of the governor of the administrative subdivision;

2° At art.6: a) The words: “the regions, the departments” are replaced by the words: “French Polynesia”; b) After the words: “16 euros” there are inserted the words: “or an equivalent amount of the local currency”;

3° At art.7, the reference to the High Court is replaced by the reference to the Court of First Instance;

4° At art.8, after the words: “45 000 euros” there are inserted the words: “or with an equivalent amount of the local currency”;

5° At art.11, the words: “for which are established the registered references slip foreseen by the Article

55 of the legislation n° 87-416 of 17th June 1987 about the savings” are eliminated;

6° At art.15, the reference to the prefect is replaced by the reference to the High Commissioner of the

Republic;

V.- For the application of the present law in New Caledonia:

1° At art.5: a) The reference to the department’s prefecture is replaced by the reference to the office of the High Commissioner of the Republic; b) The reference to the sous-prefecture of the district is replaced by the reference to the office of the Commissioner delegated by the Republic of the province;

2° At art.6: a) The words: “ the regions, the departments” are replaced by the words: “New Caledonia and its provinces”; b) After the words: “16 euros” there are inserted

the words: “or an equivalent amount of the local currency”;

3° At art.7, the reference to the High Court is replaced by the reference to the Court of First Instance;

4° At art.8, after the words: “45 000 euros” there are inserted the words: “or with an equivalent amount of the local currency”;

5° At art.11, the words: “for which are established the registered references slip foreseen by the Article

55 of the legislation n° 87-416 of 17th June 1987 about the savings” are eliminated;

6° At art.15, the reference to the prefect is replaced by the reference to the High Commissioner of the Republic;

۲. قانون بشردوستی، انجمن‌ها و بنیادها

J.O n° 177 du 2 août 2003 page 13277

LOIS

LOI n° 2003-709 du 1er août 2003 relative au mécénat, aux associations et aux fondations (1) NOR: MCCX0300015L

L'Assemblée nationale et le Sénat ont adopté,

Le Président de la République promulgue la loi dont la teneur suit : Article 1

I. - L'article 200 du code général des impôts est ainsi modifié :

1° Dans le premier alinéa du 1, le taux : « 50 % » est remplacé par le taux : « 60 % » et le taux : « 10 % » est remplacé par le taux : « 20 % » ;

2° Le a du 1 est ainsi rédigé :

a) De fondations ou associations reconnues d'utilité publique et, pour les seuls salariés des entreprises fondatrices ou des entreprises du groupe, au sens de l'article 223 A, auquel appartient l'entreprise fondatrice, de fondations d'entreprise, lorsque ces organismes répondent aux conditions fixées au b ; »

3° Après le sixième alinéa du 1, il est inséré un f ainsi rédigé :

f) D'organismes sans but lucratif qui procèdent à la fourniture gratuite de repas à des personnes en difficulté, qui contribuent à favoriser leur logement ou qui procèdent, à titre principal, à la fourniture gratuite des soins mentionnés au 1° du 4 de l'article 261 à des personnes en difficulté. » ;

4° Au septième alinéa du 1, le mot : « sixième » est remplacé par le mot : « septième » ;

5° Après le 1, il est inséré un 1 bis ainsi rédigé :

« 1 bis. Pour l'application des dispositions du 1, lorsque les dons et versements effectués au cours d'une année excèdent la limite de 20 %, l'excédent est reporté successivement sur les années suivantes jusqu'à la cinquième inclusivement et ouvre droit à la

réduction d'impôt dans les mêmes conditions. » ;

6° Le 4 est abrogé ;

7° Au 5, les mots : « des 1 et 4 » sont remplacés par les mots : « du 1 ».

II. - Les dispositions du I s'appliquent aux dons et versements effectués à compter du 1er janvier 2003.

III. - L'article L. 80 C du livre des procédures fiscales est ainsi rétabli :

« Art. L. 80 C. - L'amende fiscale prévue à l'article 1768 quater du code général des impôts n'est pas applicable lorsque l'administration n'a pas répondu dans un délai de six mois à un organisme qui a demandé, dans les mêmes conditions que celles prévues à l'avant-dernier alinéa du 2° de l'article L. 80 B, s'il relève de l'une des catégories mentionnées aux articles

200 et 238 bis du code général des impôts.

« Un décret en Conseil d'Etat précise les conditions d'application du présent article. »

Article 2

L'article 757 du code général des impôts est complété par un alinéa ainsi rédigé :

« Ces dispositions ne s'appliquent pas aux dons manuels consentis aux organismes d'intérêt général mentionnés à l'article 200. »

Article 3

Après l'article 4 de la loi n° 87-571 du 23 juillet 1987 sur le développement du mécénat, il est inséré un article 4-1 ainsi rédigé :

« Art. 4-1. - Les associations et fondations reconnues d'utilité publique, les associations qui ont pour but exclusif l'assistance, la bienfaisance, la recherche scientifique ou médicale ainsi que tout organisme bénéficiaire de dons de personnes physiques ou morales ouvrant droit, au bénéfice des donateurs, à un avantage fiscal au titre de l'impôt sur le revenu ou de l'impôt sur les sociétés doivent assurer, dans des conditions déterminées par décret en Conseil d'Etat, la publicité par tous moyens et la certification de leurs comptes annuels au-dessus d'un montant de dons de 153 000 EUR par an. »

Article 4

Dans l'article 18-1 de la loi n° 87-571 du 23 juillet 1987 précitée, les mots : « cinq ans » sont remplacés par les mots : « dix ans ».

Article 5

I. - Au III de l'article 219 bis du code général des impôts, la somme : « 15 000 EUR » est remplacée par la somme : « 50 000 EUR ».

II. - Les dispositions du I sont applicables à l'impôt sur les sociétés dû au titre des exercices ouverts à compter du 1er janvier 2003.

Article 6

I. - L'article 238 bis du code général des impôts est ainsi modifié :

1° Le 1 est ainsi rédigé :

« 1. Ouvrent droit à une réduction d'impôt égale à 60 % de leur montant les versements, pris dans la limite de 5 du chiffre d'affaires, effectués par les entreprises assujetties à l'impôt sur le revenu ou à l'impôt sur les sociétés au profit :

« a) D'oeuvres ou d'organismes d'intérêt général ayant un caractère philanthropique, éducatif, scientifique, social, humanitaire, sportif, familial, culturel ou concourant à la mise en valeur du patrimoine artistique, à la défense de l'environnement naturel ou à la diffusion de la culture, de la langue et des connaissances scientifiques françaises, notamment quand ces

versements sont faits au bénéfice d'une fondation d'entreprise, même si cette dernière porte le nom de l'entreprise fondatrice. Ces dispositions s'appliquent même si le nom de l'entreprise versante est associé aux opérations réalisées par ces organismes ;

« b) De fondations ou associations reconnues d'utilité publique ou des musées de France et répondant aux conditions fixées au a, ainsi que d'associations culturelles ou de bienfaisance qui sont autorisées à recevoir des dons et legs et des établissements publics des cultes reconnus d'Alsace-Moselle. La condition relative à la reconnaissance d'utilité publique est réputée remplie par les associations régies par la loi locale maintenue en vigueur dans les départements de la Moselle, du Bas-Rhin et du Haut-Rhin lorsque la mission de ces

associations est reconnue d'utilité publique. Un décret en Conseil d'Etat fixe les conditions de cette reconnaissance et les modalités de procédure permettant de l'accorder ;

« c) Des établissements d'enseignement supérieur ou d'enseignement artistique, publics ou privés, à but non lucratif, agréés par le ministre chargé du budget ainsi que par le ministre chargé de l'enseignement supérieur ou par le ministre chargé de la culture ;

« d) Des sociétés ou organismes publics ou privés agréés à cet effet par le ministre chargé du budget en vertu de l'article 4 de l'ordonnance n° 58-882 du 25 septembre 1958 relative à la fiscalité en matière de recherche scientifique et technique ;

« e) D'organismes publics ou privés dont la gestion est désintéressée et qui ont pour activité principale l'organisation de festivals ayant pour objet la présentation au public d'oeuvres dramatiques, lyriques, musicales, chorégraphiques, cinématographiques et de cirque, à la condition que les versements soient affectés à cette activité. Cette disposition ne s'applique pas aux organismes qui présentent des oeuvres à caractère pornographique ou incitant à la violence.

« Les organismes mentionnés au b peuvent, lorsque leurs statuts ont été approuvés à ce titre par décret en Conseil d'Etat, recevoir des versements pour le compte d'oeuvres ou d'organismes mentionnés au a.

« Lorsque la limite fixée au premier aliéna est dépassée au cours d'un exercice, l'excédent de versement peut donner lieu à réduction d'impôt au titre des cinq exercices suivants, après

prise en compte des versements effectués au titre de chacun de ces exercices, sans qu'il puisse en résulter un dépassement du plafond défini au premier alinéa.

« La limite de 5 du chiffre d'affaires s'applique à l'ensemble des versements effectués au

titre du présent article.

« Les versements ne sont pas déductibles pour la détermination du bénéfice imposable. » ;
2° Les 2, 3 et 5 sont abrogés.

II. - 1. L'article 200 bis du même code est ainsi rédigé :

« Art. 200 bis. - La réduction d'impôt prévue à l'article 238 bis est imputée sur l'impôt sur le revenu dû au titre de l'année au cours de laquelle les dépenses ont été réalisées. L'excédent éventuel est utilisé pour le paiement de l'impôt sur le revenu dû au titre des cinq années suivant celle au titre de laquelle elle est constatée.

« Un décret fixe les obligations déclaratives et les modalités d'imputation des dispositions du présent article. »

2. Après l'article 220 D du même code, il est inséré un article 220 E ainsi rédigé :

« Art. 220 E. - La réduction d'impôt définie à l'article 238 bis est imputée sur l'impôt sur les sociétés dû au titre de l'exercice au cours duquel les dépenses ont été réalisées. L'excédent éventuel est utilisé pour le paiement de l'impôt sur les sociétés dû au titre des cinq exercices suivant celui au titre duquel elle est constatée.

« Un décret fixe les obligations déclaratives et les modalités d'imputation des dispositions du présent article. »

III. - Les articles 238 bis A et 238 bis AA du même code sont abrogés. IV. - L'article 238 bis AB du même code est ainsi modifié :

1° Les deuxième et troisième alinéas sont ainsi rédigés :

« La déduction ainsi effectuée au titre de chaque exercice ne peut excéder la limite mentionnée au premier alinéa du 1 de l'article 283 bis, minorée du total des versements mentionnés au même article.

« Pour bénéficier de la déduction prévue au premier alinéa, l'entreprise doit exposer dans un lieu accessible au public le bien qu'elle a acquis pour la période correspondant à l'exercice d'acquisition et aux quatre années suivantes. » ;

2° Après le troisième alinéa, il est inséré un alinéa ainsi rédigé :

« Sont également admises en déduction dans les conditions prévues au premier alinéa les sommes correspondant au prix d'acquisition d'instruments de musique. Pour bénéficier de la déduction, l'entreprise doit s'engager à prêter ces instruments à titre gratuit aux artistes- interprètes qui en font la demande. » ;

3° Dans la deuxième phrase du quatrième alinéa, après les mots : « de l'oeuvre », sont insérés les mots : « ou de l'instrument ».

V. - Les dispositions des I à IV s'appliquent aux versements effectués au cours des exercices ouverts à compter du 1er janvier 2003.

VI. - Les excédents de versement constatés au cours d'exercices antérieurs à ceux ouverts à compter du 1er janvier 2003 et qui n'ont pas été déduits du résultat imposable peuvent donner lieu à réduction d'impôt, dans les conditions prévues au huitième alinéa du 1 de l'article 238 bis du code général des impôts, au titre des cinq exercices suivant leur constatation.

VII. - Le 1 de l'article 223 O du code général des impôts est complété par un e ainsi

rédigé :

« e) Des réductions d'impôt dégagées par chaque société du groupe en application de l'article 238 bis. »

Article 7

L'article 1469 du code général des impôts est complété par un 5° ainsi rédigé :

« 5° Il n'est pas tenu compte de la valeur locative des oeuvres d'art acquises par les entreprises dans le cadre des articles 238 bis AB et 238 bis-0 AB. »

Article 8

L'article 788 du code général des impôts est ainsi modifié :

1° Le II est ainsi rédigé :

« II. - Pour la perception des droits de mutation par décès, il est effectué un abattement sur la part nette de tout héritier, donataire ou légataire correspondant à la valeur des biens reçus du défunt, évalués au jour du décès et remis par celui-ci à une fondation reconnue d'utilité publique répondant aux conditions fixées au b du 1 de l'article 200 ou aux sommes versées

par celui-ci à une association reconnue d'utilité publique répondant aux conditions fixées au b du 1 de l'article 200, à l'Etat ou à un organisme mentionné à l'article 794 en remploi des sommes, droits ou valeurs reçus du défunt. Cet abattement s'applique à la double condition :

« 1° Que la libéralité soit effectuée, à titre définitif et en pleine propriété, dans les six mois suivant le décès ;

« 2° Que soient jointes à la déclaration de succession des pièces justificatives répondant à un modèle fixé par un arrêté du ministre chargé du budget attestant du montant et de la date de la libéralité ainsi que de l'identité des bénéficiaires.

« L'application de cet abattement n'est pas cumulable avec le bénéfice de la réduction d'impôt sur le revenu prévue à l'article 200. » ;

2° Il est complété par un III ainsi rédigé :

« III. - A défaut d'autre abattement, à l'exception de celui mentionné au II, un abattement de 1

500 EUR est opéré sur chaque part successorale. »

Article 9

L'article 1727 A du code général des impôts est complété par un 5 ainsi rédigé :

« 5. Lorsque la convention prévue au premier alinéa de l'article 795 A prend fin dans les conditions définies par les dispositions types mentionnées au même alinéa, l'intérêt de retard est calculé à compter du premier jour du mois suivant celui au cours duquel la convention a pris fin. »

Article 10

Le I de l'article 794 du code général des impôts est ainsi rédigé :

« I. - Les régions, les départements, les communes, leurs établissements publics et les établissements publics hospitaliers sont exonérés des droits de mutation à titre gratuit sur les biens qui leur adviennent par donation ou succession affectés à des activités non lucratives. »

Article 11

Le dernier alinéa de l'article 19-8 de la loi n° 87-571 du 23 juillet 1987 précitée est complété par une phrase ainsi rédigée :

« Elle peut toutefois recevoir des dons effectués par les salariés de l'entreprise fondatrice. » Article 12

Le dernier alinéa de l'article 19-8 de la loi n° 87-571 du 23 juillet 1987 précitée est complété par une phrase ainsi rédigée :

« Elle peut également recevoir des dons effectués par les salariés des entreprises du groupe, au sens de l'article 223 A du code général des impôts, auquel appartient l'entreprise fondatrice. »

Article 13

Après l'article L. 432-9 du code du travail, il est inséré un article L. 432-9-1 ainsi rédigé:

« Art. L. 432-9-1. - Les salariés sont informés de la politique de l'entreprise concernant ses choix de mécénat et de soutien aux associations et aux fondations. »

Article 14

I. - Dans le premier alinéa de l'article 238 bis-0 A du code général des impôts, les mots: « avant le 31 décembre 2006 » sont supprimés.

II. - Après le premier alinéa du même article, il est inséré un alinéa ainsi rédigé :

« Cette réduction d'impôt est également applicable, après avis motivé de la commission prévue à l'article 7 de la loi n° 92-1477 du 31 décembre 1992 précitée, aux versements effectués en faveur de l'achat des biens culturels situés en France ou à l'étranger dont l'acquisition présenterait un intérêt majeur pour le patrimoine national au point de vue de l'histoire, de l'art ou de l'archéologie. »

III. - Le d de l'article 238 bis-0 AB du même code est complété par les mots : « , d'un service public d'archives ou d'une bibliothèque relevant de l'Etat ou placée sous son contrôle technique ».

Article 15

L'article L. 111-8 du code des juridictions financières est complété par un alinéa ainsi rédigé :

« La Cour des comptes peut contrôler, dans des conditions prévues par un décret en Conseil d'Etat, la conformité entre les objectifs des organismes visés à l'article 4-1 de la

loi n° 87-571 du 23 juillet 1987 sur le développement du mécénat et les dépenses financées par les dons ouvrant droit, au bénéfice des donateurs, à un avantage fiscal au titre de l'impôt sur le revenu ou de l'impôt sur les sociétés. »

Article 16

Le dernier alinéa de l'article 11 de la loi du 1er juillet 1901 relative au contrat d'association est supprimé.

Article 17

Après l'article 79 du code civil local, sont insérés trois articles 79-I à 79-III ainsi rédigés:

« Art. 79-I. - Les associations ayant fait l'objet d'un retrait de capacité juridique ou d'une dissolution sont radiées du registre des associations par le tribunal d'instance. Il en est de même des associations pour lesquelles le tribunal d'instance constate qu'elles ont cessé toute activité et ne possèdent plus de direction depuis plus de cinq ans.

« Art. 79-II. - Chaque fois qu'une disposition législative ou réglementaire prévoit qu'une activité peut se développer dans le cadre d'une association déclarée constituée sur le fondement de la loi du 1er juillet 1901 relative au contrat d'association, il y a lieu de lire cette référence comme visant également les associations inscrites constituées sur le fondement du code civil local.

« Art. 79-III. - L'ensemble des droits et avantages attribués aux associations reconnues d'utilité publique bénéficie également aux associations régies par le code civil local dont la mission aura été reconnue d'utilité publique conformément au I de l'article 80 de la loi de finances pour 1985 (n° 84-1208 du 29 décembre 1984). »

Article 18

L'article 77 du code civil local est ainsi rédigé :

« Art. 77. - Sont fixées par décret les mesures d'exécution des articles 55 à 79-I, notamment en vue de préciser les modalités d'instruction des demandes d'inscription et de tenue du registre des associations, ainsi que pour définir les conditions dans lesquelles les associations peuvent être radiées du registre des associations en application de l'article 79-I. »

Article 19

I. - Le second alinéa de l'article 61 du code civil local est ainsi rédigé :

« L'autorité administrative peut faire opposition contre l'inscription lorsque les buts de l'association sont contraires aux lois pénales réprimant les crimes et délits ou lorsque l'association aurait pour but de porter atteinte à l'intégrité du territoire et à la forme républicaine du Gouvernement. »

II. - L'article 63 du même code est ainsi rédigé :

« Art. 63. - L'opposition doit être formée dans un délai de six semaines à compter de la communication de la déclaration. Passé ce délai, le tribunal inscrit l'association sur le registre prévu à cet effet. »

Article 20

I. - Au début de l'article 21 du code civil local, il est inséré un alinéa ainsi rédigé :

« Les associations peuvent se former librement. »

II. - A l'article 25 du même code, les mots : « ayant la capacité juridique » sont supprimés. III. - L'article 42 du même code est ainsi rédigé :

« Art. 42. - Lorsque l'association est dans l'impossibilité de faire face au passif exigible avec son actif disponible, la direction doit requérir l'ouverture de la procédure de redressement ou de liquidation judiciaires. En cas de retard dans le dépôt de la demande d'ouverture, les membres de la direction auxquels une faute est imputable sont responsables envers les créanciers du dommage qui en résulte. Ils sont tenus comme débiteurs solidaires. »

IV. - L'article 54 du même code est ainsi rédigé :

« Art. 54. - Seul le patrimoine affecté à l'association non inscrite garantit les dettes contractées au nom de cette association. Toutefois, l'auteur d'actes juridiques accomplis envers les tiers au nom d'une telle association est tenu personnellement ; si ces actes sont accomplis par plusieurs personnes, celles-ci sont tenues comme débiteurs solidaires. Pour le surplus, il y a lieu d'appliquer les règles régissant la société civile en participation. »

Article 21

La loi locale du 19 avril 1908 sur les associations, l'ordonnance locale du 22 avril 1908 prise pour l'application de la loi du 19 avril 1908 sur les associations, l'article 23, le dernier membre de phrase du second alinéa de l'article 33, le deuxième alinéa de l'article 43, l'article

44, l'article 77 et la seconde phrase du premier alinéa de l'article 78 du code civil local régissant le droit des associations dans les départements du Haut-Rhin, du Bas-Rhin et de la Moselle sont abrogés.

Article 22

L'article 302 bis KD du code général des impôts est ainsi rédigé :

« Art. 302 bis KD. - 1. Il est institué, à compter du 1er juillet 2003, une taxe sur la publicité diffusée par voie de radiodiffusion sonore et de télévision.

« 2. La taxe est assise sur les sommes, hors commission d'agence et hors taxe sur la valeur ajoutée, payées par les annonceurs aux régies pour l'émission et la diffusion de leurs messages publicitaires à partir du territoire français.

« Elle est due par les personnes qui assurent la régie de ces messages publicitaires

« Elle est déclarée et liquidée :

« - pour les opérations réalisées au cours du premier semestre 2003, sur la déclaration déposée en juillet 2003 en application du 1 de l'article 287 ;

« - pour les opérations suivantes, sur une déclaration mentionnée au 1 de l'article 287.

« Cette déclaration est déposée avant le 25 du mois suivant la fin de chaque trimestre

civil ou, pour les redevables placés sous le régime simplifié d'imposition prévu à l'article 302 septies A, avant le 30 avril de chaque année ou, sur option, pour ceux de ces redevables dont l'exercice comptable ne coïncide pas avec l'année civile, dans les trois mois de la clôture de l'exercice.

« La taxe est acquittée lors du dépôt de ces déclarations.

« 3. Le tarif d'imposition par palier de recettes semestrielles perçues par les régies assujetties est fixé comme suit pour le premier semestre 2003 :

« 1° Pour la publicité radiodiffusée :

Vous pouvez consulter le tableau dans le JOn° 177 du 02/08/2003 page 13277 à 13281

« 2° Pour la publicité télévisée :

Vous pouvez consulter le tableau dans le JOn° 177 du 02/08/2003 page 13277 à 13281

« 4. Le tarif d'imposition par palier de recettes trimestrielles perçues par les régies assujetties est fixé comme suit à compter du troisième trimestre 2003 :

« 1° Pour la publicité radiodiffusée :

Vous pouvez consulter le tableau dans le JOn° 177 du 02/08/2003 page 13277 à 13281

« 2° Pour la publicité télévisée :

Vous pouvez consulter le tableau dans le JOn° 177 du 02/08/2003 page 13277 à 13281

« 5. La taxe est recouvrée et contrôlée selon les procédures et sous les mêmes sanctions, garanties et privilèges que la taxe sur la valeur ajoutée. Les réclamations sont présentées, instruites et jugées selon les règles applicables à cette même taxe. »

Article 23

L'article L. 3323-6 du code de la santé publique est ainsi rédigé :

« Art. L. 3323-6. - Le ou les initiateurs d'une opération de mécénat peuvent faire connaître leur participation par la voie exclusive de mentions écrites dans les documents diffusés à l'occasion de cette opération ou libellées sur des supports disposés à titre commémoratif à l'occasion d'opérations d'enrichissement ou de restauration du patrimoine naturel ou culturel.

» La présente loi sera exécutée comme loi de l'Etat. Fait à Paris, le 1er août 2003.

Jacques Chirac

Par le Président de la République :

Le Premier ministre, Jean-Pierre Raffarin

Le ministre de l'intérieur, de la sécurité intérieure et des libertés locales, Nicolas Sarkozy

(1) Travaux préparatoires : loi n° 2003-709. Assemblée nationale :

Projet de loi n° 678 ;

Rapport de M. Laurent Hénart, au nom de la commission des finances, n° 690 ; Discussion et adoption le 1er avril 2003.

Sénat :

Projet de loi, adopté par le l'Assemblée nationale, n° 234 (2002-2003) ;

Rapport de M. Yann Gaillard, au nom de la commission des finances, n° 278 (2002-2003) ; Avis de M. Philippe Nachbar, au nom de la commission des affaires culturelles,

n° 279 (2002-
2003) ;

Discussion et adoption le 13 mai 2003. Assemblée nationale :

Projet de loi, modifié par le Sénat, n° 834 ;

Rapport de M. Laurent Hénart, au nom de la commission des finances, n° 993 ; Discussion et adoption le 16 juillet 2003.

Sénat :

Projet de loi, adopté avec modification par l'Assemblée nationale, n° 413 (2002-2003) ;

Rapport de M. Yann Gaillard, au nom de la commission des finances, n° 415 (2002-2003) ; Discussion et adoption le 21 juillet 2003.

